

Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 6000 izvodov — Uredniški odbor: predsednik dipl. iur. Anton Tomažič, namestnik inž. Milan Jurjavčič in člani: prof. Hrabroslav Premelč, Jure Vulkan, Tone Erman, mag. dipl. inž. Peter Vogrič, Marjan Sigulin in uredniki: odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marijana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, lektorica prof. Vesna Tomc-Lamut. Telefon uredništva 556 021 (n. c.) interna 202, 246 — Poštnina plačana v gotovini — Tiska Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

TEMATSKA KONFERENCA

Delegatski sistem

19. marca 1981 je bila v naši delovni organizaciji tematska konferenca na temo »Uresničevanje in nadaljnji razvoj delegatskega sistema in delegatskih odnosov v delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj«.

Na 6. redni seji konference osnovnih organizacij Zveze sindikatov so bila sprejeta izhodišča za potek razprav v zvezi s pripravami na III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije. V ta namen so delegati zadolžili komisijo za spremljanje uresničevanja Zakona o združenem delu kot koordinatorja konferenc, ki bodo potekale v Litostroju. Istočasno so bile podane tudi zadolžitve posameznim temeljnim organizacijam kot nosilkam posameznih tematskih konferenc. Nosilka tematske konference na temo »uresničevanje in nadaljnji razvoj delegatskega sistema in delegatskih odnosov v Litostroju« je bila osnovna organizacija Zveze sindikatov temeljne organizacije Proizvodnja zvarjencev in odkovkov. Na osnovi te zadolžitve je bila ustanovljena delovna skupina, ki so jo sestavljali: Milorad Kasapović — predsednik OO ZS TOZD PZO, Ivo Sabol — individualni poslovodni organ TOZD PZO, Slavica Mrkun — koordinator dela delegacij in samoupravnih organov, Slavko Berginc — predsednik konference delegacij zbora združenega dela PZO in PUM, Nikola Jug — predsednik konference delegacij zbora združenega dela TOZD IVET, PT SERVIS in MONTAŽA, Franc Kolar — predsednik delegacije in konference delegacij SIS. Naloga te skupine je bila, da pripravi izhodišča za tematsko konferenco, da pripravi oceno o dosedanjem delu delegatov, oziroma o samem funkcioniranju delegatskega sistema pa tudi smernice razvoja za uveljavitev le-tega na vseh področjih človekovega dela in življenja.

*Vsem sodelavcem čestitamo
ob 27. aprilu, ko praznujemo 40-letnico
ustanovitve OF in
1. maju - prazniku dela!*

Ob jubilejih se ozrimo predvsem vase

Že 37 let nam maj predstavlja tri simbole — praznik dela, mesec rojstva tovariša Tita in pot štafete mladosti, ki simbolizira mladost, svobodo in predvsem ljubezen do tovariša Tita. Zdaj pa je maj povezan tudi z najtežjo izgubo in z bolečino, ki smo jo doživeli ob smrti človeka, ki ga je ljubila in spoštovala cela Jugoslavija.

Veliko štafetnih palic je sprejel tovariš Tito. Preneslo jih je tisoče rok, izražale pa so zahvalo, spoštovanje in ljubezen. Tovariš Tito nam je verjel in zaupal. Verjel je v delavca, kmeta, uradnika, študenta in predvsem v mladino. Kot delavec je poznal vrednost dela in ga je znal ceniti. Prav zdaj, ko bomo praznovali praznik dela, se moramo spomniti tudi tega. Uspelo nam je nekaj veličastnega. Lahko razpolagamo z rezultati svojega dela, delovna sredstva so naša skupna last, na podlagi dela pa tudi razdeljujemo dohodek. Mar ni to nekaj, o čemer je sanjal ves delavski razred sveta od tedaj, ko se je začel družbeni razvoj in pohod industrije?! Kljub temu pa bi se pogosto lahko tudi vprašali — ali res znamo to dovolj ceniti?

Že tovariš Tito je dejal: »Smo družba, ki je sposobna narediti in ustvariti veliko!« Jugoslavija je razvila do še pred leti nesluhen industrijski, družbeni in umski potencial, ki nas je uvrstil v dokaj razvite države sveta. To pa je seveda za seboj potegnilo še veliko prenekaterih težav. Še vedno smo jih znali reševati — predvsem na podlagi trdne povezanosti in vere v skupen razvoj in samoupravljanje. Zakaj bi bilo zdaj drugače, čeprav tako svetovno kot našo družbo pretresajo ekonomske in politične krize? Najtežji trenutki so nas vedno povezovali, ne pa razdvajali. In gotovo smo sposobni združeni in povezani postaviti se po robu vsem težavam. Ne moremo govoriti, da nas obvezuje le naša skupna narodnoosvobodilna borba, tega se moramo zavedati in čutiti tudi zaradi nas samih in mladine, ki raste v razmerah, kakršnih starejši ljudje niso imeli. Mogoče včasih vse preradi pozabljamo na razvoj družbene zavesti — na moralno plat te zavesti, zato so se nam marsikateri odločitve in dobri sklepi tudi izjalovili; toda zakaj ne bi poskusili ravnati drugače?

Res ni samo fraza to, da smo le povezani močni, to so nas gotovo morale naučiti že dosedanje izkušnje. Predvsem se zavedajmo, da živimo v družbi, kakršno smo sami želeli in razvijali, zato jo moramo tudi braniti in negovati. Zato naj bodo vsa naša ravnanja pogojena z odgovornostjo do samih sebe, do okolja, kjer delamo, in do narodov in narodnosti — torej do družbe, v kateri živimo. Spomnimo se, v maju vseh naših obljub, ki smo si jih zadali v trenutkih največje iskrenosti!

M. M.

Odgovornost posameznikov do uveljavitve bistva delegatskega sistema

Ker je vsak delovni človek in občan del delegatskega sistema, ker ima vsak državljan pravico in dolžnost oblikovati in izpovedovati stališča in pripombe na zadeve, ki so ožjega ali širšega pomena za družbeno skupnost, in ker je vsak izmed nas tudi odgovoren za uveljavitev delegatskega dela v njegovi vsebinski zasnovi, mora po svojih močeh prispevati za njegovo dosledno uveljavljanje. Da se to ne uresničuje, je znano vsem, nov dokaz pa je odziv vabljenih na tematsko konferenco o delegatskem sistemu. Na konferenco so bili vabljeni predsedniki delegacij SIS, zbora združenega dela, osnovnih organizacij Zveze sindikatov, delavskega sveta, samoupravne delavske kontrole, ZSMS, sekretarji Zveze komunistov in individualni poslovodni organi. Poleg omenjenih so bili vabljeni tudi predstavniki občine Ljubljana—Šiška, od katerih se je odzval le predstavnik SZDL.

Vabilo je bilo naslovljeno tudi na strokovne službe.

Iz liste prisotnih je ugotovljeno, da se jih je od 169 vabljenih udeležilo konference le 78, kar kaže na neresnost in neodgovornost posameznikov, ki v Litostroju opravljajo pomembne funkcije v delegatskem sistemu.

Sporočilo III. kongresu samoupravljalcev Jugoslavije

Ker je Litostroj nosilec sporočila III. kongresu samoupravljalcev, je bil zadolžen, da v povezavi z REK Zasavje, Velenje, Gozdnim gospodarstvom Ljubljana in Celje, Cinkarno Celje, železarnama Ravne in Štore, Rašico in Zavodom za produktivnost dela pripravi temo »Nagrajevanje proizvodnega dela in upoštevanje težjih pogojev dela in težjega dela v merilih zahtevnosti del in nalog«.

Osnovni koncept omenjenega sporočila je na tematski konferenci podal predsednik konference osnovnih

organizacij Zveze sindikatov Litostroj tovariš Pavel Stupnikar.

Ocena dela v delegatskem sistemu:

V nadaljevanju konference je potekala razprava na temo delegatskega sistema, v kateri so sodelovali:

- Ivo Sabol — Uresničevanje in nadaljnji razvoj delegatskega sistema in delegatskih odnosov v delovni organizaciji Litostroj,

- Slavko Berginc — Uresničevanje delegatskega sistema in delegatskih odnosov v zboru združenega dela v delovni organizaciji Litostroj,

- Nikola Jug — Sistem obveščanja v delegatskem sistemu,

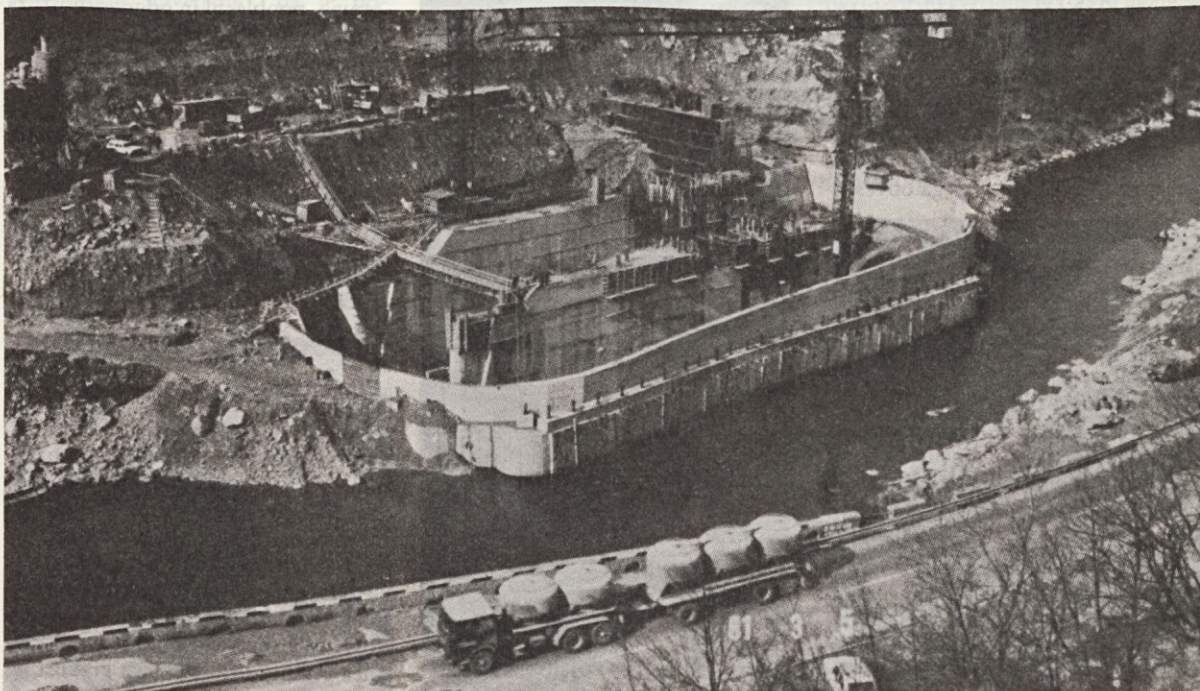
- Franc Kolar — Delo SIS in povezovanje SIS z samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami,

- Slavica Mrkun — Vloga strokovnih služb v delegatskem sistemu,

- Alfred Tomažič — Delo posebnih izobraževalnih skupnosti,

- Vukoslav Živkovič — Vloga družbenopolitičnih organizacij in

(Nadaljevanje na 2. strani)

Obloga sesalne cevi za HE Solkan, katere fotografije smo objavili v prejšnji številki, bo kmalu našla mesto v betonskih temeljih nove elektrarne na Soči (Foto: Peter Filatov)

Obveščanje delavcev - pogoj za samoupravno odločanje

• V pripravi na III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije je konferenca osnovnih organizacij sindikata Litostroj sprejela program predkongresnih aktivnosti — in sicer osmih tematskih konferenc, ki bodo še pred kongresom.

• Osnovna organizacija sindikata v tozdu Obdelava je imela tematsko konferenco o obveščanju, 14. aprila, udeležilo se jo je veliko predstavnikov tozda OB in ostalih tozdov.

• III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije bo v celoti posvečen boju za razvoj celovitega sistema socialističnega samoupravljanja in razvoja družbenoekonomskih odnosov, obveščanje delavcev pa je eden bistvenih delov celotnega spleta samoupravnih odnosov.

Nemen tematske konference je bil v razpravi osvetliti naš sedanji sistem obveščanja delavcev in komuniciranja v naši delovni organizaciji, ki sta pogoj za samoupravno odločanje in družbenopolitično delovanje. To bi bilo potem osnovno izhodišče za urejanje naših razmer na tem področju.

Vsi sodelujoči so že pred konferenco dobili precej obširno in poglobljeno gradivo, ki ga je pripravila delovna skupina za pripravo tematske konference. V tem gradivu so bile opisane sedanje, že znane poti obveščanja pri nas, in pretoki ter krogi kroženja informacij. Omenjena je bila tudi kvaliteta informacij, ki pogosto še ne dosega zaželenih odgovornosti individualnih poslovnih organov za obveščanje delavcev ter nekatera izhodišča za nadaljnje dograjevanje in razvoj obveščanja pri nas.

To so bile torej teme, ki so služile za izdisežen tematske konference. Po otvoritvenih besedah predsedujočega — sekretarja konference osnovnih organizacij sindikata Lada Sazonova je uvodoma spregovoril tovariš Karel Gornik, vodja delovne skupine za pripravo tematske konference. Povedal je, kaj je namen in cilj te konference, največ poudarka pa je dal podružbljanju procesa obveščanja. To naj bi pomenilo uresničevanje osnovnih samoupravnih odnosov, globlje podružbljanje pa bo doseženo le tedaj, ko bomo vsi čutili in po svojih močeh prispevali k boljšemu obveščanju.

V nadaljevanju se je dotaknil še sedanjih poti in načinov obveščanja, ošvrknil pa je vodje služb, birojev ter vodstvene in vodilne delavce, ki vse premalo sodelujejo v širšem sistemu obveščanja. Preveč imamo tudi zaprtih komunikacijskih krogov, zato bi prvenstveno morali doseči, da bi vse informacije zbirali na ustreznem mestu, od tod pa bi jih v primernih oblikah preko uredništva posredovali tudi ostalim. Informacije, ki sedaj najpogostejše krožijo, so namreč preveč enostranske, brez povratnih učinkov in velikokrat tudi skope ali nepopolne. To pomeni, da je premalo izvorov informacij. Te ugotovitve veljajo za vse oblike našega obveščanja.

Razpravo je nadaljeval tovariš Brane Trontelj, sekretar OO ZK TOZD Obdelava, ki je razpravjal o pomenu in vlogi družbenopolitičnih organizacij v sistemu obveščanja. Vse te organizacije so preveč zaprte in vse premalo skrbijo in vodijo medsebojno informiranje in komuniciranje. Premalo je izmenjave mnenj in preveč je enostranskih komunikacij.

Na to razpravo se je takoj za tem navezal tovariš Alfred Tomažič, ki je jasno izrazil misel, da je pri nas vedno manj časa pa tudi volje za dialoge med posredniki in porabniki informacij. Dobivamo le cele kupe pisanih informacij, ki jih največkrat niti ne preberemo več, manjka pa razprav in povratnih informacij o tem, kaj je bilo storjenega ali kaj bi sploh morali

storiti. Za sedanji način obveščanja posebno delegatskega je značilna splošna prezasičenost z gradivi.

Druge vrste informacij — poslovnih in samoupravnih — se je dotaknil tovariš Nadlišek. Poudaril je, da je za dober in učinkovit način dela v temeljnih organizacijah najpomembnejše izluščiti bistva informacij in jih v skrajšanih oblikah posredovati naprej. Za samoupravno povezovanje med temeljnimi organizacijami pa je izredno pomembna tudi strokovna informacija. Če so informacije kratke in jasne, je z njimi cilj skoraj gotovo že zagotovljen.

Že približno na polovici konference se je torej izkristalizirala ugotovitev, da je naš sistem pisanih informacij dokaj zadovoljiv in precej obsežen, premajhna pa je vloga družbenopolitičnih organizacij v sistemu obveščanja. Izrednega pomena je prav način obveščanja — najbolje je, da je enostaven in razumljiv za delavca, ki ga zanimajo družbena ekonomska dogajanja in konkretne zadolžitve na delovnem mestu. Tu igrajo veliko vlogo sindikalne skupine, kjer se lahko na podlagi ustnih informacij delavci neposredno vključujejo v informiranje in izmenjavo mnenj. Na žalost predsedujoči ni mogel v celoti spodbuditi ostalih, da bi več razpravljali o funkciji in načinu obveščanja v samoupravnih delovnih skupinah, zato se je razprava spet prevesila na celoten sistem obveščanja pri nas. Izzvan na podlagi vprašanja je tovariš Gornik obrazložil funkcijo uredništva v sistemu obveščanja in se dotaknil kritičnosti oziroma nekritičnosti objavljenih prispevkov in ostalih informacij.

Razstava litostrojskega informativnega tiska, ki je bila ob tematski konferenci o obveščanju (Foto: M. M.)

V razpravi so se nekateri dotaknili tudi obveščanja in odločanja tudi v formalnih in neformalnih skupinah. To so lahko informacije, ki imajo negativen in škodljiv učinek, velik krog ljudi pa jih sprejema kot resnične. O delu in »odločanj« formalnih skupin je spregovoril tovariš Sabol, ki je poudaril, da se vse pomembne odločitve sprejemajo na samoupravni in javni način, nikakor pa ne v ožjem krogu različnih organov ali formalnih skupin. Stvar posameznih temeljnih organizacij pa je, kako informacije iz različnih organov in njihovega dela pridejo do delavcev. Nedvomno so take informacije izredno važne in prav zaradi majhnega obveščanja prihaja do trditve, ki včasih morda tudi niso resnične. To torej pomeni, da vse premalo pišemo o strokovnih in poslovnih odločitvah in o tem, kje in kako se sprejemajo, kajti delavca to še posebej zanima.

Kaj je torej pokazala tematska konferenca? Osnovne ugotovitve so, da je v: premalo razgovorov in povratnih informacij, preveč je še zaprtih krogov pretoka informacij, potrebno je narediti izbor in precej skrajšati

Tematska konferenca

(Nadaljevanje s 1. strani)

odgovornost do opravljanja delegatskih funkcij,

• Karel Gornik — Informiranje in delo občinskih strokovnih služb,

• Ivan Nemanč — Odgovornost vodstev do dela delegacij.

Konferenca je prejela tudi pisni prispevek tovariša Antona Geršiča, predsednika delegacije zbora združenega dela TOZD Prodaja.

Iz podanih razprav je bilo ugotovljeno, da je ocena o delu in delovanju delegatskega sistema v Litostroju odraz dejanskega stanja. Če hočemo oceno izboljšati, si moramo to nenehno prizadevati, ne samo ob pripravah na različne kongrese.

Ugotovili smo, da so pogoji dela in delovanja delegacij in konferenc delegacij ustvarjeni v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih in da so delegatski odnosi bolje razviti na področju samoupravljanja, družbenopolitične aktivnosti in na drugih področjih, kjer se vsakodnevno srečujemo z reševanjem te problematike. To sicer ne pomeni, da delo delegacij in konferenc delegacij zanemarjamo, temveč da se funkcija delegata v praksi uresničuje skozi opravljanje vsakodnevnih nalog v temeljni, občinski, mestni ali republiški delegaciji. Ob tem ne moremo mimo dejstva, da delegati s svojimi težavami seznanjajo predvsem tiste, ki situacijo obvladujejo, zaprosene pomoči pa mnogokrat ne prejmejo. Premalo smo jih usposobili za opravljanje delegatske funkcije, česar posledica je, da ne poznajo svojih pravic, pooblastil in odgovornosti za opravljanje teh nalog.

Glede na omenjene pomanjkljivosti je bil na tematski konferenci sprejet sklep, da morajo vsa vodstva temeljnih organizacij in delovnih skupnosti zagotoviti večjo povezanost, nuditi pomoč in skupno oblikovati stališča delegacij po postopkih, kot to terja vsebina gradiva.

Obsežnost dnevnih redov

Delo in delovanje delegacij in konference delegacij v naših samoupravnih aktih še ni celovito opredeljeno. To pa narekuje obveznost, da ob dograjevanju aktov dopolnimo vsebino dela in delovanja naših delegacij.

Nič novega ni v ugotovitvi, da prihaja večina delegatskih gradiv v delovno organizacijo prepozno. Posledica pozno dostavljenega gradiva je, da razpravo v temeljnih delegacijah ni mogoče ustrezno organizirati. To pa pomeni, da delegati ne morejo

Za obravnavano temo je bilo značilno, da je pritegnila mnogo razpravljalcev in poslušalcev (Foto: M. M.)

delegatska gradiva, več je treba pisati o družbenoekonomskih gibanjih in sprejemanju in izvajanju gospodarskih in poslovnih odločitev, o življenju delavcev v naši tovarni. Z izboljšanim sistemom informiranja mora-

mo ovreči »zavogalne« pogovore o odločanju v neformalnih skupinah. To so le grobo naštetih izhodišča, ki naj nam služijo k izboljšanju obveščanja in seznanjanja s stvarmi, o katerih lahko in moramo vsi odločati.

M. M.

pridobiti stališče svoje delegatske baze, zaradi česar delegati ne zastopajo in glasujejo po stališčih svojih delegatov.

Dnevni redi skupščin so preobsežni, saj seje trajajo tudi po 4 ure in več, kar nedvomno ne vpliva pozitivno.

Plani, resolucije, družbeni dogovori itd. narekujejo v letu 1981 prizadevanja za stabilizacijo gospodarstva. Stabilizacija pa po vseh opredelitvah ne velja le za gospodarske dejavnosti, temveč tudi za vse negospodarske službe, med katerimi so tudi strokovne službe SIS. Prav pri teh službah SIS pa ugotavljamo, da ne ravnamo preveč stabilizacijsko. Lep primer je sklic seje skupščine kate-rekoli SIS v dopoldanskem času. Tematska konferenca je izrazila enotno stališče, da morajo biti skupščine v popoldanskem času. Ker pa obstaja nevarnost nesklepnosti, je potrebno, da seje zajemajo kratke dnevne rede, kar že v večini primerov zagotavlja kratko sejo, ki je za vsakogar bolj privlačna. Ob tem so prisotni ponovno ugotavljali, da gradiva niso ustrezno pripravljena, kar povzroča nezadovoljstvo in neaktivnost.

V letošnjem letu teče družbena akcija za zmanjševanje administrativne režije, kar pomeni združevanje opravil in nalog tehnične in administrativne narave. Ta akcija velja tudi za strokovne službe SIS.

Vsi samoupravni normativni akti, ki opredeljujejo delegatski sistem, njegovo vlogo in način dela, postavljajo v ospredje tudi dolžnost in odgovornost posameznih služb, vodstev in ne nazadnje samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij do uresničitve temeljnih ciljev sistema. Vsem pa je znano, da stvari ne tečejo tako. Prav to narekuje, da se povezanost z delegati v različnih delegacijah SIS pa tudi zbora združenega dela z družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi izboljša, kar vodi k uresničitvi vsebinskih in temeljnih ciljev delegatskega sistema. Redni in neposredni stiki z delegati morajo pri nas postati vsakdanje opravilo.

Informiranost delegatov:

Informiranost oziroma obveščanje v delegatskem sistemu ni zadovoljivo. Glede na to so bili udeleženci tematske konference mnenja, da morajo biti gradiva vsebinsko kvalitetnejše pripravljena, zato pa je potrebno opredeliti delovne naloge

strokovnih služb, ki bi seznanjale delegatsko bazo o vseh predlogih in naših stališčih od občinskih do zveznih organov.

Vloga strokovnih služb:

Na konferenci so dokaj kritično spregovorili tudi o vlogi strokovnih služb naše delovne organizacije v delegatskem sistemu. Najprej so ugotovili, da zakonodaja dokaj jasno govori o njihovi vlogi in o njihovih vlogah, ki so eno od pogojev za uresničitev temeljne vsebine delegatskega sistema. Ugotovili so tudi, da naše strokovne službe do sedaj niso pokazale ustrezne pripravljenosti za nudenje pomoči delegatom, oziroma so jo pokazale le redke. Zavzeli so enotno stališče, da morajo v bodoče vsakomur nuditi pomoč pri tem, če prosi zanjo, in ne iskati različnih izgovorov. Dosedanji način je pokazal, da strokovne službe svojo pomoč nudijo napačno oziroma da je ne izdelajo v ustreznih oblikah. Delegat želi, da mu strokovne službe na predloženo gradivo nudijo predvsem naslednje odgovore:

1. ocena vsebine v primerjavi z obstoječim stanjem (tu so mišljene predvsem novosti, ki jih to gradivo prinaša),

2. kaj to pomeni za delovno organizacijo, delavce, občane itd.,

3. prikazati pozitivne in negativne posledice predlogov. Ko pa ugotavljamo, kaj pripravijo naše službe, žal vidimo, da vsebinski prispevki ne ustrezajo gornjim postavkam. To, kar pripravijo, je le izvleček ali povzetek določene vsebine, ni pa odgovor delegatu na najbolj bistvena vprašanja, na osnovne elemente pri njegovem odločanju.

Pogosto v razgovorih, na sestankih itd. slišimo, da se delegat ne more samostojno odločati na seji skupščine, če ima pred seboj stališča strokovnih služb. Take in podobne govornice so povsem neutemeljene. Delegatu taka stališča služijo le kot olajšava pri opravljanju delegatske funkcije in ne kot neka sugestija.

Na osnovi razprave je tematska konferenca sprejela zaključek, da KOOZS poda celovito oceno o uresničevanju in dograjevanju delegatskega sistema v naši delovni organizaciji pa tudi izven nje, da bi naše delo postalo še uspešnejše. Predlagana stališča, predlogi in ugotovitve moramo v praksi dejansko uveljaviti, če želimo, da bo sklic konference dosegel svoj cilj in namen.

S. Mrkun

REKONSTRUKCIJA LIVARNE

Živahno gradbišče

Kljub temu, da lahko napredovanje del vsak dan sproti spremljamo in stoječi stebri nove hale čistilnice in grobe obdelave ulitkov prepričljivo dokazujejo, kako napredujejo dela, je glavni del očem pravzaprav skrit, saj se odvija v betonarni montažnih elementov v Črnučah in drugod. Tam velike skladovalnice že izdelanih elementov čakajo, da bo na gradbišču pripravljeno vse za montažo nosilcev žerjavnih prog, sekundarnih stebrov in nosilcev strešne konstrukcije. Zaenkrat dela potekajo skladno s postavljenimi roki, kar zagotavlja, da bo gradnja zaključena takrat, kot smo predvideli.

Vzporedno z gradbenimi deli poteka enako intenzivno delo v zvezi z opremo nove livarne. Pri tem velja posebej poudariti izjemno angažiranje v TOZD IRRP, kjer je bila v rekordnem času izdelana dokumentacija za žerjave, v TOZD NAB, kjer po naročilnicah materiala poteka

Bila je še trda zima in temperature globoko pod ničlo, ko so delavci SCT pričeli pripravljati teren za bodočo zgradbo nove jeklolivarne. Po začetnih težavah, saj je bilo zaradi velike globine zmrznjenih tal potrebno uporabiti poseben prebijalni stroj za odstranjevanje površinskega sloja, so dela stekla z vso intenzivnostjo. Ena za drugo so nastajale globoke jame temeljev, na drugi strani pa so že tekale priprave za rušenje zunanje žerjavne proge in odstranjevanje vsega kar bi oviralo gradnjo talilnice in težke oblikovalnice. Še pred kratkim časom proste površine so postale mravljišče delavcev in sodobne gradbene mehanizacije, ki so iz dneva v dan spreminjali podobo okolice obstoječega objekta jeklolivarne.

intenzivna akcija za zagotovitev vseh materialov, ki so potrebni za žerjave, v TOZD PUM pa pospešeno izdelujemo ulitke. V TOZD PZO, kjer je dokumentacija trenutno v tehnološki predelavi, pa je tudi že vse pripravljeno, da bo delo v delavnicah hitro steklo. Podobni dogovori s TOZD OB

in TOZD MONT zagotavljajo, da bo obdelava in montaža žerjavov izvršena v najkrajšem možnem času. Posebej velja poudariti vlogo in angažiranost delavcev TOZD IVET, ki od vsega začetka sodelujejo pri rekonstrukciji jeklolivarne v ključnih nalogah vodenja in nadzora celotne investicije. Njihovo angažirano in strokovno delo sta ves čas pomemben dejavnik pri zagotavljanju del, v okviru predvidenih rokov.

Tudi drugi dobavitelji opreme izvršujejo svoje obveznosti tako, kot so se zavezali s pogodbami. Iz SZ so že prispeli prvi vagoni z deli velike 25-tonske električne obločne peči, SOP Krško pospešeno izdeluje filtre in druge dele naprave za odsesavanje in čiščenje dimnih plinov, prispel je radialni vrtni stroj iz SZ, nekateri stroji iz spiska opreme nove livarne pa že obratujejo in močno prispevajo k povečanim rezultatom jeklolivarne. Na prvem mestu je tu potrebno omeniti 2,5-metrski karusel, dobavljen iz SZ, ki ob troizmenskem delu močno zmanjšuje ozko grlo na področju grobe obdelave ulitkov. Veliki komorni čistilni stroj KOM 2, izdelek tovarne Gostol, pa je zlasti sedaj, ko smo zaradi napredovanja gradbenih del morali odstraniti stari čistilni stroj Graber Wenig, nepogrešljiva naprava v proizvodnem procesu in zato tudi dela v treh izmenah.

Z napredovanjem del se vedno bolj večajo tudi problemi, povezani z normalnim obratovanjem v obstoječi livarni. Ne samo zapiranje transportnih poti, ampak tudi izguba — občasna ali celo stalna — posameznih zmogljivosti močno ovira normalno delo. Tako smo izgubili en komorni čistilni stroj, v dopoldanskem času pogosto ne moremo delati s talilnimi agregati, deli žarilne peči Cer so kar pod polivinilom, prestaviti smo morali celotno delovišče grobega čiščenja in še bi lahko naštevali.

Ob vsem tem pa se vsi delavci jeklolivarne zavedamo, da je potrebno planirano proizvodnjo realizirati in jo vsaj doslej, četudi z organiziranjem dela v izvedelovnem času in pod posebnimi pogoji, uspešno izvršujemo.

Na ta način po svoje prispevamo, da bo do nedavnega prazna površina, iz katere v sedanjem času vznikajo betonski stebri, dobila v dogovorjenem roku streho in pod njo novo opremo za proizvodnjo težkih jeklenih ulitkov.

S. Bradeško

D. Lesjak

Tri črpalne postaje za Irak

Litostroj je preko DO »Ivan Milutinović« iz Beograda sodeloval na licitaciji za 3 črpalne postaje v Kirkuku, ki je bila avgusta 1980. Na tej licitaciji je uspelo pridobiti posel DO »Ivan Milutinović« in je bilo že v mesecu septembru povabljen na tehnične razgovore s kupcem in konzultantom v Irak. Zaradi vojnega stanja — letališče v Bagdadu je bilo takrat zaprto za ves promet — so tehnični in komercialni dogovori potekali kasneje, podpis pogodbe pa je sledil v februarju 1981.

Nosilec posla za projekt treh črpalnih postaj je torej gradbeno DO »Ivan Milutinović« iz Beograda, dobavitelj elektro opreme je »Rade Končar« Zagreb, mehanski del pa bomo dobavili mi.

Vrednost celotne pogodbe znaša okrog 80 milijonov ameriških dolarjev, za našo DO okrog 7 milijonov ameriških dolarjev.

Pogodba je podpisana »pod ključ«, to pa pomeni, da bomo morali zahtevano mehansko opremo sprojektirati, izdelati, testirati, zmontirati in po končnih preizkusih in garantnem vzdrževanju predati kupcu.

Kupec »Ministry of Irrigation« (ministrstvo za navodnjavanje) je v pogodbeni dokumentaciji predvidel, da bo objekt začel poskusno obratovati po treh letih od podpisa pogodbe, zato ima naša delovna organizacija pred seboj kar precej trd oreh, saj ni kar tako izdelati in zmontirati okrog 1080 ton opreme.

Mi bomo torej izdelali mehansko opremo za tri črpalne postaje:

— Prva črpalna postaja z oznako SS-I ima štirinajst črpalnih agregatov tipa VO 17/12 z močjo elektromotorja 1350 kW, od ostale opreme pa: rešetke, zagate, metuljkaste zasune, cevovode, drenažne črpalke, prekritja, napravo za merjenje nivoja vode, en žerjav v črpalnici zmogljivosti 20 ton in en žerjav v delavnici zmogljivosti 30 ton ter delavnico z najvažnejšimi delavniškimi stroji in opremo.

— Druga črpalna postaja z oznako SS-III ima osem črpalnih agregatov tipa VO 29/96 z elektro motorjem moči 850 kW. Ostala oprema je podobna kot pri prvi črpalni postaji, s to razliko, da v tej postaji ni delavnice.

— Tretja črpalna postaja bo končno določena šele po dogovoru s konzultantom iz Grenobla, za sedaj pa je za to postajo predvidenih osem črpalnih agregatov: 6 tipa VO 17/100-II

in 2 tipa VO 17/67 z električnimi motorji moči 1350 kW oziroma 510 kW. Ostala mehanska oprema je

Plačilni pogoji za ta posel so dokaj ugodni. Glede na to, da se na mednarodnih licitacijah v glavnem zahteva kreditiranje poslov s strani ponudnikov ima ta objekt dokaj ugodno finančno konstrukcijo:

Predvideno je 20 odstotno predplačilo od kompletne pogodbene vrednosti posla ob predložitvi bančne garancije kupcu. Pričakujemo, da bo kupec nakazal to plačilo še v tej polovici letošnjega leta.

Ostalih 80 odstotkov pogodbene vrednosti pa bo izplačano po naslednjih plačilnih pogojih:

— 15 % ob predložitvi dokumenta, ki dokazuje, da smo naročili material za izdelavo opreme,

— 25 % ko bo oprema narejena in tovarniško preizkušena,

— 10 % ko bo oprema prispela v Irak,

— 25 % ob prispetju opreme na gradbišče v Kirkuku,

— 20 % ob začasnem prevzemu in izvršenih preizkusih na gradbišču,

— 2,5 % ob izdaji »Final Certificate« (končnega certifikata o zač. prevzemu) in

— 2,5 % po končani garantni dobi, ki traja 1 leto tj. ko bo objekt predan kupcu.

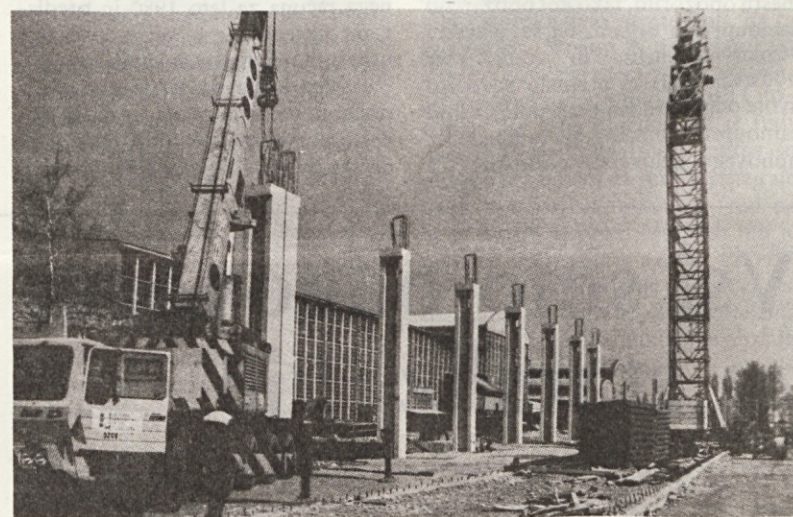
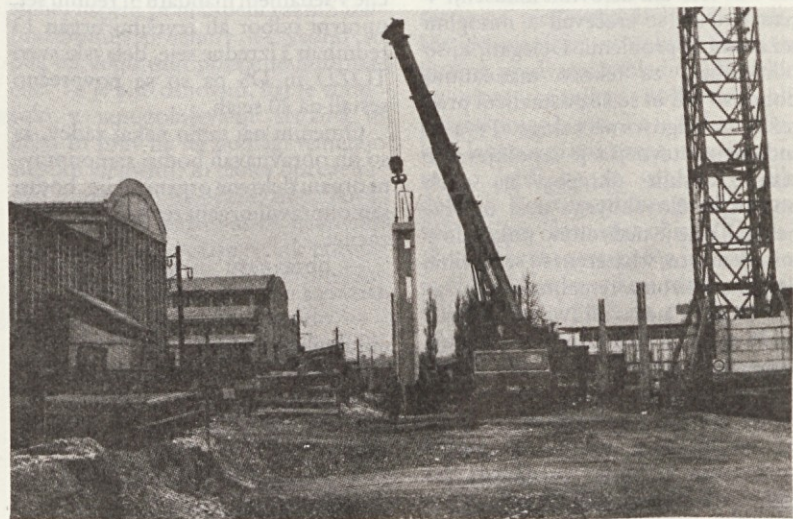
V primeru, da dobavitelj oz. izvajalci del ne bi izpolnjevali pogodbenih rokov, je kupec predvidel penale, ki lahko znesejo največ 15 % skupne pogodbene vrednosti.

Črpalne postaje se nahajajo približno 300 km severno od Bagdada na enem od najbogatših naftnih nahajališč v Iraku.

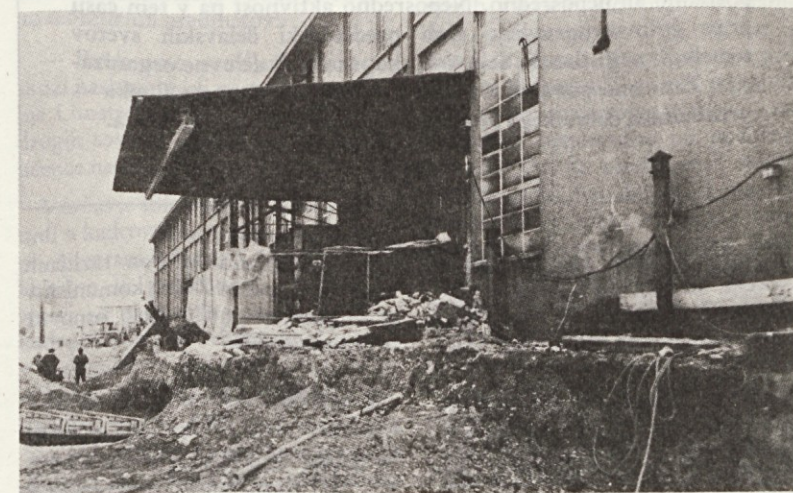
Naročilo je tako po vrednosti kot tudi po velikosti črpalnih agregatov eno izmed največjih v izvozu črpalnih naprav.

Na do nedavnega prazni površini. . .

... vznikajo stebri nove hale čistilnice in grobe mehanske obdelave ulitkov. . .

... žarilna peč CER je kar pod polivinilom. . .

... prestaviti smo morali celo delovišče grobega čiščenja ulitkov. . . (Foto: K. G., E. L. in V. Udovič)

Smo storili dovolj?

Pogosto se zgodi, da se vsak izmed nas vpraša, kaj je naredil v letu dni, ki je za njim, ali kaj so naredili drugi, predvsem tisti, ki v njegovem imenu in z njegovim pooblastilom uveljavljajo in zastopajo interese in pravice. Z besedo »tisti« so v tem primeru mišljeni samoupravni organi na nivoju delovne organizacije oziroma samouprani organi temeljne organizacije in delovnih skupnosti, ki so v sestavi naše delovne organizacije.

Marca 1980. leta smo imeli v naši delovni organizaciji redne volitve v samoupravne organe, torej imajo ti za sabo že leto dni delovnih izkušenj. V tem letu so se srečevali z mnogimi težavami in problemi. Delegati, ki so bili voljeni za tekočo mandantno dobo, so bili in so še postavljeni pred težke in odgovorne naloge. Prva in tudi najzahtevnejša je izpolnjevanje stabilizacijskih ukrepov na vseh področjih človekovega dela in življenja. To se je nedvomno pokazalo v minulem letu, v katerem so se številne delovne oziroma temeljne organizacije znašle v nezavidljivem položaju, poslovanje Litostroja pa izkazuje dobre gospodarske rezultate. Da pa so bili rezultati ugodni, so pripomogla tudi samoupravna telesa, ki so na svojih sejah tekoče spremljala poslovanje in hkrati predlagala rešitve v tistih situacijah, ki so vodile v negativno smer. Prav je, da na tem mestu opozorim, tako kot opozarjajo samoupravni organi, da se nekatere strokovne službe in vodilni ter vodstveni delavci premalo zavedajo svoje odgovornosti pri izpolnjevanju samoupravnih nalog, pa tudi nalog z njihovega delovnega področja. Če

dodam še nekaj statističnih podatkov o številu sej, lahko ugotovim, da je imel delavski svet delovne organizacije v sedanjem mandatu 5. rednih sej, upravni odbor ali izvršilni organ 13 rednih in 3 izredne seje, delavski sveti TOZD in DS pa so se povprečno sestali na 20 sejah.

Omenim naj samo nekaj zadev, ki so jih obravnavali bodisi samoupravni organi delovne organizacije, bodisi samoupravni organi temeljne organizacije:

- obravnava in sprejem gospodarskega načrta za tekoče leto,
- obravnava različnih samoupravnih aktov,
- obravnava samoupravnih sporazumov o temeljih plana za leto 1981 oziroma za srednjeročno obdobje 1981—1985,
- stanovanjska problematika, nagrajevanje, prehrana itd.,
- obravnava in sprejem zaključnega računa za leto 1980 in predlaganje ukrepov za še večje doseganje uspešnih rezultatov gospodarjenja.

Lahko bi še naštevala aktivnosti samoupravnih organov, toda že teh nekaj podatkov dokazuje, da je delo delegatov zadovoljivo, čeravno to še

ne pomeni, da ne bi moglo biti še boljše.

Samoupravni organi imajo tudi komisije. Delo posameznih komisij lahko ocenim različno; nekatere se zelo delovne, druge manj, razlogi za tako oceno pa so dokaj pisani.

Ker so samoupravna telesa del delegatskega sistema, se upravičeno lahko vprašamo, kako se povezujejo z ostalo delegatsko strukturo, kot so na primer delegacije. Na to vprašanje bi različne delegacije v različnih temeljnih organizacijah odgovorile različno. Ponekod bi bil odgovor pozitiven, drugje negativen. To pa narekuje nalogo, da se vsa samoupravna telesa začnejo tesneje povezovati z vsemi delegacijami, da bodo resnično uresničena načela delegatskega sistema, med drugim tudi načela, ki nam služijo sedaj kot izhodišča iz tematske konference o delegatskem sistemu.

Ena od pomanjkljivosti, s katero se srečujejo delegati, je, da pred sejo organa ne prejmejo ustreznega gradiva, ki je predviden za obravnavo. Samoupravni organi delovne organizacije imajo ta problem rešen, ni pa to rešeno v temeljnih organizacijah oziroma delovnih skupnostih. Resda so pogosto prisotni objektivni razlogi, ne pa vedno. Zato si moramo prizadevati, da delegat obvezno prejme material pred sejo, tako kot to zahtevajo določila statuta in drugih samoupravnih aktov.

Nanizanih je nekaj splošnih ugotovitev. Prav bi bilo, da bi še kdo spregovoril o tem pomembnem področju, predvsem tisti, ki se srečuje s temi nalogami in obveznostmi.

S. Mrkun

Obiska iz SZ

Od 24. marca do 3. aprila so bili na delovnem obisku v Litostroju specialisti z V/O Atomenergoeksporta iz Moskve, z nalogo, da pregledajo in potrdijo projekt novih polarnih žerjavov za Sovjetsko zvezo. Ti polarni žerjavi so namenjeni za uporabo v novih jedrskih elektrarnah tipa VVER 1000, ki se bodo gradile v Sovjetski zvezi, državah SEV, namenjene pa bodo tudi za prodajo v državah tretjega sveta.

M. S.

V torek, 31. marca 1981. leta, nas je obiskala delegacija GOST PLANA iz Sovjetske zveze pod vodstvom glavnega načelnika uprave za mednarodne odnose tovariša Melnikova in odgovornega za Jugoslavijo tovariša Berlajeva. Namen obiska delegacije je bil videti možnosti povečanja blagovne menjave med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo na področju strojegradnje. Gostje so si z velikim zanimanjem ogledali našo delovno organizacijo ter pohvalno ocenili visoko stopnjo tehnične in tehnološke opreme naše delovne organizacije ter možnost še tesnejšega proizvodnega sodelovanja na posameznih proizvodnih vejah.

M. S.

Vsi smo odgovorni za stabilizacijo

Pred nami je III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije. V priprave na ta kongres se vključujejo delavci — samoupravljalci posredno ali neposredno. Neposredno aktivnost pa v tem času prav gotovo opravljajo tudi predsedniki delavskih svetov temeljnih organizacij, delovnih skupnosti ali delovne organizacije. Zato smo povabili k razgovoru tovariša Staneta Popka — predsednika delavskega sveta temeljne organizacije Montaža.

Tovariš Popek, povejte našim bralcem, od kdaj ste zaposleni v Litostroju in kdaj ste se vključili v družbenopolitično in samoupravno delo?

Leta 1958 sem bil po končani osnovni šoli sprejet v I. letnik Izo-brazevalnega centra Litostroj, tedaj še IKŠ, v katerem sem šolanje leta 1961 uspešno zaključil in se nato takoj zaposlil v delovni organizaciji Litostroj.

Z delom v družbenopolitičnih organizacijah sem začel že kot učenec v IKŠ in sicer v mladinski organizaciji. S svojo aktivnostjo sem nadaljeval, ko sem se zaposlil v Litostroju, to traja vse do danes.

Katere funkcije pa ste v minulih dvajsetih letih opravljali?

Začel sem najprej z delom v družbenopolitičnih organizacijah, leta 1968 pa sem bil izvoljen v samoupravne organe nekdanjega TOZD FI. Od tedaj pa do danes sem bil delegat delavskega sveta tozda, večkrat delegat delavskega sveta delovne organizacije in namestnik predsednika delavskega sveta delovne organizacije, predsednik sindikata tozda, predsednik delavskega sveta

TOZD Montaža in član različnih komisij. Kot član Zveze komunistov se vključujem tudi v delo osnovne organizacije ZK.

Predsednik delavskega sveta ste v mandatni dobi 1980—1982, v času, ko se vsi trudimo za stabilizacijo gospodarstva. Istočasno pa so to tudi leta, v katerih se celotno jugoslovansko gospodarstvo bori z likvidnostjo. Tovariš Popek, ali delo vašega delavskega sveta zajema tudi to področje?

Gotovo! Delegati delavskega sveta mesečno spremljajo rezultate količinske realizacije proizvodnje. Ugotavljajo vzroke zaradi kasnitve dobav materiala ali drugih potrebnih surovin itd. V Litostroju vemo, da z delom na naročilih zamujamo. Te zamude se prenašajo iz ene temeljne organizacije v drugo, toda za Montažo ta trditve ne velja. Delavci TOZD Montaža v rokih izpolnjujejo svoje naloge, v čemer vidim neposreden prispevek slehernega za stabilizacijo, kakor tudi prispevek za boljši likvidnostni položaj. Ob tem pa bi želel poudariti, da bi bilo potrebno spri pregledovati vzroke, ki povzročajo zamude in se ne zadovoljevati z obrazložitvami posameznih služb ali po-

sameznikov, ki jih v takem primeru dajejo. Menim, da mora sleherni izmed nas v sedanjem času odgovornost, ki mu jo nalaga tako ali drugačno delo, dosledneje izpolnjevati kot kdajkoli poprej. Vsa naša samoupravna zakonodaja opredeljuje ukrepe za neizpolnjevanje odgovornosti, mnoge pa žal ostajajo le na papirju. To ne velja le za litostrojki kolektiv, temveč za celotno družbeno skupnost.

Na področju stabilizacije se naši delavci vključujejo v akcijo varčevanja z energijo, materiala, orodja in naprav itd. Pomemben prispevek je tudi na delavcih samih, ki v večini dosledno upoštevajo predpise iz varstva pri delu, posledica tega pa je manjši izostanek z dela. V zadnjem letu smo začeli tudi z izobraževanjem delavcev do 40. leta starosti za pridobivanje kvalifikacije in polkvalifikacije. Tu pa smo pri posameznikih doživeli velik odpor in smo morali veliko prepričevati. Dejstvo je, da je kvalifikacija eden od elementov, ki prispevajo k stabilizaciji, istočasno tudi k produktivnosti.

Tovariš Popek, s kakšnimi težavami se srečujete pri opravljanju funkcije predsednika delavskega sveta TOZD Montaža?

Ena od težav, s katero se srečujem skoraj redno pri sklicu seje, je sklepčnost. Delavci naše temeljne organizacije so zaradi narave dela veliko časa na terenu, to pa povzroča težave pri sklicu seje. Toda kljub temu do sedaj še ni bilo primerov, da bi ne bili sklepčni.

Z administrativno-tehničnimi nalogami nimam težav, ker vodstvo zelo dobro sodeluje s samoupravnimi organi oziroma nudi ustrezno pomoč.

Sejo redno sklicujemo z vabilom pet dni pred potekom seje. Ker nas statut zavezuje, da smo delegatu dolžni priložiti obravnavano gradivo, se mi te določbe sicer ne držimo, imamo pa drugo obliko, in sicer hranimo na vpogled gradivo za prihodnjo sejo v tajništvu tozda, delegate pa na vabilu opozorimo, da se z gradivom lahko

seznanijo oziroma ga pregledajo v tajništvu. Ta oblika je dokaj dobra, toda žal je vsi delegati ne uporabljajo, kar vpliva na njihovo delo. Ob tej priložnosti moram posebej pohvaliti delo nekaterih komisij pri delavskem svetu, in sicer komisijo za delovna razmerja, stanovanjsko komisijo, disciplinsko komisijo in še nekatere druge, manj pohvalno pa lahko govorim o delu izvršilnega odbora delavskega sveta TOZD Montaža.

Tovariš Popek, kako ocenjujete delo upravnega odbora in delavskega sveta delovne organizacije?

Menim, da delegati upravnega odbora svojo funkcijo opravljajo odlično, razen nekaterih izjem. Sklepi in priporočila, ki jih sprejme upravni odbor pa prejmemo v pisni obliki — so kvalitetno, predvsem pa razumljivo sestavljena in nam olajšuje delo.

Delo delavskega sveta delovne organizacije je tudi dobro, vendar predlagam, da bi to na vsaki seji, glede na to, da so te v večini vsaka dva meseca, morali obravnavati in spremljati gospodarjenje v delovni organizaciji. To spremljanje naj bi potekalo tako, da bi hkrati predlagal ukrepe za odpravo negativnosti, na naslednji seji pa bi opravil pregled, kaj je bilo storjeno, kaj ne in zakaj ne.

Pred nekaj meseci smo vpeljali novo obliko sestajanja predsednikov delavskih svetov TOZD in DS, ki jo imenujemo koordinacija predsednikov. Ali se vam zdi ta način sestajanja dober?

Nedvomno! Koordinacija predsednikov je zelo dobra oblika dogovarjanja, reševanja in informiranja o zadevah skupnega pomena ali pa o posameznih težavah, s katerimi se predsedniki srečujemo pri delu. Predno smo se sestajali na koordina-

ciji, smo prisostvovali kot opazovalci in poslušalci sejam upravnega odbora, s čimer smo razbremenjevali delegate upravnega odbora, ki jim zaradi tega ni bilo potrebno po končani seji odigrati dane naloge. Prav pa bi bilo, da bi tudi predsedniki sami po potrebi dali pobudo za sklic koordinacije.

Ali izrabite usluge, ki vam jih je kot predsedniku dolžno dajati tajništvo samoupravnih organov, in ali so te usluge zadovoljive?

Vsekakor po potrebi poiščem pomoč v pisarni samoupravnih organov. Če te usluge oziroma delo ocenim na kratko, potem lahko rečem, da je delo pisarne dobro.

V uvodu najinega pogovora ste našli veliko funkcij, ki ste jih oziroma jih še opravljate, bodisi v samoupravnih organih ali v družbenopolitičnih organizacijah. Ali so na račun te aktivnosti do sedaj kdaj trpela vaša dela in naloge na delovnem mestu delovodje preizkuševališča dieselskih motorjev?

Ne, ker delo opravljam v prostem času. Gradivo, s katerim se moram seznaniti, na primer, nosim domov.

Najin pogovor bi zaključila z vprašanjem o delegatskem sistemu. Kako ocenjujete to delo?

Delegatski sistem je zaživel, edino delo delegacij SIS ni pokazalo ustreznih rezultatov. Eden od vzrokov je verjetno tudi v nezainteresiranosti posameznikov, kar pa lahko vsaj delno rešimo z ustreznim kadrovanjem. Pohvalil pa bi delo delegatov zbora združenega dela.

Odgovornost o dela oziroma funkcioniranja delegatskega sistema nosi tudi sindikat, pri katerem pa opažam padec aktivnosti in budnosti.

S. Mrkun

HRABROSLAV PREMELČ - ŽAGARJEV NAGRAJENEC

Šola raste z ljudmi

27. marca letos je bila v Okrogli dvorani v Cankarjevem domu slovesna podelitev Žagarjevih nagrad in priznanj za leto 1981. Te negrade vsako leto Izobraževalna skupnost podeljuje posameznikom in kolektivom, ki so v svojem okolju z izredno prizadevnostjo skušali narediti največ. 27. marec obeležuje dan, ko je bil Stane Žagar leta 1942 na Rovtu pri Crngrobu s štirinajstimi tovariši izdan in ustreljen. Stane Žagar je bil zgleden pedagog in sposoben politični delavec ter partizanski poveljnik, ki je vse svoje življenje posvetil študiju, delu in boju za ideale, za spreminjanje naroda, družbe in sveta. V spomin nanj torej podeljuje Izobraževalna skupnost Slovenije najvišja priznanja na tem področju, ki pomenijo visoko priznanje ne le posameznikom, temveč tudi kolektivom, kjer ti delajo. Med posameznimi nagrajenci ter strokovnimi in pedagoškimi sodelavci Vesele šole je dobil letošnje Žagarjevo nagrado tudi direktor TOZD IC in obenem ravnatelj Izobraževalnega centra tovariš Hrabroslov Premelč.

Pravzaprav je težko pisati o človeku, ki ga vsi dobro poznamo in pogosto srečujemo. Poznamo ga kot pedagoškega, družbenopolitičnega in vodstvenega delavca, veliko Litostrojanov pa ga pozna tudi kot učitelja in ravnatelja šole, ki so jo obiskovali. Z našo šolo, njenim razvojem in napredkom izobraževalnega centra je torej vedno povezano tudi ime tovariša Premelča, ki je vedno nekje na poti med šolo, Litostrojem in (denimo tako) Izobraževalno skupnostjo Slovenije. Poznamo ga kot vestnega in zavzetega delavca, ki se vsake naloge loti z vso resnostjo in jo tudi dobro izpelje, predvsem pa je po duši in srcu pedagog, ki sta mu enako pomembna izobraževanje in vzgoja. Čeprav je pogosto prezavzet in mu primanjkuje časa, si ga je na sobotno dopoldne le nekaj odtrgal in obiskal naše uredništvo. To je bilo torej zatišje »med dvema sestankoma«, ko je tovariš Premelč umirjeno in na svojstven način pripovedoval o sebi in svojem delu, predvsem pa o razvoju in uspehih litostrojske šole oziroma izobraževalnega centra. To torej ni prvenstveno portret Žagarjevega nagrajence, temveč našega sodelavca-človeka, kakršnega poznamo že dolga leta.

Tovariš Premelč je bil sicer rojen na Hrvaškem, vendar je vsa leta do vojne in tudi med njo živel v Mariboru. Kot devetnajstleten fant se je leta 1945 vključil v pedagoški tečaj, po nekaj mesecih pa je že nastopil svoje prvo delovno mesto.

Mlade ljudi — skojevce so tedaj razporedili na šole ob severni meji z naročilom, da morajo to mejo držati. Tako sta z ženo, ki je tudi učiteljica, prišla v vasico Gradišče na Kozjaku tik ob meji — 10 kilometrov oddaljeno od prometnih zvez. Tu ju je čakala požgana šola, vas brez kakršnihkoli uradov ali javnih objektov, vendar z ljudmi, ki so si želeli izobrazbe in boljšega življenja. Takoj sta začela aktivno, izobraževalno — vzgojno in družbeno življenje. Čeprav so bile razmere težke, saj ni bilo niti elektrike, niti dovolj petroleja in je bilo tu še vedno na pol partizansko

življenje, so ju ljudje sprejeli zelo lepo. Najprej so skupaj obnovili porušeno šolo, kaj hitro pa sta se mlada skojevca vključila tudi v ostalo vaško življenje. To so bili časi, ko so bili učitelji središče in gibalno družbenega življenja na vasi. Zato sta ne le zaradi nalog, ki so jim jih zaupali, temveč predvsem iz lastnega nagiba in želje pomagala ljudem premagovati posledice vojne in sta si tudi hitro pridobila zaupanje ljudi. Tudi na področju strokovnega dela sta začela iz nič. Čeprav je gostilniško sobo kmalu zamenjala učilnica, sta morala učne pripomočke izdelovati sama in v mlade glave sta morala vlivati znanje, ki sta si ga tudi sama šele pred kratkim pridobila. Tako je bilo njuno življenje podnevi sestavljeno iz poučevanja otrok, zvečer sta imela tečaje za odrasle, ustanovila in vodila sta še dva pevska zbora in dramsko skupino, ob tem pa sta morala tudi sama študirati. Tovariš Premelč se je z nasmehom in s spontanim humorjem spominjal časov, ko je bil učitelj, vzgojitelj, gradbinec, zdravnik, obmejni vodič in tudi sam učenec vsega, predvsem pa otrok, ki jim je rekel »zlati otroci«. Neverjetna je bila namreč njihova volja in skrb za šolo, saj so sredi zime prihajali v šolo tudi po nekaj kilometrov daleč v lesenih coklah.

Čeprav je bil tovariš Premelč v Gradišču sorazmerno malo časa — štiri leta, je skupaj z vaščani naredil veliko. Povezal se je z mariborskimi gospodarskimi organizacijami in z bolnico, od koder so prihajali delavci in zdravniško osebje in v raznih akcijah pomagali ljudem. Bistven polet vsemu njegovemu delu je dajala močna volja in želja pomagati in prosvetljevati.

Delo v Gradišču je prekinilo služenje vojaškega roka. Poslali so ga v Bosno, kjer so pravkar začeli graditi Novi Travnik. Kot že preizkušen »učo« se je moral tudi tu kaj hitro lotiti svojega dela in je dobil pedagoško zadolžitev — izobraževanje bodočih zidarjev in tesarjev. Vendar pa so bile razmere tukaj precej drugačne. Prišel je v stik z mladino, ki je izgubila starše med vojno in preživela vojne strahote. Zato jih je bilo najprej treba vzgajati in šele potem izobraževati. In kakšen metodološki prijem je bil boljši in popolnejši, kot je bila igra z žogo? To je bila vaba, nagrada in motivacija za vse nadaljnje delo.

Po odsluženem vojaškem roku je tovariš Premelč ostal v Ljubljani. Tu je dobil možnost zaposlitve, stanovanja in nadaljnega šolanja. Čeprav je imel takrat že družino, se življenje ni dosti spremenilo. Še vedno so bile težke razmere, veliko časa pa mu je jemalo delo, izobraževanje ob delu in družbenopolitično življenje.

V Ljubljano je prišel ravno v času, ko je bila zgrajena naša šola. Prvo leto je učil v delavskem tehnikumu (podobno tehniški šoli), zatem pa v industrijski kovinarski šoli. Ko se je

zaposlil, je bilo na šoli skupaj z učitelji praktičnega pouka le 13 učiteljev. Tovariš Premelč je tedaj učil vse splošnoizobraževalne predmete — od slovenščine, zemljepisa, zgodovine do moralne vzgoje. Na začetku

so bili običajno od dva do trije oddelki v vsakem razredu, število pa se je kasneje povečalo. S trenutkom, ko se je zaposlil v Ljubljani, se je torej začelo tudi njegovo delo v našem sedanjem Izobraževalnem centru. Tedaj se je tovariš Premelč tudi prvič srečal s tovarno, z njenim življenjem in potrebami. To, da je vse te stvari spoznal in razumel, pa je bistvo uspešnega nadaljnega dela.

Na začetku si je prizadeval, da je razvijal splošno izobraževanje, ker pa je bila tudi mladina zelo različna, je uvajal najrazličnejše metode ter oblike pouka in organiziranega življenja. To je bilo tudi obdobje reforme osnovne šole in nižjih gimnazij in uvajanje osemletnih šol. Na podlagi vse dotedanje prakse je pripravljaj nastope za druge učitelje, za kar ga je angažiral Zavod za šolstvo. Na ta način je posredoval različne metodično-didaktične in pedagoške izkušnje tudi ostalim. Po sedmih letih je postal pedagoški vodja šole, leta 1969 pa je postal ravnatelj Izobraževalnega centra Litostroja.

Ko je tovariš Premelč prišel na našo šolo, je bil to majhen in mladi kolektiv, ki se je odlično ujel. Bili so polni volje in idej, kako izboljšati obstoječ način izobraževanja in iskali so vedno nove prijeme in rešitve. Postopoma si je pridobival tudi izkušnje in vpogled v tovarno, s katero je šola močno povezana. Ni zanemarjal zahtev predpisanih izobraževalnih programov, vendar pa je imel močan posluš tudi za potrebe tovarne. To ga je vodilo pri izobraževanju v različnih tečajih za administrativne in strokovne izpite, ali pri izobraževanju delavcev za različne stopnje kvalifikacij. Izobraževanje je tako kmalu postalo dvojno-redno, šolsko in izobraževanje za zaposlene delavce (ob delu in iz dela). Ob razvoju šole in širjenju izobraževalnega programa pa so se razvijale tudi druge oblike sodelova-

nja šole navzven. Tako je leta 1972 na primer naša šola začela izobraževati tudi učence za potrebe Iskre, kar je zdaj že utečena in ustaljena oblika sodelovanja.

Eden izmed motivov letošnje podelitve Žagarjevih nagrad je bil tudi prispevek posameznikov pri razvoju usmerjenega izobraževanja, to pa je področje kjer ima naša šola s tovarišem Premelčem na čelu zelo velike zasluge in izkušnje. Ne glede na naziv usmerjeno izobraževanje se s tovrstnim izobraževanjem pri nas že dolgo ukvarjamo. Porodila ga je predvsem potreba in ne reforma v šolstvu. Tovariš Premelč je poudaril, da je šola ustanovil porabnik — Litostroj, zato se je tudi izobraževanje vedno razvijalo na podlagi njegovih potreb. Prav ta povezava je dajala šoli obilo prednosti, saj so bile znane potrebe, uspehi in neuspehi raznih izobraževalnih prijemov — vedno so bile na voljo tudi povratne informacije. To je bilo osnovno, kar je vodilo šolo v izpopolnjevanje sistema in dela. In prav na tej podlagi temeljijo številni elementi, ki danes opredeljujejo usmerjeno izobraževanje. Tovariš Premelč je našel nekaj osnovnih elementov, ki so prispevali k takšnemu uspehu naše šole in razvoju izobraževanja:

— Zaradi potreb tovarne so se pri nas že zelo zgodaj začele razvijati vse tri vrste usmerjenega izobraževanja — izobraževanja za mladino oziroma odrasle za poklic, usposabljanje za delo in izpopolnjevanje.

— Vsebinsko izobraževanja je šola razvijala na podlagi potreb združenega dela oziroma Litostroja. V predpisanih programih so vsebinsko poglabljali in posodabljali. To je bilo na primer področje hidravlike, elektronike in podobno, kjer so se učni programi teme samo dotaknili, potrebe Iskre in Litostroja pa so prav tu precejšnje.

— Pri izobraževanju odraslih je šola skupaj s tovarno opredeljevala vsebinsko tečaje in seminarjske oblike izobraževanja.

— Zelo pomembno je bilo tudi povezovanje pedagoškega s proizvodnim delom.

Pri praktičnem pouku učenci tudi proizvajajo v šolskih delavnicah, praktični pouk v zaključnem letu šolanja pa poteka že v tovarni.

— Pomembno je vključevanje tehnične dokumentacije v pouk strokovno teoretičnih predmetov.

— Pouk samoupravljanja se je vse skozi naslajal tudi na samoupravljanje Litostroja in na samoupravljanje drugih tovarn, za katere izobražuje učence naš IC.

Ves čas je šola sodelovala s tovarno tudi v kadrovskih vprašanjih, tako je po eni strani tovarna dobivala kadre, kakršne je potrebovala, po drugi strani pa si je šola ustvarjala svoje kadre tudi iz vrst nekdanjih učencev; v pedagoški in praktični pouk pa je vključevala tudi strokovnjake iz tovarne.

— Tudi za organizacijo pouka je značilno povezovanje s tovarno.

To so bili torej glavni elementi, zaradi katerih se je lahko in se je

dejansko razvijal naš izobraževalni center. Tovariš Premelč se zaveda pomena, ki ga center danes ima, vendar pripisuje uspehe tako svojim sodelavcem v izobraževalnem centru in tovarni, kot vsem pogojem, ki za to obstajajo. Čisto gotova pa je ena stvar — pogoje je treba ustvariti. In tu je bil njegov prispevek zelo velik. Zato tudi ni nenavadno, da je tovariš Premelč vključen v različne organe in delovna telesa za pripravo in izvedbo usmerjenega izobraževanja. To ga posebno v zadnjem času časovno precej obremenjuje, zato mu pogosto zmanjkuje časa za pedagoško delo. Sam je dejal, da mu delo z učenci še vedno predstavlja največje zadovoljstvo, saj je bil to tudi osnovni motiv, da se je odločil za ta poklic. Seveda si je na začetku poti predstavljal svoj poklic malo drugače, kljub temu pa bi se za istega ponovno odločil. Postal je sestavina njegovega življenja, središče dogajanj in v stalnih stikih z ljudmi, predvsem z mladimi, človeku ne more zmanjkati novih idej ali postati dolgočasno. To je tudi poklic, kjer lahko doživiš precej razočaranj, toliko lepši pa so uspehi, ki jih doživiš. Ko je na primer pred leti po zelo dolgem času spet obiskal Gradišče, je bil zelo presenečen in vesel, ko je videl, kako se je kraj razvil. Povebilo so ga namreč na proslavo ob 30-letnici kulturnega društva, ki ga je sam ustanovil. To, da društvo že toliko časa uspešno deluje, je gotovo največje priznanje, ki ga je lahko dobil.

So pa ostale še neizpolnjene naloge. Ena teh je gradnja telovadnice, čeprav so si vsi skupaj že od vsega začetka zelo prizadevali, da bi jo zgradili. Močno jo pogrešajo, saj število učencev iz leta v leto narašča, potrebovali pa bi jo tudi delavci Litostroja. Tu velja omeniti, da je tudi tovariš Premelč športnik, čeprav se ukvarja le s tekom na smučeh (najraje nekje v miru) in veslanjem, rad pa hodi tudi v planine. Nasploh mu je pri srcu rekreacija v naravi. Pravzaprav je to človek, ki ima posluš za vsa dogajanja okrog sebe, ki jih sprejema — vendar z mislijo, kako bi se jih dalo vsaj še malo izboljšati.

O Žagarjevi nagradi pa je dejal naslednje:

»Zlagal bi se, ko bi dejal, da je nisem bil vesel. To je bilo tisto veselje, ki ga občutiš, ko se zaveš, da si nekaj vendarle naredil. V nekaj trenutkih se mi je kot filmski trak v mislih zavrtelo vse moje dosedanje delo, naenkrat sem videl vse, kar je bilo že za mano. Vesel sem tega priznanja, še posebej pa me je ganila čestitka mojega bivšega učenca, ki mi je čestital neposredno po podelitvi nagrad. On je predstavljal delček mojega dela, vsi delčki skupaj pa predstavljajo veliko, smiselno celoto. Posebej pa bi rad omenil tudi delež mojih sodelavcev, ki imajo tudi velike zasluge za vse, kar smo dosegli do sedaj.«

Omenimo lahko tudi to, da je tovariš Premelč član mnogih družbenopolitičnih in strokovnih organov in organizacij, med njimi član republiškega družbenega sveta za vzgojo in izobraževanje, član strokovnega sveta SR Slovenije za vzgojo in izobraževanje, član sveta za izobraževanje in kulturo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, podpredsednik komisije za samoupravno sporazumevanje v srednjem šolstvu Slovenije, član komisije za usmerjeno izobraževanje pri skupščini mesta Ljubljane in pri občinski izobraževalni skupnosti Ljubljana-Siška. Med več priznanji je prejel leta 1965 red dela s srebrnim vencem in leta 1972 red republike z bronastim vencem.

Kaj bi lahko rekli več! Po srcu je ostal učitelj in pedagog, čeprav obremenjen z mnogimi funkcijami. Kljub temu pa je ostal odprt in tenkočuten opazovalec življenja okrog sebe. Veseli smo, da živi in dela med nami in mu ob tem uspehu iskreno čestitamo!

M. M.

Akcija za čisto delovno okolje

Na pobudo predsednika mestne skupščine Ljubljana tovariša Marjana Rožiča je konferenca osnovnih organizacij sindikata Litostroj na svoji letni programski seji v torek, 31. marca 1981 obravnavala problematiko urejevanja delovnega okolja v delovni organizaciji. Člani konference so v svojih razmišljanjih želeli ponovno vzpodbuditi akcijo, ki v Ljubljani že nekaj časa poteka pod naslovom: »Za čisto in zeleno Ljubljano«. V to akcijo se občasno vključujejo z različnimi akcijami v delovnih organizacijah, posamezniki v krajevnih skupnostih, mladinske organizacije pa tudi nekateri drugi pristaši urejevanja vsakdanjega življenjskega prostora. Aktivno pa se v akcijo vključujejo delavci komunalnega podjetja v Ljubljani kot strokovna služba za urejevanje zelenic, parkov, sprehajališč in stalnega vzdrževanja obstoječega urejenega zelenega pasu v Ljubljani.

Člani konference so s svojo pobudo želeli vzpodbuditi občinske in mestne organe, da bo v Ljubljani tudi drugi del akcije, ki bo potekal v okoljih delovnih organizacij in na delovnih mestih.

V akcijo naj bi se vključile vse delovne organizacije na območju mesta Ljubljana, znotraj nje pa bi delavci skrbeli za stalno urejenost delovnih mest pa tudi drugih prostorov, ki sodijo v delovni organizaciji v sklop posameznih delovnih enot. Posebno komisijo na nivoju mesta naj sestavljajo predstavniki posameznih organov, ter naj dvakrat v obdobju poletnih mesecev ocenjuje posamezne delovne organizacije. Ob koncu akcije bi 29. novembra podelili zmagovalcem primerne nagrade.

V Ljubljani naj torej steče gibanje, ki bi imelo za posledico bolj čisto Ljubljano, in to ne samo zunanji videz, ampak tudi notranjost oziroma dvorišča in prostore v delovnih organizacijah, v krajevnih skupnostih. Tako bi si lahko Ljubljana ponovno pridobila naziv čista, bela, zelena in urejena. Z več domiselnosti in prilagodljivosti bi lahko v celoti izpeljali vsakoletni program, ki bi si ga zastavil koordinacijski odbor na nivoju mesta Ljubljane. Vsem obiskovalcem Ljubljane pa dokazali, da se s sporazumevanjem in dogovarjanjem delavcev in občanov lahko izpelje marsikatera akcija, če je v njej vsaj malo iniciativnosti in interesa. Zato si uredimo in očistimo delovno

Toplo sonce in metla v rokah dobrovoljnega Toneta sta najbolj zanesljiva znanilca pomladi (Foto: E. L.)

okolje, pa tudi življenjski prostor v skladu z možnostmi in s tem bomo dokazali, da bo delavec na delovnem mestu zadovoljen in srečen, rezultati dela pa bodo potrdili pravilnost akcije.

Mladi delavec — samoupravljalec

Če bi kdo vprašal, kako smo se odločili za akcijo »Mladi delavec samoupravljalec«, bi mu odgovorili na več načinov in navedli več razlogov. Prvi razlog je, da bi mlade zainteresirali in spodbudili za njihovo delo v mladinski organizaciji in ostalih družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih. Poleg tega je vzrok tudi proizvodnja oziroma delovno mesto, kjer mladi delajo. Mlade naj bi s tem vzpodbudili za večjo proizvodnjo in večjo produktivnost, kar je zelo pomembno v sedanjem trenutku gospodarske krize ter stabilizacije. Ponekod tudi disciplina ni najboljše in z našo akcijo naj bi skušali reševati tudi ta problem. Poleg splošne discipline je za opravljanje določenih del in nalog zelo pomembna tudi tehnološka disciplina. Koordinacijski svet je z nekaterimi pripombami k osnutku pravilnika tega v celoti sprejel. Pravilnik smo obravnavali v sodelovanju z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi. Mladinska organizacija je dobila široko podporo za izvedbo akcije.

Mislim, da bo akcija, katero smo začeli, dala vidne rezultate, posebno v proizvodnji in delovanju družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov. Ker je akcija že stekla, se rezultati štejejo od 1. aprila 1981. Iz samih navodil je razvidno, kako bo akcija potekala, kakšni so kriteriji in kdo vse se akcije lahko udeleži.

Želimo, da bi naša akcija bila uspešna, in da bi pokazala željene rezultate. Akcija ni pomembna le za tiste, ki se je bodo udeležili, ampak je pomembna tudi za celotno delovno organizacijo.

D. Jovanovič

In kako se v naši delovni organizaciji že nekaj časa vključujemo v prizadevanja za ureditev delovnega okolja?

Že v začetku obstoja Litostroja smo uredili nekaj zelenic in zasadili mnogo drevja. Dokaj obsežna lokacija, strjenost na enem mestu in lokacijska razporeditev prostorov je omogočila, da smo stalno urejevali obstoječe zelenice. Zaposlili smo tudi strokovno sodelavko, ki skrbi za urejanje zelenih površin. V obdobju zadnjih desetih let smo z obsežno akcijo močno povečali urejene zelene površine, uredili nove parke, večjo pozornost namenjali urejenemu delovnemu okolju pa tudi zunanjemu videzu delovne organizacije, ob tem pa tudi okrepili strokovno službo, saj šteje sedaj že tri delavce, po potrebi pa se jim priključijo še kakšna delovna pomoč. Zavestno smo se torej odločili, da bomo vsako leto nekaj sredstev namenili tudi za urejanje delovnega okolja. Zadnja leta pa smo ob stalnem urejanju pozorost nenehno tudi obnovitvi posameznih površin in obogatitvi z dodatnimi posegi. Vedno smo tudi stremeli za tem, da smo posamezna področja reševali in urejevali kompleksno in celovito.

Posebno pozornost smo namenjali urejanju okolja tudi znotraj delovnih hal, tako smo večkrat prebelili delovne prostore v sivi in jeklolivarni, kar je močno izboljšalo počutje delavcev v teh prostorih, tako da se tudi zunanji obiskovalci čudijo taki urejenosti livarn, saj so podobni prostori v drugih delovnih organizacijah precej bolj neurejeni. Z obsežnimi deli smo skoraj v vseh obratih obnovili stranišča, umivalnice, garderobe, jedilnice. Vsi delavci se bomo morali zavedati, da bomo morali ohraniti tak lep izgled tovarne. V zadnjem času smo z beljenjem tudi drugih prostorov v delovni organizaciji močno izboljšali delovno okolje. Dosegli smo veliko več svetlobe na delovnih mestih. V nekaterih mestih smo s polaganjem mase na tleh odstranili oljne madeže in omogočili tudi bolj varno delo. V livarnah smo montirali odpraševalne naprave, ki tudi močno izboljšujejo delovno vzdušje, včasih zelo neprijetno dimljenje v jeklolivarni omejili z določenimi rešitvami vleke dima skozi streho na prosto itd.

Posebno pa je lepo urejena okolica glavnega vhoda, prostor okoli našega spominskega obeležja, sedaj pa urejamo tovarni vhod med novima halama in parkiriščem.

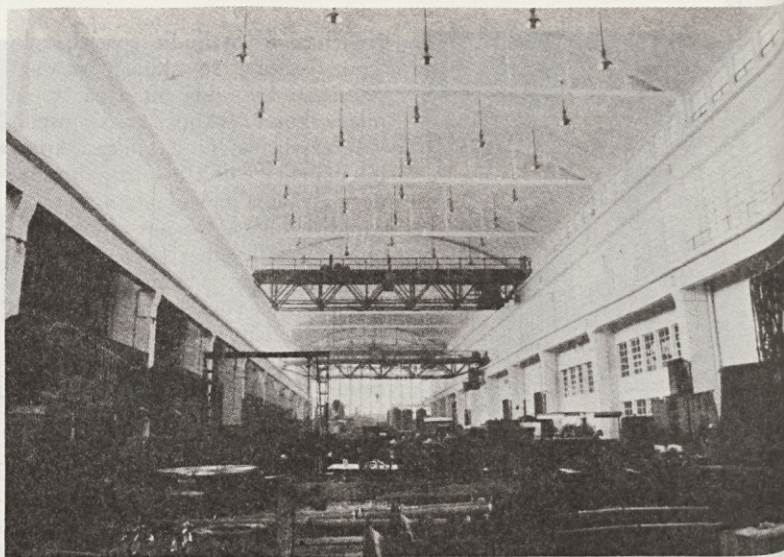
Ob vseh teh opisanih ukrepih in izboljšavah pa moramo v delovni organizaciji posameznim področjem urejevanja delovnega okolja nameniti še posebno pozornost in prizadevanja, da jih bomo lahko čim bolj primerno uredili. Tu mislim predvsem na urejanje okolice okoli posameznih obratov, saj se marsikateri nedokončan del znajde na mestu, katero mu ni namenjeno, da ob tem ne govorimo, kjer vse puščamo posamezne ostanke pločevine in ostali material, ki ga v tistem trenutku ne potrebujemo.

Poseben problem so tudi plastični kozarci, ki jih najdemo na vseh koncih v delovni organizaciji, kljub temu, da smo namestili veliko košev za odpadni papir in druge odpadke. In nenazadnje — tudi utiranje novih poti po zelenicah ter hoja po travi kvari izgled urejenih zelenic in obvezuje delavce, ki jih vzdržujejo, da stalno za nami urejajo na novo shojene zelene površine. Veliko je še naših slabosti, ki jih je potrebno še odpraviti, obenem pa se bi s tem aktivno vključili v akcijo za čisto in urejeno delovno okolje. V to akcijo pa bi bilo potrebno vključiti tudi pobudo za ureditev prostora za občasne razstave stvaritev naših delavcev oziroma drugih, ki delajo z našim materialom, in nenazadnje tudi izpeljati akcijo »88 dreves za Tita« z oblikovanjem spominskega parka v spomin na našega velikega predsednika.

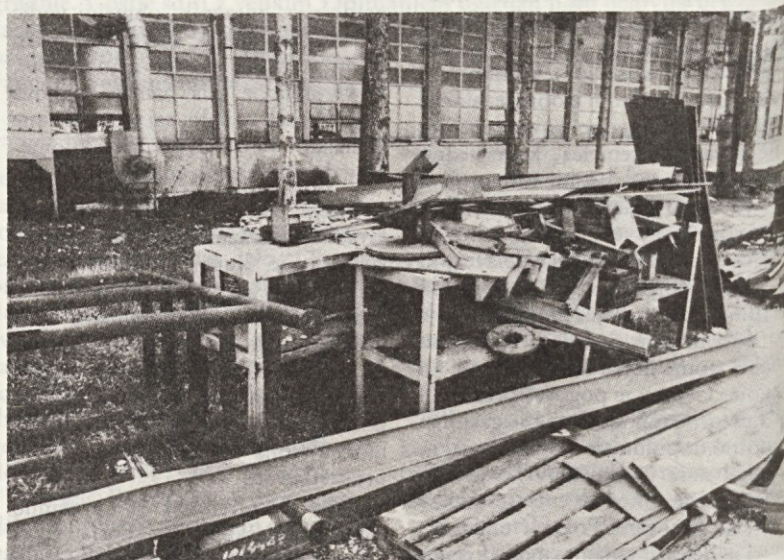
M. S.

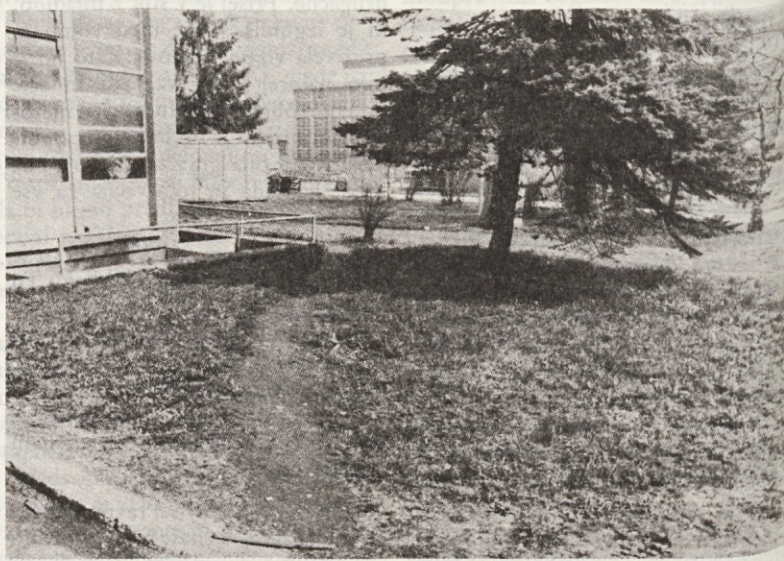
Tako kot vsako pomlad so se tudi letos delavci delavske restavracije spravili nad onesnaženo okolje. Papir, krpe, steklo in listje, vse se je umikalo metlam in grabljam. Samo praznih steklenic je bilo po okoliškem grmovju za tri košare, vsega ostalega pa za poln kombi (Foto: E. L.)

Ste jo prepoznali? Da, to je naša največja montažna hala. Več kot trideset let je bila sivo-betonska in tudi precej mračna. Sedaj pa je lepa in bela. Svetloba se skozi čista stekla odbija od belih sten. Skoraj preveč je je. Kdo bi si mislil! Tudi tako si lahko uredimo delovno okolje. (Foto: K. G.)

Radi se pohvalimo, da imamo v Litostroju lepo urejeno okolico. To v pretežni meri drži. Prva redkost pa so ostali še takšni kotički. Morda pa jih bo kdo prepoznal in jih vzel za svoje! (Foto: K. G.)

Kje so tiste stezice, k' so včasih bile... Zakaj pa ne? Po bližnjici menda lepše je... (Foto: K. G.)

Kako smo se izobraževali v letu 1980

1. Pri pregledu stanja štipendistov v šolskem letu 1980/81 smo ugotovili, da študira v Titovih zavodih Litostroj naslednje število štipendistov:

- 3 štipendisti obiskujejo podiplomski študij — magisterij:
2 strojno smer
1 metalurgijo — tehnološko raziskovalno smer
- 61 štipendistov obiskuje visoko šolo:
24 fakulteto za strojništvo II. stopnjo
16 ekonomsko fakulteto
1 visoko industrijsko pedagoško šolo
3 visoko komercialno ekonomsko šolo Maribor II. st.
5 visoko šolo za organizacijo dela Kranj II. st.
1 visoko tehniško šolo Maribor II. st.
1 fakulteto za elektroniko
6 FNT — VTO — ind. fizika
2 FNT — VTO — ind. matematika
1 FNT — metalurgija
1 pravna fakulteta

- 80 štipendistov obiskuje višjo šolo
36 strojno fakulteto I. stopnjo
4 visoko ekonomsko komercialno šolo Maribor I. st.
19 visoko šolo za organizacijo dela Kranj I. st.
6 višjo upravno šolo
4 višjo tehniško varnostno šolo
2 višjo tehniško šolo Maribor I. st.
1 fakulteto za strojništvo — varilska smer
5 ekonomsko fakulteto I. st.
3 fakulteto za elektrotehniko

- 137 štipendistov obiskuje srednje šole
52 tehniško šolo — strojna smer
27 ekonomsko srednjo šolo
8 tehniško šolo — elektro smer
5 tehniško šolo — metalurška smer
25 delovodsko šolo — strojna smer
10 delovodsko šolo — metalurška smer
1 tehniško šolo — varilska smer
2 srednjo politično šolo
5 upravno administrativno šolo
1 srednjo gostinsko šolo
1 delovodsko šolo — avtomehanska smer

- 56 štipendistov obiskuje poklicne šole:
2 poklicno šolo za odrasle ICL — strugar
9 poklicno šolo za odrasle ICL — str. mehanik
1 poklicno šolo za odrasle pri DU — laborant
5 poklicno kovinarsko šolo Lj. Vič — strugar
21 poklicno kovinarsko šolo Lj. Vič. — str. mehanik
15 administrativno poklicno šolo
1 poklicno šolo — elektro
1 poklicno gostinsko šolo — kuhar
1 poklicno gasilsko šolo
6 osnovno šolo
1 štipendist je na specializaciji

- 350 štipendistov-učencev v Izobraževalnem centru Litostroj:
23 za poklic — elektromehanik
114 za poklic — strojni mehanik
30 za poklic — orodjar
85 za poklic — strugar
18 za poklic — rezkalec
29 za poklic — tehniški strojni risar
24 za poklic — livar
16 za poklic — modelni mizar
11 za poklic — konstrukcijski ključavničar

Skupno imamo v DO Titovi zavodi Litostroj 694 štipendistov. Od tega se izobražuje ob delu 231 delavcev iz dela 4 delavci zunanjih štipendistov pa je 459

- 2) Pregled štipendistov je tudi pokazal, da je v šolskem letu 1980/81:
12 štipendistov zapustilo delovno organizacijo,
50 štipendistov je prekinilo študij,
62 štipendistov je zaključilo študij, od tega:
1 ekonomsko fakulteto II. stopnjo
3 fakulteto za strojništvo II. stopnjo
1 VŠOD — Kranj II. stopnjo
3 fakulteto za strojništvo I. stopnjo
2 VŠOD — Kranj I. stopnjo
1 VEKŠ — Maribor
2 višjo upravno šolo
3 ekonomsko srednjo šolo
1 tehniško šolo — strojna smer
1 tehniško šolo — elektro smer
1 tehniško šolo — metalurška smer
1 srednjo politično šolo
2 tehniško šolo — lesna smer
1 tehniško šolo — za cestni promet
1 tehniško gasilsko šolo
9 delovodsko šolo — strojna smer

- 3 poklicno kovinarsko šolo Lj. Vič — stroj. mehanik
1 poklicno kovinarsko šolo Lj. Vič — strugar
3 poklicno administrativno šolo
1 osnovno šolo
20 tečaje za delovna mesta

113 štipendistov je zaključilo študij v ICL

- 1 modelni mizar
49 strojnih mehanikov
29 strugarjev
7 elektromehanikov
9 rezkalcev
5 orodjarjev
13 tehniški strojni risar

97 štipendistov se je po končanem šolanju zaposlilo.

16 štipendistov se ni zaposlilo. Od tega je:

- 8 štipendistov odšlo v JLA
2 štipendistoma je bil odobren študij na tehniški šoli za strojništvo
6 štipendistov se ni javilo na delo

3) Iz celotnega gradiva je razvidno, da bodo v letu 1981 in 1982 predvidoma končali študij:

VRSTE ŠOL IN SMERI	Leto 1981	Leto 1982
FNT — fizika II. stopnja	1	2
Fakulteta za strojništvo II. stopnja	2	5
Ekonomska fakulteta II. stopnja	2	4
VŠOD — Kranj II. stopnja	2	—
Fakulteta za strojništvo I. stopnja	2	8
VŠOD — Kranj I. stopnja	2	12
VEKŠ — Maribor I. stopnja	—	2
Višja tehniška varnostna šola	—	2
Višja upravna šola	—	3
Visoka tehniška šola Maribor	—	1
Tehniška šola — strojna smer	17	14
Tehniška šola — metalurška smer	1	3
Tehniška šola — elektro smer	2	4
Ekonomska srednja šola	10	5
Srednja politična šola	2	—
Upravno administrativna šola	1	—
Delovodska šola — strojna smer	2	3
Poklicna šola za odrasle ICL	—	5
Poklicna kovinarska šola Lj. Vič	6	13
Poklicna gostinska šola — kuhar	1	—
Poklicna administrativna šola	3	9
Poklicna gasilska šola	1	—
ICL — elektromehanik	8	8
ICL — strojni mehanik	37	47
ICL — orodjar	10	9
ICL — strugar	27	17
ICL — rezkalec	6	5
ICL — teh. strojni risar	9	10
ICL — livar	8	—
ICL — modelarni mizar	4	2
specializacija na sodišču	1	—
osnovna šola	3	3

Skupaj bo predvidoma končalo študij v letu 1981 in 1982

(Nadaljevanje na 8. strani)

Asociacija

Mladinske delovne akcije

Ker so se že pojavili razpisi za mladinske delovne akcije, bi želela povedati nekaj besed na to temo za vse tiste, ki so že bili brigadirji in tiste, ki bi to radi postali.

Lokalne akcije:
Te akcije trajajo en ali dva dni in brigadirji pridejo na določeno mesto od doma, se tam zberejo, vodje skupine pa jim razložijo plan dela in določijo, kdo bo kaj delal. Delo je na prostem in tukaj se vidi moč, vztrajnost, zagnanost mladega človeka. Čimbolj vztrajno delaš, tembolj pripomoreš k večjemu obsegu narejenega in tem več pripomoreš družbi pri graditvi oziroma obnavljanju mesta. Pri tem pa tudi najprej spoznaš resničnega prijatelja, ki ti pomaga takrat, ko pomoč resnično potrebuješ.

Zvezne in republiške akcije:
Te akcije se organizirajo v mladinskih centrih ali pa v organizaciji združenega dela, vendar pod pokroviteljstvom mladinskega občinskega centra. Akcija traja do 30 dni za posamezno brigado, seveda pa je več izmen. Delo je fizično in obsega naslednje: gradnja cest, železnic, nasipov ob rekah, urejanje zemljišča za naselja ali za ureditev spominskega obeležja iz NOB, obnavljanje in čiščenje okolice.

Brigadirji živijo v mladinskih naseljih — v barakah ali pa so nastanjeni v šolah ipd. Na takšne akcije pride skupaj po štiri in več brigad iz različnih krajev Jugoslavije in tu se mladi držijo pravila: eden za vse, vsi za enega.

Delavnik brigadirjev ni lahek, vendar je zanimiv. Poskušala ga bom vsaj delno opisati, tako kot sem ga sama spoznala. Vstajanje je ob 4^h zjutraj, sledi jutranja telovadba, ureditev postelje ter umivanje, zajtrk, zbor, odhod na traso z avtobusom, če je oddaljena, ali peš, če je blizu. Delo traja od prihoda na traso, to je približno ob peti ali pol šesti uri zjutraj do malice, ki traja okoli 30 minut. Nato se delo nadaljuje do 13. oziroma 14. ure, odvisno od vremena, kakršno je bilo prejšnji dan.

Edini »aperitiv«, ki se ga da dobiti na trasi, je voda. Od dvigajočih se lopat in krampov se odbijajo žarki, ki poblisnejo po hrabrem »kaskaderju«, ki s svojo samokolnico »divja« gor in dol po nasipu in tekmuje s tovarišem, kdo bo več prepeljal in kdo bo dlje zdržal. Ob 13. uri je zbor. Ponosno dvignejo zastave in s pesmijo na ustih odidejo nazaj v naselje, kjer jih čaka kosilo.

Po kosilu je kakšne pol ure počitka, potem pa se brigadirji udeležujejo v raznih krožkih oziroma tečajih: tečaj za voznika osebnega avtomobila, foto-filmski tečaj, tečaj za nogometne ali rokometne sodnike, tečaj za prvo pomoč. Obvezni so tečaji iz zgodovine spominskega področja, kjer brigadirji delajo, pa marksistični krožek. Brigadirje obiščejo tudi družbeni delavci iz občine, ki jim pripovedujejo o polpretekli zgodovini tistega področja. Delo brigadirjev ne temelji samo na fizič-

(Nadaljevanje na 8. strani)

(Nadaljevanje s 7. strani)

4) V preteklem letu so bile sklenjene pogodbe za pričetek študija v šolskem letu 1980/81 na podlagi ustreznih sklepov komisij za delovna razmerja v tozidih in sklepa delavskega sveta DO Litostroj za naslednje vrste šol in smeri:

Število oseb, s katerimi so bile sklenjene pogodbe

VRSTE ŠOL IN SMERI

1	Fakulteta za elektroteh. rač. in inf. smer-magisterij
7	Fakulteta za strojništvo II. stopnja
4	Ekonomska fakulteta II. stopnja
1	VŠOD — Kranj II. stopnja
1	VEKŠ — Maribor II. stopnja
1	Elektro fakulteta II. stopnja
1	FNT — VTO — ind. matematika II. stopnja
2	FNT — VTO In ind. fizika II. stopnja
1	Pravna fakulteta
1	FNT — metalurgija II. stopnja
6	Ekonomska fakulteta I. stopnja
10	Fakulteta za strojništvo I. stopnja
2	VŠOD — Kranj I. stopnja
1	Višja upravna šola
1	Višja tehniška varnostna šola
1	Upravno administrativna šola
18	Tehniška šola — strojna smer
2	Tehniška šola — metalurška smer
3	Tehniška šola — elektro smer
7	Ekonomska srednja šola
16	Delovodska šola — strojna smer — ICL
9	Delovodska šola — metalurška smer
2	Srednja politična šola
1	Poklicna kovinarska šola Lj. Vič — strugar
1	Poklicna kovinarska šola Lj. Vič — vrtalec rezkalec
4	Poklicna kovinarska šola Lj. Vič — str. mehanik
1	Poklicna administrativna šola
144	ICL — učenci
4	osnovna šola
1	specializacija

254 je bilo sklenjenih pogodb s štipendisti v šolskem letu 1980/81

5) V letu 1980 smo sprejeli na počitniško prakso 103 študente — praktikante z naslednjo šolsko izobrazbo:

- 23 praktikantov z višjo izobrazbo
- 58 praktikantov s srednjo izobrazbo
- 6 praktikantov s poklicno izobrazbo
- 16 praktikantov z osnovno šolo

6) Podatki s področja izobraževanja ob delu v delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj v letu 1980:

a) Udeležba naših delavcev na izobraževanju ob delu — organiziranim v delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj je bila naslednja:

- 9 delavcev se je udeležilo tečaja za žerjavarje — upravljanje s kabine
- 11 delavcev se je udeležilo tečaja za premikače
- 20 delavcev se je udeležilo tečaja za voznike viličarjev
- 9 delavcev se je udeležilo raznih jezikovnih tečajev
- 17 delavcev se je udeležilo tečaja CZ za tehniško reševalno enoto
- 21 delavcev se je udeležilo tečaja CZ za gasilsko enoto
- 18 delavcev se je udeležilo tečaja CZ za vzdrževanje zaklonišč
- 905 delavcev se je udeležilo seminarja iz varstva pri delu in preverjanju znanja
- 632 delavcev se je udeležilo seminarjev, tečajev in dodatnega usposabljanja za samoupravne organe in družbeno politične organizacije

1642 naših delavcev se je torej v letu 1980 udeležilo izobraževanja ob delu v delovni organizaciji Titovi zavodi Litostroj.

b) Udeležba naših delavcev pri izobraževanju ob delu, organiziranih pri drugih izobraževalnih delovnih organizacijah:

- 166 delavcev se je udeležilo posvetovanj, seminarjev, predavanj, simpozijev in kongresov
- 1 delavec se je udeležil tečaja za upravljalce visokotlačnih naprav
- 1 delavec se je udeležil tečaja za voznike lokomotiv
- 6 delavcev se je udeležilo raznih jezikovnih tečajev
- 1 delavka se je udeležila tečaja za telefonistke

(Nadaljevanje s 7. strani)

Mladinske delovne akcije

nem delu, temveč je poskrbljeno tudi za razvedrilo. V naše naselje so prišli brigadirji iz sosednjega mesta in tako smo organizirali prijateljsko tekmovanje v nogometu za fante in dekleta. Dvakrat tedensko smo imeli tudi izhod v mesto v kino ali pa v diskoteko. V naselje je dvakrat tedensko prišel ansambel in tako smo imeli sami svoj ples in pri tem so se še bolj utrjevale naše vezi. V goste pa smo šli tudi mi, povabila nas je neka občina, ki je imela svoj praznik, mi pa smo s kulturnim večerom obogatili praznovanje. Občani in mladina so nas prijazno sprejeli. Po končanem kulturnem programu smo vsi skupaj zaplesali kolo. Za vse nas, ki smo bili tam, je bilo to res doživetje.

Ob koncu izmene smo se brigadirji zbrali po brigadah na zbirnem prostoru, kjer nam je glavni komandant akcij povedal nekaj besed, dobili smo priznanje za učinkovito delo. Najzaslužnejši brigadirji so dobili

udarniške značke, kar je največje priznanje za brigadirja, kdor pa je uspešno opravil tečaj, je dobil diplomu.

Najtežji dan pa je bil dan povratka, dan, ko se brigadirji poslovijo in odidejo domov, na svoja delovna mesta, v šole. Enomesečni skupni dom je vse zbližal kot prijatelje, tu pa se spletejo tudi ljubezni.

Še zadnji pogled na naselje, ki je prazno in tiho, vendar le za dan ali dva, dokler ne pridejo naslednje brigade, ki z zastavo, pesmijo in lopatami hitijo na traso. Življenje teče dalje.

Lepo je biti brigadir in častno je delati na akciji, toda vsak, ki hoče biti brigadir, naj se zaveda, da bo le z delom pravi brigadir in da tisti, ki jim lopata in kramp ne dišita, naj raje ne odhajajo na takšno pot, ker se lahko zgodi, da bodo razočarani.

Brigadirski HURA, HO-RUK!!!
Z. Vodeb

- 3 delavci so se udeležili tečaja za planerje in analitike
- 2 delavca sta se udeležila šoferskega tečaja »C« kategorije
- 4 delavci so se udeležili tečaja za skladiščnike
- 44 delavcev se je udeležilo tečaja iz računalništva
- 1 delavec se je udeležil tečaja za varjenje nerjavečih jekel v zaščiti argona
- 1 delavec se je udeležil tečaja WORK FAKTORJEV — hitri postopek
- 2 delavca sta se udeležila tečaja tvorjenja norm in časovnih standardov
- 2 delavca sta se udeležila tečaja za avtogeno rezanje
- 134 delavcev se je udeležilo seminarjev, predavanj in dodatnega usposabljanja za samoupravne organe in družbenopolitične organizacije

Skupaj 369 litostrojskih delavcev se je udeležilo izobraževanja ob delu v letu 1980, organiziranega v drugih izobraževalnih delovnih organizacijah.

V letu 1980 smo napravili bistveni premik, oziroma spremembo pri izobraževalni politiki v delovni organizaciji Litostroj.

- Upoštevali smo plan izobraževanja, pri odločanju o dobritve študija ob delu pa samo manjkajočo in dopolnilno šolsko izobrazbo, ki jo predpisuje pravilnik o razvidu del in nalog v DO Litostroj.
- TOZD/DS so z vso resnostjo pri programiranju izobraževanja postavile za cilj izboljšanje izobrazbene strukture zaposlenih, predvsem proizvodnih poklicev.
- Komisije za delovna razmerja TOZD/DS so bistveno pripomogle pri

objektivnih odločitvah in usmerjanju posameznih delavcev v izobraževanju in s tem strukture zaposlenih.

- V letu 1980 smo izdelali pregled opravljanja štipendijske obveznosti zunanjih štipendistov in za študij ob delu. Ugotovili smo, da nekateri štipendisti ne izpolnjujejo svoje štipendijske obveznosti, podaljšujejo študij in prekoračujejo študijski dopust, za kar nimajo pravice, ker niso opravili izpitov. Te ugotovitve smo posredovali komisijam za delovna razmerja TOZD/DS v obravnavo in ukrepanje.
- Ena glavnih nalog kadrovske-spolšnega sektorja — oddelka za izobraževanje ter vodstev TOZD/DS v srednjeročnem obdobju bo, da se popravi kadrovska struktura, saj imamo precej delavcev, ki nimajo

ustrezne šolske izobrazbe, kakršna se zahteva v razvidu del in nalog. V letu 1981 bomo razpisali kadrovske štipendije samo za proizvodne poklice, ker imamo na izobraževanju za druge smeri že zadostno število štipendistov.

- V okviru funkcionalnega izobraževanja imajo prednost strokovni izpiti, kot so: zunanjetrgovinski izpiti, strokovni izpiti iz strojne, elektro-metalurške in gradbene stroke, preverjanje znanja iz varstva pri delu itd., za kar nas obvezujejo zakonski predpisi. Poleg tega bomo dajali prednost tudi družbenopolitičnemu izobraževanju.

Preprečiti moramo tako imenovani »industrijski seminarški turizem«, ki se tudi že pojavlja v naši delovni organizaciji.

- V letu 1981 smo pričeli izvajati izobraževanje iz dela. Organiziranih je več tečajev za usposabljanje za delo in kot priprava za vključitev v skrajšani program za pridobitev strokovne izobrazbe. Pričetek šolanja za skrajšani program je v mesecu aprilu 1981.

Ob tem moramo biti skrajno gospodarni s sredstvi, da bi lahko v celoti uresničili razpis izobraževalnih akcij v delovni organizaciji Litostroj.

S. Mravljia

Razpis štipendij

Na podlagi potreb po novih strokovnih kadrih v gospodarskem načrtu DO Litostroj za srednjeročno obdobje 1981—1985 razpisujemo v šolskem letu 1981/1982 naslednje štipendije:

Zunanji štipendisti — kadrovske štipendije

USMERITEV	Štipendije za šolanje IC za DO Litostroj	Štipendije za šolanje v ostalih izob. org. za DO Litostroj
1. Za kovinsko predelovalno industrijo		
— skrajšani program	32	—
— srednji program	158	15
— višji program	—	2
— visoki program	—	1
2. Za metalurško		
— srednji program	40	—
— visoki program	—	1
3. Za elektrotehniško		
— srednji program	—	18
— visoki program	—	1
4. Za ekonomsko		
— višji program	—	1
— visoki program	—	2
5. Za družboslovno		
— visoki program (dipl. pravnik)	—	1
Skupaj kadrovske štipendije:	230	42

Za izobraževanje ob delu in iz dela pa razpisujemo naslednje štipendije:

ZA POKLIC	Štipendije za študij ob delu in iz dela	strojni tehnik	7
		strojni inženir — konstrukter	4
		strojni inženir — tehnolog	6
		diplomirani strojni inženir	1
		diplomirani strojni inženir — konstrukter	2
		diplomirani strojni inženir — tehnolog	2
		elektro inženir	1
		diplomirani elektro inženir	1
		predmetni učitelj, strok. pouk	2
		knjižničar	1
		administrativni tehnik	5
		gasilec	2
osnovna šola	15		
kalupar livar	24		
talilec	5		
kovač	5		
tehnični strojni risar	2		
varilec	18		
strugar	17		
vrtalec-rezkalec	10		
strojni ključavničar	34		
konstrukcijski ključavničar	10		
pehalec	5		
zarisovalec	5		
elektrikar	4		
elektromonter	4		
strugar na NC stroju	6		
manipulant skladiščnik	4		
modelni mizar	2		
kuhar	3		
administrator	15		
ekonomski tehnik	20		
ekonomist	8		
diplomirani ekonomist	6		

V šolskem letu 1981/1982 bomo izobraževali skupaj 528 štipendistov, od tega 272 zunanjih štipendistov (kadrovske štipendije) in 256 štipendistov za izobraževanje ob delu in iz dela.

Vsem mladincem, ki se bodo odločili za delo v delovni organizaciji in izobraževanju na IC Litostroj, bomo podelili kadrovske štipendije ter dodatek za izobraževanje v kovinarski in metalurški usmeritvi.

Za zunanje štipendiste (kadrovske štipendije) bomo prijave zbirali in obravnavali od 1. 6. do 31. 6. 1981.

Vsi prosilci kadrovskih štipendij bodo morali dostaviti naslednje dokumente:

- prijavo za štipendijo na obrazcu 1,65 DZS,
- potrdilo o vpisu v šolo,
- overjen prepis oziroma fotokopijo zadnjega šolskega spričevala ali potrdilo višješolske OZD o opravljenih izpitih,

— potrdilo o premoženjskem stanju družine in število družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu,

— potrdilo o dohodkih staršev preteklega koledarskega leta (če so starši upokojeni, priložijo odrezek od pokojnine),

— potrdilo o višini otroških dodatkov članov družine prosilca za mesec december 1980,

— izjavo organizacije združenega dela in drugih štipenditorjev, da je kandidat pri njih zaposlil štipendijo, vendar mu ta ni bila podeljena,

— izjavo kandidata, da ne prejema nobene kadrovske štipendije.

Za kandidate, ki še niso izpolnili 18 let, podpišejo izjavo starši ali skrbniki.

Za študij ob delu in iz dela bodo komisije za delovna razmerja TOZD/DS sprejemale vloge in jih obravnavale od 1. 8. do 10. 9. 1981.

Opozarjamo vse prosilce štipendij ob delu in iz dela, da posredujejo komisijam za delovna razmerja TOZD/DS naslednje dokumente:

- prošnjo za štipendijo ob delu,
- prijavo za štipendijo na obrazcu 1,65 DZS,

— nagnjenost za določeno delo in sposobnost obvladati višjo stopnjo znanja (pismeno mnenje psihologa v delovni organizaciji),

— dosežen uspeh pri dosedanjem šolanju oziroma izobraževanju (zadnje šolsko spričevalo — fotokopija),

— družbenopolitična aktivnost delavca (mnenje kadrovske komisije pri osnovni organizaciji sindikata),

— ocena strokovne sposobnosti (mnenje neposrednega vodje),

— socialni položaj delavca (socialna služba pri KSS),

— izjava, da delavcu še ni bil izrečen ukrep zaradi hušje kršitve delovnih obveznosti (pravna služba, evidenca KSS).

Prošnjo za štipendijo bo sprejemal oddelek za izobraževanje pri kadrovskega splošnega sektorja DO Litostroj.

KADROVSKO-SPOŠNI SEKTOR
Oddelek za izobraževanje

DELEGATI POROČAJO

Kaj lahko pričakujemo?

Delegati članic LB Stanovanjsko komunalne banke Ljubljana so na svojem zboru 25. 3. 1981 potrdili planske dokumente banke za leto 1981. Stanovanjska banka je morala pri svojih usmeritvah upoštevati možnosti gospodarskega in družbenega razvoja, ki so opredeljene z resolucijami SFRJ Jugoslavije, SR Slovenije in ljubljanske regije, na območju katere posluje. Počasnejša gospodarska rast, značilna za leto 1981, po naštetih resolucijah ne pomeni tudi zmanjševanja obsega stanovanjske graditve in dejavnosti, ki so z njo povezane.

Stanovanjska graditev naj bi torej letos ostala realno na ravni iz leta 1980, kar naj bi dosegli s tem, da bi z ukrepi davčne in kreditne politike spodbujali vlaganje osebnih sredstev delavcev in občanov za stanovanjsko graditev. Z racionalizacijo stanovanjske graditve, z enakomernejšo razporeditvijo stroškov za komunalno infrastrukturo na vse uporabnike in z boljšo organizacijo dela v gradbeništvu, bi omejili rast cen stanovanjske graditve. V skladu z resolucijskimi usmeritvami pričakujemo, da se bo ponovno spodbujala tudi gradnja stanovanj za trg.

In kako se resolucijske usmeritve odražajo v planskih aktih stanovanjske banke?

Iz predloga načrta uresničevanja srednjeročnega plana LB Stanovanjsko komunalne banke za obdobje 1981—1985 za leto 1981 lahko razberemo, da usmeritev ni v celoti podprta s finančnimi možnostmi. Z novo stanovanjsko zakonodajo ni predvideno financiranje komunalne priprave zemljišč za gradnjo stanovanj v okviru stanovanjskih sredstev, kakšne pa so realne možnosti za zagotavljanje za to potrebnih sredstev iz čistega dohodka (kar predstavlja novo obremenitev gospodarstva), trenutno ni mogoče oceniti.

Neugodna gospodarska gibanja bodo obenem povzročala težave pri zagotavljanju teh sredstev v okviru banke. Brez ustreznosti opremljenih zemljišč pa seveda ni stanovanjske graditve.

V novo srednjeročno obdobje vstopa LB Stanovanjsko komunalna banka s primanjkljajem dolgoročnih sredstev iz preteklega leta, kar je posledica izpada sredstev, ki naj bi jih po dogovoru zagotovila iz hranilnih vlog gospodarske banke. Ima še nepokrite tranše za investicijska posojila za izgradnjo komunalnih objektov individualne rabe, ugotavlja pa tudi primanjkljaj pri poslovanju z organizacijami združenega dela po pravilniku o vezavi sredstev. Primanjkljaj je sicer deloma pokrila na račun sklada solidarne odgovornosti, računa pa, da se bo kljub temu do konca leta ta primanjkljaj še povečal.

Z zakonom o stanovanjskem gospodarstvu se bistveno spreminja način oblikovanja namenskih stanovanjskih sredstev. Ker se bodo stanovanjska sredstva oblikovala iz čistega dohodka, se pravi v odvisnosti od rezultatov poslovanja, ni mogoče računati na enakomeren in stalen priliv stanovanjskih sredstev.

Zaradi upadanja realnih osebnih dohodkov v banki predvidevajo, da bo zmanjšana realna možnost delavcev in občanov za varčevanje, zato ob sočasni nagli rasti cen stanovanjske graditve ni mogoče pričakovati, da bomo zagotovili nezmanjšan obseg stanovanjske graditve predvsem z večjim vlaganjem osebnih sredstev.

Od vseh naštetih težavah ugotavljamo, da je sedanjí obseg stanovanjske graditve v Ljubljani izredno velik, še posebno z

ozirom na ceno za m² stanovanjske površine. Tako bi morali samo na območju Ljubljane zagotoviti 4.033 milijonov dinarjev za plačilo zapadlih kupnin, v tem znesku niso zajeta tudi sredstva za individualno gradnjo. Zato je razumljivo, da bo glavna naloga banke v letošnjem letu, da zagotovi zadostne vire za izpolnitev že sprejetih obveznosti. Banka v letu 1981 ne bo odobrvala novih investicijskih kreditov za komunalne objekte, gradnja novih stanovanj pa bo možna le po predhodni preverbi finančnih možnosti investitorjev, se pravi ob pokriti finančni konstrukciji. Ker bo razpoložljiva sredstva usmerjala predvsem za dokončanje že začelih objektov, banka praviloma ne bo sodelovala pri podražitvah z dopolnilnimi sredstvi, se pravi, da tudi ne bo odobrvala premostitvenih posojil in dodatnih posojil občanom. Z novim pravilnikom o varčevanju in posojilih bo pospeševala predvsem dolgoročno namensko varčevanje, uvajala nove oblike varčevanja, kot na primer varčevanje deviznih sredstev za stanovanjsko posojilo in predhodno varčevanje z namensko vezavo sredstev za stanovanjsko posojilo itd. Novost, ki bo zanimala predvsem mlade družine, je odobravanje posojila za odkup solidarnostnega stanovanja.

V zvezi s poslovanjem stanovanjske banke nas še posebej zanima poslovanje s sredstvi, ki se po načelu vzajemnosti združujejo pri stanovanjskih skupnostih. Zaradi velikega števila vlog ob zadnjem natečaju Samoupravne stanovanjske skupnosti Ljubljana se letošnji priliv sredstev vzajemnosti v Ljubljani skoraj v celoti namenja za pokrivanje teh vlog. Del sredstev vzajemnosti bo porabljen za pokrivanje odobrenih posojil po pravilniku o vezavi sredstev OZD.

Investicije v družbeni standard v letošnjem letu niso prednostne, banka bo kreditirala gradnjo objektov družbenega standarda le na podlagi vezave sredstev sklada skupne porabe ali vezave sredstev iz poslovnega sklada. Prednost pri zagotavljanju kreditov na navedeni način bodo imeli objekti, ki zagotavljajo izpolnitev minimalnih standardov pri zaposlovanju.

Pri zadržni gradnji bo funkcija banke v usposabljanju zadrage kot investitorja, kar pomeni, da bodo morala biti zagotovljena sredstva za celotno predračunsko vrednost gradnje vključno do vselitve. V primeru neskladja med prilivom sredstev zadrage in terminskim planom gradnje bo banka zagotavljala premostitvena posojila do največ enega leta. V letošnjem letu bo banka na opisan način usposabila stanovanjsko zadrugo Litostroji, Avtomontažo, Rašico, Elmo Črnuče, Cerknico in Logatec. Člani stanovanjske zadrage so pri varčevanju izenačeni z ostalimi varčevalci.

Dosedanji pravilnik o vezavi sredstev organizacij za posojila bo letos nadomestil

ustrezen samoupravni sporazum. Po napovedih bo čakalna doba za posojila na podlagi vezave podaljšana na deset mesecev, znižuje pa se tudi delež posojila na 175 odstotkov. Kreditiranje samoupravnih stanovanjskih skupnosti za investicijsko vzdrževanje, prenovu stanovanj ni predvideno.

Z načrtom uresničevanja srednjeročnega plana LB Stanovanjsko komunalne banke v obdobju 1981—1985 za leto 1981 so določeni tudi kriteriji za investicijske naložbe, obrestne mere in drugi pogoji za pridobitev posojil. V zvezi s tem nas neposredno zanimajo predvsem pogoji za kreditiranje stanovanjske graditve. Stanovanjska posojila se bodo odobrvala v primeru:

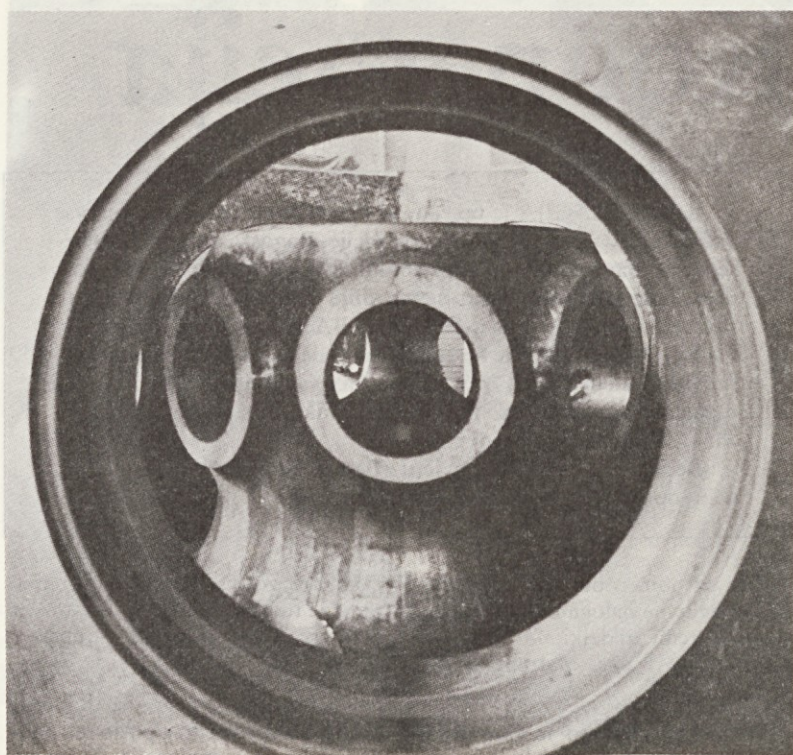
— da gre za družbeno usmerjeno gradnjo stanovanj, vključeno v plan družbenopolitične skupnosti,

— da je sprejet samoupravni sporazum o izgradnji celovitega stanovanjskega naselja oziroma stanovanjskih hiš v družbeno usmerjeni stanovanjski izgradnji,

— da je plan samoupravne stanovanjske skupnosti usklajen s plani SIS s področja komunale, PTT, elektrogospodarstva, stavbno zemljiških skupnosti in drugih,

— da je izdelan projektni program, idejni projekt, potrjen investicijski program in izdelan glavni projekt za stanovanjsko naselje,

— da čas gradnje stanovanjskega objekta do pet etaž ne presega 14 mesecev, nad pet etaž ne presega 18 mesecev in čas gradnje spremljajočih objektov ne presega ustreznih rokov. Investitorje stanovanj-

K. Gornik: VRTIŠČE

ske gradnje banka kreditira le premostitveno do enega leta, največ do višine 70 odstotkov predračunske vrednosti. Ostali pogoji bodo določeni s pravilnikom o stanovanjskih posojilih oziroma s samoupravnim sporazumom o vzajemnem združevanju sredstev za kreditiranje stanovanjske graditve, ki sta že v pripravi.

Kakor je očitno, se tudi v stanovanjski banki čutijo težave, ki pestijo naše gospodarstvo. Pri reševanju stanovanjskih vprašanj se bomo zato bolj kot doslej morali opirati na lastne sile. Zavedajoč se

pomena, ki ga ima rešeno stanovanjsko vprašanje za delavca in njegovo socialno varnost, smo se v Litostroju odločili, da za stanovanjsko graditev iz čistega dohodka oblikujemo tak delež sredstev, ki bo zagotavljal nezmanjšan obseg reševanja stanovanjskih potreb. Ob tem pa ne smemo pozabiti, da bomo to lahko dosegli le ob ustreznem delovnem uspehu, ki pa je rezultat našega dela in dobrega gospodarjenja.

H. Colja

Pisarniško poslovanje

Prav nič nismo začudeni, ko želimo zvedeti v računovodstvu, koliko nas stane elektrika ali transportne storitve, kolikšen je sklad skupne porabe ali kaj drugega, pa dobimo željene odgovore. V čem je skrivnost hitrega in točnega odgovora? Samo v sistematičnem knjiženju listin po vnaprej določenih merilih, ki so zapisana v kontnem planu in zagotavljajo, da je vsa računovodska dokumentacija razdeljena po vsebini na posamezne konte in lahko vsak del te dokumentacije najdemo v najkrajšem času.

Kakšno je pisarniško ali administrativno poslovanje? Kako delamo s papirji ali poslovno dokumentacijo, ki s pošto prihaja v našo hišo ali nastaja pri nas? Precej različno in preveč vsak po svoje se trudimo, da bi bilo to čim bolje.

Najprej lahko ugotovimo, da vedno več pišemo. Vedno več je zapisovanja, vedno več je poslovne dokumentacije. Papirji se kopičijo in so nam vedno bolj v nadlego. Ne samo zato, ker nam stalno nekaj naročajo, da moramo narediti, ampak ker včasih ne vemo, kam bi s njimi. V računovodstvu ni tako. Tu pazijo na svojo dokumentacijo. Papirje ali lepše povedano račune in druge temeljnice, ki se nanašajo na iste poslovne dogodke, knjižijo skupaj na določen konto. To je denar, pri denarju pa se vse začne in neha. Zanimivo je tudi, da se bojimo, da ne bi založili ali celo izgubili kakšnega računa. Za ostale papirje — pri tem ni važno, v kakšni obliki so: poročila, dopisi, samoupravni akti, odločbe, nas ni tako strah. Kljub temu, da nam vsak papir, vsak zapis nekaj pove, ima neko vsebino, v njega je vloženo določeno delo, čas in denar. Nekdo se je moral potruditi, da je svojo misel, idejo, nalogo, predlog ali problem oblikoval v pisni obliki. Torej je zapis dobrina, s katero bi morali skrbno gospodariti. In tak zapis, ali dopis nas spravi v zadrego. Ne bi smelo biti tako! Papirji včasih res preveč obvezujejo. Vendar pa je res tudi nekaj drugega. Bolj ko bomo poznali svoje delo, delovni postopek,

potek dokumentacije in organizacijo dela, manj nam bo papir v napoto.

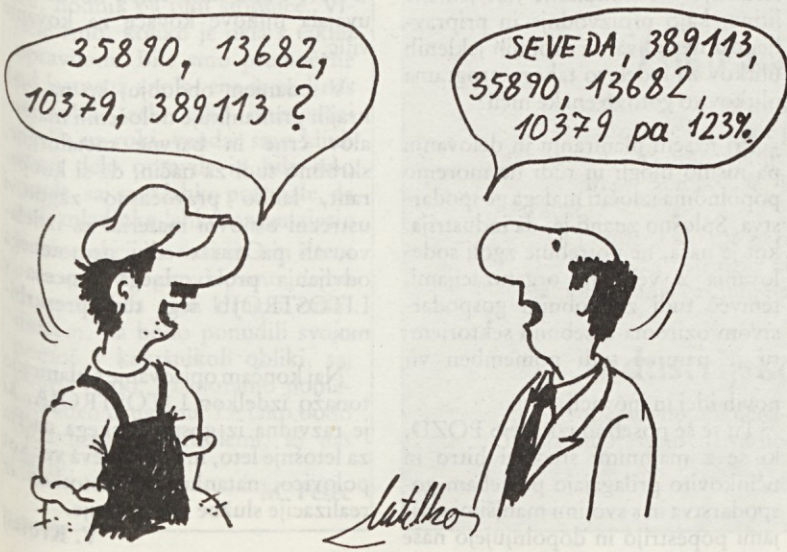
Nekateri zato ne marajo papirjev. Ne dolgo tega mi je nekdo zelo neolikano rekel: »Tvojih papirjevne berem, ne bom jih več bral. Zmečkam jih in vržem v koš«. V tem grmu tiči zajec. Res je, nekateri papirji so tudi za v koš. Katere papirje bomo metali v koš in katere reševali in nanje odgovarjali in zbirali po vsebini ter sistematično odlagali v arhiv, pa se moramo še dogovoriti. Imeti moramo sistem odmetavanja v koš, ki ne bo odvisen od posameznika, ampak enoten za vso delovno organizacijo, imeti moramo urejeno pisarniško poslovanje.

Urejeno pisarniško poslovanje je nujna opora našemu vsebinskemu delu. Papirji, zapisi ali poslovna dokumentacija, kakor pač to stvar imenujemo, so res postali vsakodnevni spremljevalci sodobnega delovnega procesa. Če nečemo, da nam ne bodo v breme, jih moramo urediti po vsebini, po zadevah, jih ustrezno označiti in ko smo rešili njihovo vsebino, odložiti v predalček, mapo, fascikel ali drugo škatlo za papirje. Na koncu leta bomo imeli pregled nad svojim delom in nad zadevami, ki smo jih rešili. Če bomo mimogrede ali iz potrebe brskali po urejenih papirjih, bomo veseli, ko bomo opazili, da se nam je kdaj posrečila izvirna in hitra rešitev, ali pa se začudili, zakaj smo imeli s posameznim zadevo težave. Tako urejeni papirji so čudovita šola za nas ali za koga drugega.

Ko imamo torej papirje, zapise, ki se nanašajo na isto zadevo ali nalogo, zbrane, lahko damo posameznim zadevam geslo. Gesla so tiste besede, ki označujejo glavno vsebino in bistveno skupno značilnost določenega dela pismenega gradiva. So nekakšni naslovi, ki kar najbolj ustrezajo vsebini papirjev. Za gesla pa se moramo vnaprej sporazumeti. Na primer: statut delovne organizacije, varstvo pri delu, delovna disciplina, požarno varstvo, disciplinski postopki itd. Ta gesla lahko oštevilčimo. Uporabimo univerzalno decimalno klasifikacijo, ki se v svetu in tudi pri nas že uporablja, ali kak drug številčni sistem in rečemo: številka 0101, geslo: statut delovne organizacije. Pod to številko in pod tem geslom bomo zbirali in zbrali vse zapise, ki se nanašajo na statut delovne organizacije. Od prvega dopisa, ko se je začel postopek za izdelavo statuta, osnutkov statuta, predlogov, danih pri pomb, pobud za spremembo statuta, zapisnikov zborov volilcev, čistopisa, itd. Imeli bomo pred sabo zgodovino statuta ali kakršnega drugega samoupravnega akta. Isto velja za splošne akte in za vsako drugo zadevo vseh tozdov in delovnih skupnosti. In če imamo še kartoteko, kjer pod isto geslo vpisujemo dopise, ki pripadajo isti zadevi, nam na koncu leta kartica pove, kaj smo naredili, koliko dopisov smo sprejeli in koliko odposlali — brez raznih nepreglednih vpisnih knjig, katerih preglednost je odvisna tudi od dobrega spomina. Dober spomin nam lahko koristneje služi pri konkretnem delu, ne pa za uganjanje, kje imamo papirje in kaj smo med letom reševali. S takim sistemom lahko začnemo postopoma, ko bomo spoznali, da delamo preveč izvodov raznega gradiva, preveč fotokopij, ko izgubljam preveč časa z iskanjem nekaterih papirjev, zapisnikov, obvestil. Spomnimo se na kontni plan. Tam smo že uspeli. Razširimo ga še na pisarniško poslovanje!

V. Kreft

Pogovor ob bilanci

Kooperacija

KOOPERACIJA je beseda, ki jo vse pogostejše izgovarja vse več delavcev naše delovne organizacije. Pogosto omenjajo to besedo, vendar s posebnim naglasom tisti, ki le malo ali nič ne vedo o delu, nalogah, težavah in nenazadnje tudi o lepih trenutkih te službe, ki deluje v okviru TOZD NABAVA.

KOOPERACIJA je beseda, ki nam dela določene izdelke (posameznik ali druga DO). V sociologiji pa je kooperacija beseda, ki označuje proces, v katerem posamezniki ali skupine sodelujejo zato, da bi dosegli skupni cilj.

Besede pa ne smemo označiti z besedo kooperativa — zadruga ali kooperativen — skupen, združen.

Že sam pomen besede nam pove, katere delovne naloge mora služba s svojimi tremi oddelki — poslovniciami opraviti za potrebe naših tozdomov.

Te naloge sestojijo iz potreb — od pranja bund do izdelave najzahtevnejših izdelkov — zvarjencev za polarne žerjave, obdelave zelo dragih uvoženih turbinskih gredi kakor tudi nabava najtežjih kompliciranih ulitkov iz jeklene litine, kot so turbinski pokrovi in glave gonilnikov za Kaplanove turbine.

Po tehnološki nomenklaturi izbirnih vrst obstoja natanko 79 skupin. Izdelki morajo biti seveda v skladu z zahtevami naših konstrukcijskih izvedb, saj so vgrajeni v proizvode, ki nosijo ime LITOSTROJ in za katerimi s ponosom stoji sleherni član naše delovne organizacije.

Izhajajoč iz omenjenih dejstev in z vidika preglednosti delovanja, ima služba kooperacije organizirane tri posebne oddelke oziroma poslovnice, od katerih se vsaka spopada s svojimi specifičnimi nalogami in zadolžitvami, ki se na ravni službe usklajujejo v celovito politiko sodelovanja s posameznim kooperantom iz enega ali več področij poslovnega sodelovanja.

Organizacijske enote:

- Poslovnica za nabavo zvarjencev, ki poleg tega opravlja še naloge s področja protišumnne zaščite, presuševanja transformatorskega olja, tropikalizacija elektro motorjev, preizkusi črpalk, radiografiranje in še vrsto drugih del in nalog.

- Poslovnica za mehansko in termično obdelavo, ki poleg tega opravlja še vse drobne usluge drugim tozdomom pa tudi naloge s področij nitriranja, vseh vrst galvanskih zaščit, trdo kromanje, plastificiranje ter vrsto drugih del in nalog.

- Poslovnica za nabavo ulitkov in modelov, poleg tega opravlja še naloge s področja nabave standardnih izdelkov, kot EZ in EMZ zavor, sklopov do oljnih kazal.

Na opisani način v zadnjih nekaj letih raste močna služba iz nekdanjega oddelka kooperacije, ki je deloval in se ukvarjal zgolj z uslugami, ki za izdelavo v naši DO niso bile

zanimive, gotove izdelke naši kooperanti že tudi odpremljajo direktno na gradbišče ali k posameznim kupcem.

Povsem normalno je, da tak način delovanja službe pogojuje določena kvaliteta sprememba poslovne politike delovne organizacije, ki že pri planiranju in prodaji naših izdelkov upošteva možnosti in reference naših kooperantov. Poleg tega pa je tudi s socialnega vidika bolj smotno delo opravljati v kraju, kjer je dovolj delavcev, ki so s tem, ko delajo in ustvarjajo v domačem kraju in za ta kraj, tudi bolj zadovoljni, kot če morajo za delom v drugo okolje. Pomembno je, da smo z zahtevami posameznih tozdomov hitro našli skupno stališče in tudi skupne interese. Kot primer naj omenimo zares uspešno sodelovanje s tozdi IRRP, TVN in PPO; primer neuspešnega sodelovanja pa je organizacija delitve dela in tehnologija izvedbe določenih operacij ter zahtev do kooperantov.

Slednje pa je delno tudi razumljivo, saj bomo na področju organizacije in tehnologije šele pričeli razmišljati o takih ali drugačnih ukrepih, ki bodo nujni kot posledica poslovnega uspeha ali neuspeha take poslovne politike.

Če smo hoteli v takih poslovnih odločitvah spremljati želje in potrebe naših temeljnih organizacij, smo morali predvsem začeti s sistematskim delom z našimi dotedanjimi kooperanti in opustiti sodelovanje z vsemi, ki na tak način sodelovanja niso bili pripravljeni ali pa ga tehnološko niso mogli izvesti. Nenazadnje smo morali v nekaterih primerih opustiti tudi najbolj oddaljene (zlasti galvanske zaščite) zaradi težav v transportu.

Pri naslednjem koraku v tej smeri smo kot posebno ugodno upoštevali vse članice ZPS, vendar žal — razen v treh primerih — s popolnim neuspehom.

Vseskozi pa smo stremeli za stalnimi kooperanti, ki bi z nami sklenili samoupravni sporazum o trajnejšem poslovnem sodelovanju bodisi s TOZD NABAVA oziroma našo delovno organizacijo. V teh hotenjih smo doslej bili uspešni pri DO KOVIND UNEC in MONTER DRAVOGRAD, kjer je v teku tudi izdelava sporazuma za sovlaganje v smislu razširitve — povečanje zmog-

ljivosti proizvodnje. Obe DO skupaj z ladjedelnico 2. OKTOBER v Izoli skrbita za nemoten potek dela TOZD TVN.

Na področju izdelave zvarjencev za potrebe žerjavogradnje zelo uspešno sodelujemo z ladjedelnico RADEŽ — BLATO na otoku KORČULI, ki je praktično sposoben pokriti vse naše potrebe s tega področja.

Kot je razvidno s slike ima ta delovna organizacija praktično neomejene možnosti na tem področju tako glede dimenzijskih gabaritov kot tudi same teže zvarjencev. Pri vgradnji elektro naprav pa nas zelo uspešno spremlja s svojimi izdelki električnih omar in upravljaljskih pulzov DO TIKO — TRŽIČ.

Posebno pozornost v naših hotenjih pa predstavlja nedavno tega podpisan dogovor o sodelovanju z DO TEHNOMONT iz Pulja in njenim tozdom BRODOGRADILIŠTE CRVENA ZASTAVA. Ta DO bo celo uvažala profile iz Zahodne Nemčije in izdelovala ter pozneje tudi delno montirala vodila za 5-tonske vilicarje novega in starega tipa. Nekaj referenc o uspešnosti te majhne ladjedelnice predstavlja slika 2. Slika prikazuje izdelan zvarjenec — sesalno cev s tunelom za HE OBROVAC. Slika je bila objavljena tudi v dnevniku GLAS ISTRE z naslovom Gvozdeno čudovišče u Brodogradilištu Crvena zvezda, ter kratek članek o uspešnih poslovnih odnosih z DO TZ LITOSTROJ. Tu nam tudi zelo uspešno izdelujejo ogrodja za stroje za preoblikovanje. S kvaliteto izdelkov sta oba partnerja izredno zadovoljna.

Mimogrede povedano — izdelali so tudi obe oblogi turbinskih jaškov za HE GRABOVICA z dimenzijsko točnostjo, nadpovprečno za tako velike zvarjence.

Na področju toplotne in strojne obdelave bi veljalo omeniti tudi sodelovanje s podjetjem ITAS — KOČEVJE na področju izdelave ležajev za mobilna dvigala ter na področju induktivnega kaljenja.

Ena izmed slik prikazuje zelo zahtevno obdelavo turbinske gredi za HE GRABOVICO v DO RADE KONČAR Zagreb, s katero na področju zahtevnejše obdelave predvsem večjih gabaritov prav tako uspešno sodelujemo.

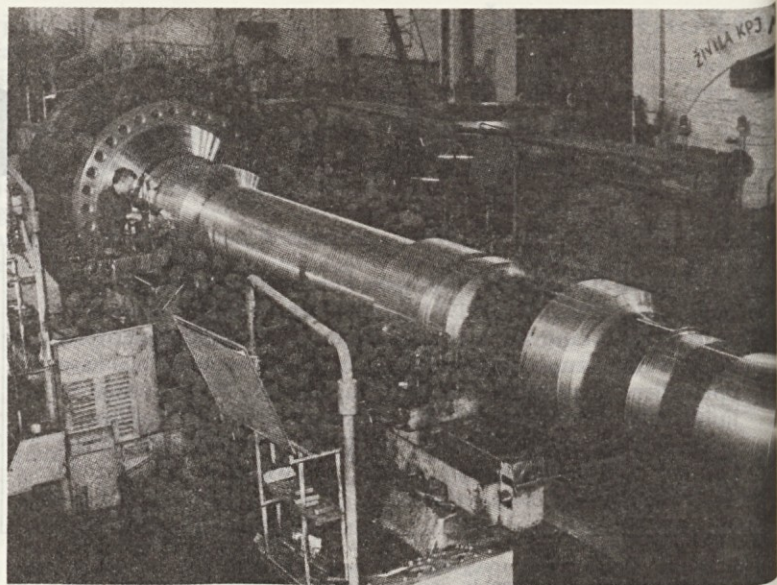
Brušenje večjih modelov zobnikov za reduktorje uspešno rešujemo s sodelovanjem DO ĐURO ĐAKOVIĆ Slavonski Brod, v zadnjem času pa se uspešno dogovarjamo tudi z ENERGOINVESTOM TVORNIČA TRANSPORTNIH UREDAJA iz Tuzle.

V tej poslovnici pa nas čakata še dve poglaviti nalogi, in sicer na področju plasiranja izdelave vilic za potrebe TOZD TVN in plasiranja obdelave hidravličnih cilindrov za potrebe TOZD PPO.

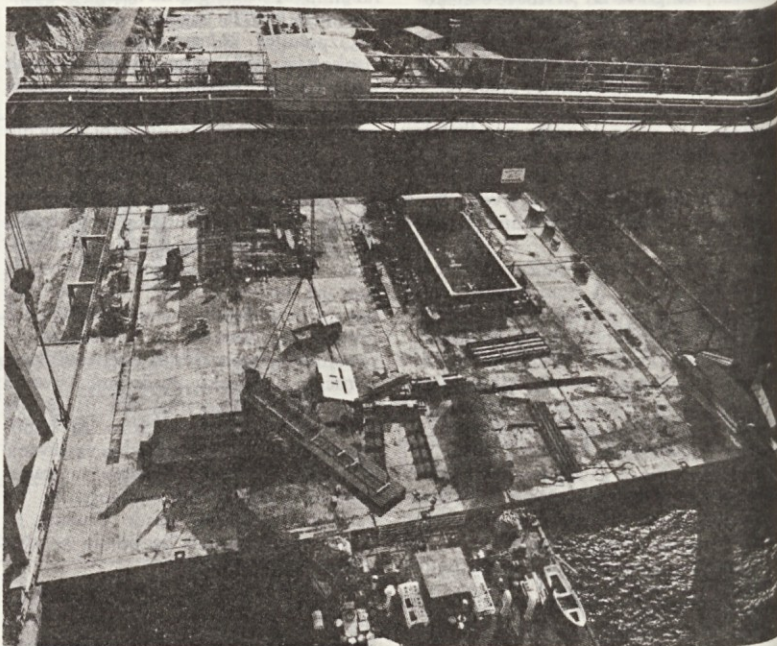
Na področju preskrbovanja naših tozdomov z ulitki se lahko pohvalimo, da dokaj uspešno rešujemo program za TVN, PPO in izdelavo turbin, manj uspešno pa na ostalih področjih.

Skorajda nemogoče bi bilo zahtevati odgovor, zakaj je tako. Vzrokov je več, nekaj jih povzroča naša nedodelana notranja organizacija. Predvsem pa so vzroki pri dobaviteljih, ki jim delno ne ustreza naš program, delno pa vodstveni kader nekaterih livarn ni sposoben dojeti koristnosti takega sodelovanja, žal mednje spada tudi članica ZPS.

Kljub temu, da smo v preteklem letu za potrebe naših tozdomov dobavili 517 ton drobnih ulitkov, ne kaže posebej omeniti drugih kot livarne BELT Črnomelj in IMP Ivančna Gorica za področje ulitkov sive litine, v

Turbinska gred HE GRABOVICA teža 57 t, 10.220 mm dolga in premerom prirobnice 2.470 mm med obdelavo v DO RADE KONČAR — ZAGREB

Proga 25 m visokega portalnega žerjava seže 40 m v morje. Nakladanje zvarjencev za most 460 t, ki ga je izdelal RADEŽ za našega kupca v SAN SALVADORJU.

zadnjem času pa se dokaj uspešno uveljavlja tudi livarna BELIŠČE, s katero pripravljamo sporazum o trajnejšem poslovnem sodelovanju, ter Železarna Štore s svojim sanacijskim načrtom zlasti na področju nodularne litine.

Uspešno je sodelovanje z železarno Jesenice na področju najzahtevnejših, največjih in najtežjih ulitkov jeklene litine.

Kot primer najuspešnejšega sodelovanja na področju kooperacije nasploh pa lahko navedemo sodelovanje z livarno barvnih kovin STROJAR Bistra pri Zagrebu, ki z uvajanjem sodobne tehnologije in sodobnih materialov celo poizkuša usmerjati nekatere tehnološke zahteve, nedvomno pa takoj reagira že samo na izraženo željo LITOSTROJA po določenem izdelku.

V zadnjem času se pojavlja dokajšen pritisk za plasma drobnih jeklenih ulitkov v kooperacijo. V tej smeri bo potrebno veliko pomoči zlasti tozdi IRRP, ki bi lahko ob uvidevnosti naših težav uvajal v svoje konstrukcije več nodularne kot jeklene litine, kajti proizvodnja in pripravljenost neke livarne drobnih jeklenih ulitkov za izdelavo takega programa ulitkov so gotovo enake ničli.

Pri našem planiranju in delovanju pa nismo mogli in tudi ne moremo popolnoma izločiti malega gospodarstva. Splošno znano je, da industrija, kot je naša, ne potrebuje zgolj sodelovanja z velikimi organizacijami, temveč tudi z drobnim gospodarstvom oziroma zasebnim sektorjem; tu je namreč tudi pomemben vir

novih idej in inovacij.

Tu se še posebno izkažejo POZD, ki se z majhnimi sredstvi hitro in učinkovito prilagajajo potrebam gospodarstva in s svojimi manjšimi serijami popestrijo in dopolnjujejo naše

izdelke. Vključ v nepotrebnemu oprekanju naše SDK bi bilo nesmotno in v nekaterih primerih celo škodljivo za nas, če bi tako sodelovanje na nekaterih manjših področjih obšli.

Nismo imeli namena naštevati delovnih organizacij, s katerimi sodelujemo, vendar pa smo zaradi razumljivejšega opisovanja delovanja in prijemov nekaj najpomembnejših le omenili.

Da lahko vso to množico materiala in izdelkov realiziramo in da so ti izdelki tudi vsestransko sprejemljivi, skrbijo možje iz vrst naše vhodne kontrole. Mimogrede povedano — ti delavci so prej tehnologi, instruktorji, često tudi organizatorji proizvodnje in šele nato prevzemalci in kontrolorji.

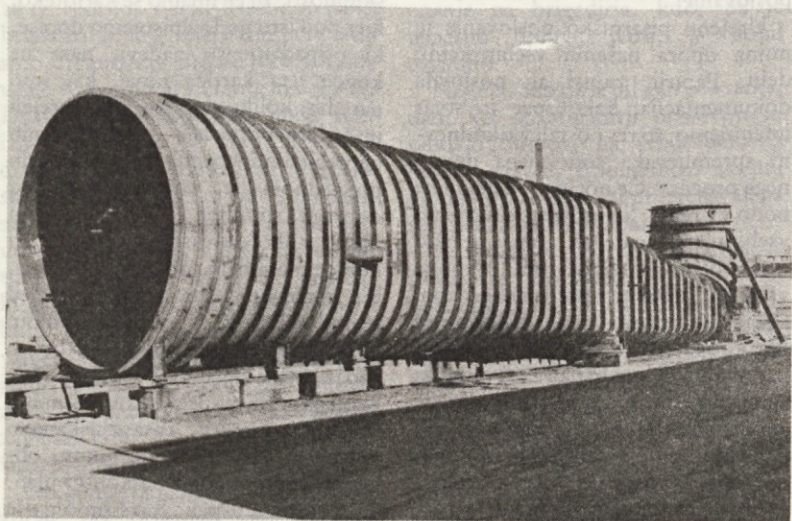
Mislím, da jim gre priznanje za prenekateri uspešno narejen izdelek.

Nikakor se ne smemo sramovati našega pionirskega nastopanja v nekaterih primerih, kjer se s posameznim kooperantom dogovorimo celo za usposabljanje njihovih delavcev v naši DO ali celo primere, ko je v DO GOŠA odšla naša ekipa kovačev in uvajala njihove kovače za kovanje vilic.

V sedanjem obdobju, ko na vseh krajih primanjkuje določenih materialov črne in barvne metalurgije, skrbimo tudi za način, da si kooperant, lahko pravočasno zagotovi ustrezni osnovni material za izdelavo, ali pa mu v cilju nemotene odvajanja proizvodnega procesa v LITOSTROJU tega tudi preskrbimo.

Naj končam opisovanje s planirano tonažo izdelkov LITOSTROJA, ki je razvidna iz gospodarskega načrta za letošnje leto, in predvideva več kot polovico, natanko 58 odstotkov iz realizacije službe kooperacije.

V. Krošelj

Sesalna cev s tunelom je pripravljena za prevzem v TEHNOMONTOVEM BRODOGRADILIŠTU. Dolžina 18 m, premer 3,5 m in teža 80 t.

Iz Leipziškega sejma

V času od 15. do 21. marca je bil odprt letošnji pomladanski mednarodni velesejem v Leipzigu, katerega so si ogledali tudi štirje predstavniki iz Litostroja. Cilj obiska je bil seznaniti se z novostmi s področja obdelovalnih strojev, ugotoviti nadaljnjo smer razvoja odrezovalnih strojev in dobiti ponudbe za nekatere stroje, ki jih v naši tovarni nujno potrebujemo.

Tudi letos je na tem sejmu razstavljalo svoje izdelke približno 900 razstavljalcev iz več kot 60 držav. Jugoslavija je bila dokaj dobro zastopana, saj je svoje izdelke razstavljala v sedmih halah in na treh odprtih prostorih, kjer je bil tudi naš viličar.

V hali 7 je približno 400 m² razstavljalo svoje izdelke 12 jugoslovanskih proizvajalcev in izvoznikov. Razstavljali so predvsem obdelovalne stroje in orodja za te stroje. To so bili naši poznani proizvajalci obdelovalnih strojev: Prvomajska, Potisje, Dalmastroj, Metalski zavod iz Skopja, Alat iz Beograda in drugi, med njimi tudi Metalka iz Ljubljane kot izvoznik tovrstnih izdelkov. Razen tega so bili v hali 2 razstavljeni še polizdelki — profili, pločevina in folija iz aluminija, v hali 4 je Gostol iz Nove Gorice razstavljala svoje izdelke za prehransko področje — stroje za pekovsko industrijo, v ostalih halah pa so bili razstavljeni izdelki s skoraj vseh področij naše dejavnosti. Razstavljalo je nekaj večjih slovenskih tovarn, kot na primer Krka iz Novega mesta, prvič pa tudi Lek iz Ljubljane.

Povedati je treba, da na sejmu ni sodelovala vrsta priznanih proizvajalcev obdelovalnih strojev iz kapitalističnih dežel, zato pa so prišli močno do izraza domači proizvajalci obdelovalnih strojev. Razstavljeni stroji so nas prepričali, da so proizvajalci obdelovalnih strojev v Nemški demokratični republiki dosegli zavidljiv uspeh. Naša skupna ugotovitev je, da so v preteklem obdobju potrošili veliko energije za prodor in uveljavitev na tujih tržiščih, kar jim je z veliko žrtvijo — nizke cene, ugodno kreditiranje kupov — tudi uspelo. Zdaj pa je na vrsti kvaliteta, kar je na strojih že opaziti. Na kvaliteto opozori kupca tudi cena, ki je po izjavah naših

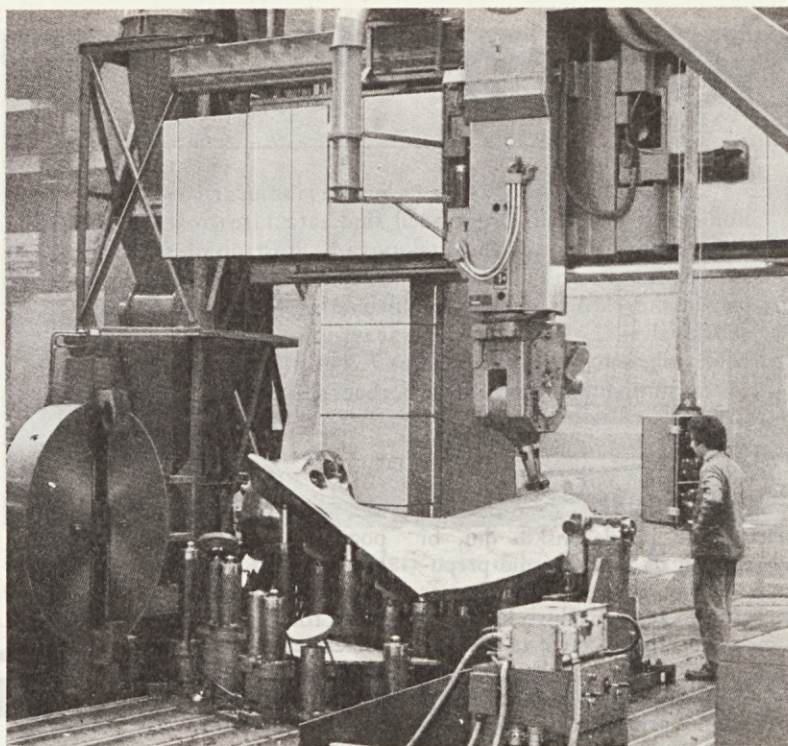
uvoznikov za nekatere stroje tako visoka, kot za stroje iz zahoda, kljub temu, da enake kvalitete v splošnem še ne dosegajo. Ceni botruje tudi dejstvo, da dobro poznajo naše tržišče, prav tako pa zelo dobro poznajo tudi naše omejitve pri uvozu iz zahodnih dežel in opremljenost naše industrije.

Na leipziškem sejmu je bila demonstracija vrste najmodernejših strojev in tudi kombiniranih strojev, lahko bi rekli obdelovalnih centrov. Vse bolj prevladujejo avtomatizirani stroji, ki so zelo prilagodljivi in zato

uporabni tudi za manjše serije. Razstavljeni so bili tudi stroji, ki so za nas še posebej zanimivi, zlasti za natančnejšo obdelavo velikih zobnikov.

V individualni proizvodnji gre pot v smeri obdelovalnih centrov. Ti stroji omogočajo kompleksno obdelavo večjih obdelovancev — struženje, vrtanje, freziranje z enim vpetjem, torej kombinacija vertikalne stružnice in vodoravnega vrtalno-frezalnega stroja. Osnovni koncept stroja je odvisen od tega, katere obdelovalne operacije prevladujejo. Vsi stroji so brez ročic in ročnih koles, za strego imajo prilagodljiv krmilni sistem in premični pano za posluževanje. Vsi lažji stroji, stružnice, frezalniki in večoperacijski stroji pa so opremljeni izključno s CNC krmilnimi napravami.

S prebiranjem člankov v raznih strokovnih revijah je moč dokaj dobro slediti razvoju strojev in tehnike v industrijsko razvitem svetu. V nobenem primeru pa bralec ne more ob gledanju slik in prebiranju člankov dobiti tistih podatkov in ostalih informacij o stroju, kot jih

dobi, če vidi stroj pri delu, se pomeni s strokovnjaki in dobi natančen odgovor.

Vsak obisk take strokovne razstave, kot je bila v Leipzigu, obogati znanje tistih, ki si tako razstavo

ogledajo. Zato je za strokovnjake iz Litostroja, ki delujejo na tem področju, obisk tovrstnih razstav potreben, za tovarno, zlasti za njen bodoči razvoj pa zelo koristen.

J. Gantar

Organizacija varstva pred požarom

V 8. členu pravilnika o varstvu pred požarom smo določili, da imajo za uresničevanje varstva pred požarom posebne pristojnosti delavski svet delovne organizacije, komisija za varstvo pred požarom, poklicna gasilska enota, prostovoljno gasilsko društvo in odgovorni delavci.

Po navedenem pravilniku o varstvu pred požarom so te pristojnosti, odgovornosti in pooblastila s področja varstva pred požarom naslednje:

Delavski svet delovne organizacije:

- sprejema splošne akte s področja varstva pred požarom,
- spremlja uresničevanje teh aktov,
- imenuje komisijo za varstvo pred požarom,
- določa razvoj varstva pred požarom v okviru letnega gospodarskega načrta in srednjeročnega plana razvoja,
- najmanj enkrat letno obravnava poročilo komisije za varstvo pred požarom,
- sprejema druge ustrezne ukrepe in sklepe na predlog komisije za varstvo pred požari.

Komisija za varstvo pred požarom:

- izdela osnutek sprememb pravilnika o varstvu pred požarom,
- izdela predlog programa varstva pred požarom,
- izdaja dodatna navodila v skladu s tem pravilnikom za zavarovanje objektov in delovnega okolja,
- najmanj dvakrat letno izvrši požarnovarnostni pregled, ugotovi pomanjkljivosti in določi ukrepe in roke za njihovo odpravo,
- spremlja tekočo problematiko o varstvu pred požarom,
- obravnava poročila poklicne gasilske enote in industrijskega gasilskega društva,
- obravnava poročila in odločitve pristojnih inšpekcijskih služb s področja varstva pred požarom,
- obravnava predlog plana izobraževanja delavcev s področja varstva pred požarom,
- analizira vzroke nastanka požara ter v zvezi s tem predlaga potrebne preventivne ukrepe,
- obravnava predlog dotacije industrijskemu gasilskemu društvu.

Poklicna gasilska enota:

- stalno nadzoruje in spremlja stanje požarnega varstva,
- nadzoruje izvajanje predpisanih požarnovarnostnih ukrepov ter opozarja na pomanjkljivosti,
- preprečuje pojave, ki ogrožajo ali lahko ogrozijo požarno varnost,
- predlaga ukrepe za napredek požarnega varstva,
- skrbi za ustrezno razvrstitev, označevanje, vzdrževanje in brezhibno stanje gasilnih naprav in gasilnih tehničnih sredstev.

Industrijsko gasilsko društvo:

- operativno tehnična enota pomaga poklicni gasilski enoti pri izvajanju preventivne varnosti pred požarom in sodeluje pri gašenju požara.

Vodje organizacijskih enot:

- pred vsako uporabo odprtega ognja v proizvodnih prostorih
- požarnih conah in prostorih v »S« izvedbi obvestijo poklicno gasilsko enoto,
- preprečijo uporabo neustreznih grelnih teles na mestih, ki niso primerna za to,
- zagotavljajo v delovnih prostorih red, tako da so možni neovirani redni prehodi delavcev,
- zagotavljajo prost dostop do zasilnih in stranskih izhodov, do vseh gasilnih aparatov, hidrantov in drugih sredstev za gašenje požara ter do glavnih električnih stikal in omaric za prvo pomoč,
- preprečijo delo delavcev v primeru neposredne nevarnosti požara oz. eksplozije,
- v primeru požara takoj organizirajo akcijo gašenja požara do prihoda gasilcev,
- odpravijo vse nepravilnosti, ki bi utegnile povzročiti požar,
- se izobražujejo na področju varstva pred požarom, teoretično in praktično,
- izvršujejo vse druge naloge, ki zagotavljajo delo, varno pred požarom.

Strokovni delavci:

- morajo pri projektiranju objektov, električnih instalacij, plinskih vodov, kanalizacije, strelvodov, toplovodov in podobnih naprav upoštevati ukrepe in normative, ki so določeni s tehničnimi predpisi in zagotavljajo požarno varnost.

Delavci v skladiščih:

- vse vnetljive snovi morajo uskladiščiti v posebnih, za to namenjenih prostorih,
- v prostorih, nemenjenih za spravilo vnetljivih tekočin, mora biti zagotovljeno prezračevanje po ustreznem predpisu,
- na vidnem mestu morajo biti razobešena navodila za gašenje,
- zagotovljena morata biti red in čistoča,

TOZD Ivet:

- v okviru registrirane dejavnosti mora pri graditvi oz. adaptaciji objektov upoštevati vse z zakoni predpisane preventivne ukrepe s področja varstva pred požarom.

Vsi delavci delovne organizacije:

- pri opravljanju svojega dela ne smejo povzročati nevarnih situacij za nastanek požara ali eksplozije,
- čim opazijo na delovnih pripomočkih ali v delovnih prostorih napake ali pomanjkljivosti, ki bi lahko povzročile nastanek ali razširitev požara, morajo o tem obvestiti neposrednega vodjo in vodjo industrijske gasilske enote,
- odstraniti oz. preprečiti nastali požar, če to ne predstavlja nevarnosti za posameznika ali sodelavca,
- v primeru preteče nevarnosti opozoriti sodelavce in ukepati v skladu z danimi možnostmi in po določilih pravilnika.

Individualni poslovni organi tozdov in delovne organizacije ter vodje skupnih služb

- so pri opravljanju svojega dela odgovorni za varstvo pred požarom po zakonu, statuta in pravilniku o varstvu pred požarom.

V. Kreft

POMOČ SNAŽILKAM

Vsi dobro vemo, da so snažilke zelo obremenjene s svojim delom. Vedno kakšna izostane z dela zaradi bolniškega staleža, rednega dopusta ali kakršnegakoli drugega vzroka. V takem primeru mora druga priskočiti na pomoč, da je vse počiščeno, seveda pa zaradi tega ne more temeljiteje pospraviti na svojem delovnem mestu. Mladinke OO ZSMS tozda NABAVA smo sklenile, da ponudimo pomoč tozdu ZSE. 19. februarja 1981 smo se ob 14. uri zbrale v našem tajništvu. Bilo nas je osem, skupaj s snažilko devet. Ni nam bilo težko prijeti za metle, ščetke, krpe in podobno, saj smo kot ženske vajene tega. Umile smo tla vseh pisarn v našem tozdu, hodnik pa tudi stopnice. Videle smo, koliko je dela s takim opravilom. Bile smo premočene od lastnega znoja, ena izmed nas je dobila celo tako imenovani »žulj« na roki, vendar smo kljub temu delo opravile in bile smo vesele, saj smo lahko pokazale, da tudi mladinke lahko organizirajo kakšno akcijo v naši DO in s tem pomagajo drugim. Upamo, da bo to spodbuda tudi drugim mladincem, da bodo ponudili svojo pomoč v kakršnikoli obliki, saj dobro vemo, da moramo pomagati eden drugemu. Le tako bodo opravljeni vsi problemi, ki nas tarejo.

M. Pešec

Sorica '81

V soboto in nedeljo, 28. in 29. marca je smučarska sekcija pri konferenci osnovnih organizacij sindikata Litostroja priredila redno letno srečanje oziroma tekmovanje litostrojskih smučarjev na Soriški planini. Tudi letos so se pomerili v veleslalomu, smučarskih skokih in tekih, mnogi pa so v okviru dveh disciplin sodelovali tudi v kombinaciji. To že tradicionalno tekmovanje na belih poljanah Sorice je bilo letos že devetnajsto po vrsti. Tudi tokrat ni manjkalo zavzetosti, borbenosti in pravega športnega vzdušja.

izredno veliko število smučarjev rekreativcev.

Upajmo, da bodo drugo leto jubilejne dvajsete zimske športne igre Litostrojanov bolj množične!

Rezultati in uspehi smučarjev na Sorici:

Ekipna razvrstitev:

Najboljši je tozdr OB z 1129,68 točkami, drugi je bil PPO (929,97 točk) in tretji PUM (803,02 točke)

Zlata smučka Litostroja za leto 1981:

pri ženskah sta si jo priborili Silva Jarc (190,45 točk) in Mira Šček (182,15 točk) pri moških Janez Kalan (228,99 točk), Branko Sršen (226,49) in Lado Sazonov (218,42 točk)

Rezultati v kombinaciji:

Ženske:

prva Mira Šček (PUM — 180,2 točk)
druga Silva Jarc (IRRP — 150,5 točk)
tretja Zdenka Pate (SSP — 2 točki)

Moški — III. skupina:

Branko Sršen (OB — 200 točk)
Oton Bolha (IVET — 121,46 točk)
Vlado Jankovič (PROD — 97,86 točk)

II. skupina:

Janez Kalan (PUM — 240,6 točk)
Marjan Klemen (IRRP — 239,93 točk)
Alojz Rupnik (OB — 228,84 točk)

I. skupina:

Lado Sazonov (OB — 250,12 točk)
Blaž Geč (PPO — 241,97 točk)
Pavle Lampič (OB — 203,31 točk)

Veleslalom:

Ženske:

Silva Jarc (IRRP — 100 točk)
Mira Šček (PUM — 80,2 točk)
Irena Pirc (NAB — 60,4 točk)

Moški — III. skupina:

Branko Sršen (OB — 100 točk)
Vlado Jankovič (PROD — 85,86 točk)
Ludvik Šarf (IRRP — 71,72 točk)

II. skupina:

Janez Kalan (PUM — 100 točk)
Peter Prezelj (PPO — 92,39 točk)
Stane Guzelič (PZO — 84,77 točk)

I. skupina:

Stev Glumpak (TVN — 100 točk)
Lado Sazonov (OB — 97,17 točk)
Ivan Volk (IVET — 94,34 točk)

Teki:

Ženske:

Mira Šček (PUM — 100 točk)
Silva Jarc (IRRP — 50,5 točk)
Zdenka Pate (SSP — 1 točka)

(Nadaljevanje na 15. strani)

Tako se je začelo . . .

Dober dan, planina!

Zares so vztrajni tile naši smučarji — že devetnajsto srečanje so organizirali na planini, da se vidi in zve, kdo je najbolj poskočen, kdo je zares borben in kdo med kolci najhitrejši.

Tako kot pred leti — čeprav je vmes planina že močno spremenila svoj obraz in njen turistični utrip vse drugače bije kot takrat, ko je bilo do litostrojske kočice še dve ali celo več ur hoda.

Tudi ljudje so se spremenili, marsikateri od pionirjev je odnehal, namesto njih pa prihajajo novi in polnijo planino s svojim mladostnim nemirom.

Ostalo pa je sonce, ostal je smeh in smreke »dopetače«, ostal je pogled na Triglav in zrak in veter in prijeten večer starih in novih znancev.

Letos je bil med nami kot gost tudi upokojenec Milan »španskega porekla«, kot smo to. Deklevala predstavljali nekada. Ni zdržal kot opazovalec — nataknil si je smuč in se mladeniško pognal v smučino. Ni bil med prvimi kot včasih tolikokrat, pa zato prav nič manj zadovoljen in vesel.

SIJAJ, SIJAJ, SONČECE!

Pravega planinca spoznaš po tem, da se ne zna resno pritoževati na vreme. »Čisti« smučarji niso take vrste in zaman pričakuješ od njih razumevanja za kakšno rahlo meglo, pohleven dežek ali kaj podobno zoprno mokrotnega.

SORICA 81 se je začela in končala (v Ljubljani sicer, toda vendar) v krasnem pomladanskem soncu — takem, da bi ga v album nalepil, vmes pa je seveda tudi deževalo. Skoki in teki prvi dan so zato minili kot praznik, nedeljski dež pa je razpoloženje rahlo zasukal. Kljub temu so zdržali vsi, zboleli le redki, umrli pa nihče. Zato se sploh ni bati za nadaljnjo usodo soriških srečanj. Tudi če kakšnih posebno odličnih pokroviteljev zaradi dežja ne bo zraven, tekmovanje bo, kajti ko si dodobra

premočen, kak pljuske več ali manj resni vreden besede.

Seveda čez sonce kljub temu ne bomo zabavljali — vsaj dokler bo edino streho na planini predstavljala litostrojska kočica. Resnično težko je v njej dobiti prostor, še toliko težje pa takrat, kadar pada.

ODLIČNA DRUŽBA

Na vprašanje, zakaj ni prišel na Sorico, je nekdo dejal, da se tam zbira sama smučarska elita.

Treba je priznati, da so naši državni reprezentanti s Križajem in ostalimi asi prav na tej planini dosti vadili in tudi vražji Stenmark je bil tam tik preden ga je končno »povozila« simpatični Phil Mahre. Toda Litostrojsčani?

Kaj ko bi o tem rekli katero? Iz rezultatov so imena te »elite« kar pošteno vidna — kot kolajne, ki jih je posameznim zmagovalcem obešal okrog vratu predsednik konferenc sindikatov to. Stupnikar.

Pa je bil recimo še pred šestimi leti Vlado v teku 13. in veleslalomu 22. in takih je še nekaj. Edino med ženskami so se zadnjih 10 let še vse uvrstile že ob prvem nastopu med prvih pet, kar je vsekakor izjemen dokaz »elite«.

Kdaj bodo v tem pogledu nastopili kaj bolj elitni časi, saj je menda v tovarni moških za dobro petino žensk in ne same manj mlade vmes . . .

ETO

Ena od iskrenih čestitk za uspeh

Čeprav je bilo takrat z nami le nekaj prvih pomladanskih dni, bi lahko rekli, da skoraj nismo prepoznali letošnje Sorice. Možic, Lajnar in Trauh so že sramežljivo kazali do ramen gole vrhove, kar je za ta čas že prava redkost za soriška pobočja. Sicer se Sorica iz leta v leto spreminja predvsem v prid smučari, saj je prav to zimo začela delovati druga nova vlečnica, kar je celo zimo povečevalo smučarski direndaj na planini. Nekoliko drugačne posledice so vidne na nekoč lepih in čistih površinah okoli naših koč. Sonce neizprosno topi sneg in odpadki, ki so se jih znebili smučarji, so dobesedno nastlani daleč naokoli po planini. Pomlad jih bo neizprosno razgrnila in vprašljivo je, če bo lepa zelena planinska trava prebolela te žalitve.

Uh, kakšen stil!

Pa se vrnimo k našim smučarjem, ki jih je prelepo sobotno sončno jutro le v skromnem številu privabilo na letošnje litostrojske zimske igre. Vsak izmed njih je že iz navade poprijel za neko delo. Nekateri so pripravljali skakalnice, drugi so se ukvarjali z administracijo, ostali pa so zbirali pogum in boječe pogledovali na strmino skakalnice.

Točno ob deseti uri je starter zamahnil z rdečo zastavico in po zaletišču so se najprej spustili predskakalci. Merilci dolžin so izmerili 13, 14 in celo 16 metrov. Skakalnica je bila dobo pripravljena, sodniki in merilci so strogo ocenjevali stil in dolžine skokov. Bilo je veliko lepih stilov, dolgih in kratkih skokov, tudi padcev ni manjkalo, toda vse se je srečno končalo. Vseh 29 skakalcev, kolikor je bilo prijavljenih iz vseh TOZD in DS, se je uvrstilo in dobilo zajetno število točk.

Del popoldneva po kosilu je potem minil mirno, že ob treh pa so smučarji tekači povzročili pravo mrzlico pred startom, ki je bil napovedan za peto uro popoldne.

Kako namazati smuč — je bilo bistveno vprašanje, ki je težilo tekače prav do samega začetka tekmovanja. Tu so se zbrali prav vsi od najstarejših, sedaj že veteranov, do najmlajših, pa tudi dva direktorja tozdrov sta

se v skupini moških krepko nad 45 pognala v elegantnih tekaških zamaših po progi. Skupno je startalo 48 tekačev in merilci časov so imeli polne roke dela. V zagrizenem boju so nekateri prehiteli vse, pa tudi sami sebe. Sodniki in administracija je potem imela polne roke dela, saj je še pozno v noč preverjala posamezne uvrstitve.

Smučarji ne bi bili to, kar so, če ta večer ne bi nekoliko zalili dobrih rezultatov v skokih in tekih. Tone iz Prodaje je imel glavno besedo. Lahko bi ga ta večer proglasili za električarja, saj je moral vsakič, ko je spregovoril, izključiti škripajoči transistor, ki je na ves glas dodajal punk glasbo. Potem so starejši utrujeni odšli spat, mlajši pa so nadaljevali na ves glas, tako da so imele tudi kuharice v podstrešni sobi brezplačen koncert.

Naslednji dan v nedeljo je preostala še preizkušnja v veleslalomu. Ta dan ni bil tak, kot smo predvidevali. Zbudila nas je krepka deževna ploha, ki nas je potem spremljala še cel dan. Tekmovanje v veleslalomu je običajno najzanimivejše, vendar ga je ta dan pokvarilo vreme. Toda vsi so vztrajali na svojih mestih. Vzorno pripravljena proga in postavljena veleslalomsko vratica so dajala vtis velikega tekmovanja. Tako je tudi bilo.

Med vrticami in med deževnimi kapljami se je potem zvrstilo 64 tekmovalcev v vseh starostnih skupinah. Boj za sekunde in stotinke sekunde in športni duh je bil na visoki ravni. Tekmovalci pa so kljub dežju vztrajali na pobočjih Lajnerja še v pozno popoldne.

Najbolj svečano je bilo popoldne, ko so se v naši koči zbrali vsi tekmovalci, organizatorji, spremljevalci in sodniki na razglasitvi rezultatov, podelitvi kolajn in pokalov. Vsa priznanja ter čestitke ekipama in posameznikom je podelil predsednik konference osnovnih organizacij Litostroja tovariš Pavle Stupnikar in jim ob tem zaželel še veliko športnih uspehov na belih poljanah.

Kaj lahko rečemo ob letošnjem tekmovanju naši smučarjev?

Kljub lepi in že devetnajsti smučarski prireditvi bi ji lahko nekoliko očitali premajhno množičnost. Skupno število 4000 zaposlenih bi na vsak način moralo dati več kot 98 smučarjev, še posebno iz ženskih vrst, saj vemo, da je med nami

»Besede ganejo, zgledi vlečejo«

Boriti se je treba, pravijo zmagovalci

RAZNOVRSTNE AKTIVNOSTI UČENCEV IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA

Življenje na naši šoli

Iztekla se je tretja redovalna konferenca letošnjega šolskega leta, učenci so se eni bolj, drugi manj zagnano učili in si pridobivali znanje in ocene, vendar učni uspeh na splošno ni tak, ko bi moral biti. Vse peveč je še tistih, ki se še niso začeli resno učiti, ki se nočejo, nekateri se tudi ne morejo. A mesec junij bo kmalu naokrog in z njim šolsko leto.

Tako hitro, kot bi mignil, sta nam minila tudi ta dva meseca pouka od podaljšanih zimskih počitnic naprej, še posebej, ker sta bila precej pisana in zanimiva. Že dolgo pouk ni samo tisti del pouka, ki ga izvajamo učitelji v šoli — v razredih in delavnicah, ampak tudi vse tisto, kar si z učenci organiziramo ogledamo npr. v gledališčih, na proslavah, ekskurzijah. Učenci 2. letnik so tako kot vsako leto imeli enotedensko smučarsko šolo na Soriški planini — seveda so bili razredi razvrščeni od konca februarja do srede marca. Učenci prvih in tretjih letnikov so imeli sončno soboto v marcu športni dan — del učencev je šel smučat na Soriško planino, ostali pa so imeli plavanje v tivolskem bazenu. Pripravljamo se tudi na šolska športna tekmovanja, saj moramo izbrati najboljše ekipe v posameznih športnih panogah, ki nas bodo zastopale na občinskem mladinskem športnem srečanju ob dnevu mladosti, katerega organizator je letos prav naša šola.

Naša mladina pa se ne udeležuje samo na športnem področju, ampak tudi družbenopolitično, kulturno. Klub OZN je v marcu pripravil v avli šole razstavo o delu te organizacije. Mladinska organizacija je izvedla tekmovanje o naši polpretekli zgodovini, o NOB, o TITU, o današnji stvarnosti — tekmovanje, »TITO — revolucija — mir«, najboljša ekipa šole se je dobro odrezala tudi na občinskem tekmovanju. Prav sedaj poteka evidentiranje naših

mladih komunistov in njihovo izobraževanje, v mesecu maju pa jih bomo svečano sprejeli v zvezo komunistov. V marcu so si vsi razredi ogledali tudi razstavo VARNOST IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA, ki je bila v kulturnem domu Ivana Cankarja.

Učenci veliko in radi bero, zato smo letos uvedli v šolo bralno značko in jo poimenovali po pisatelju in politiku Benju Zupančiču.

Osnutek za značko je naredil akademski kipar Stane Jarm. Zanj tekmuje kar lepo število naših učencev.

Kulturna dejavnost na naši šoli je tudi dobro razvita, saj deluje recitacijska skupina, ki nastopa tudi na proslavah in prireditvah v okviru celotne delovne organizacije. Mladi recitatorji so se izkazali z vmesno točko na tekmovanju TITO — REVOLUCIJA — MIR, kjer so povedali nekaj pesmi o Titu, recital Titovih pesmi pa so izvedli tudi na slavnostnem koncertu litostrojskega pevskega zbora 17. aprila. Skupino recitatorjev sta spremljala dva glasbenika, ki sta igrala na kitaro, pisčal in tamburico.

Vsi učenci naše šole pa so si v Drami ogledali gledališko predstavo — komedijo Carla Goldonija SLUGA DVEH GOSPODOV in jo zelo navdušeno sprejeli. Manjši skupini sta si kasneje ogledali še dve predstavi — Cankarjeve Hlapce v Mestnem gledališču ljubljanskem (skupina učencev 3. letnika) in v Drami

predstavo gledališča iz Sombora — delo Laze Lazarevića ŠVABICA (predvsem učenci iz drugih republik, ker je bila drama v srbohrvatskem jeziku).

Iz tega je razvidno, da imajo naši učenci možnosti najširšega udejstvovanja in spoznavanja družbenih in kulturnih vrednot. Iz njih želimo narediti dobre delavce in strokovnjake, ki pa bodo istočasno razgledani tudi na drugih področjih življenja in dela.

V. Tomc-Lamut

Bodoči modelni mizarji pri teoretičnem delu pouka, ki poteka v tovarni (Foto: K. G.)

Prava knjiga ob pravem času

V želji, da bi se tudi naši učenci seznanili s sodobno knjigo slovenskih, jugoslovanskih in tujih avtorjev kaj več, kot to dopušča ozki okvir učnega načrta, smo skušali vpeljati tradicijo bralne značke tudi v srednje šole. Srednješolcem je ta oblika seznanjanja s knjigo znana že iz osnovne šole — saj bralna značka prav letošnje leto praznuje svojo dvajsetletnico. Tako se je bodo morda spominjali tudi vsi tisti, ki so že kdaj slišali zanjo ali pa so morda zanjo sami s sabo tudi že tekmovali in jo osvojili. Vsi ostali pa bodo verjetno želeli izvedeti kaj več o njej.

Rodila se je na Ravnah in njeni idejni oče je danes že pokojni pisatelj Leopold Suhodolčan. Njegovo zamisel o bralni znački, ki naj mlademu človeku svetuje pravo knjigo ob pravem času, se pravi zanimivo, poučno, kratkočasno in privlačno knjigo, ki bo cicibana, pionirja in mladince pritegnila, pa so uresničili vsi tisti učitelji, ki so orali ledino in k tekmovanju pritegnili mlade navdušence. Prva bralna značka je dobila in si utrla pot v srca mladih pionirjev. Danes po vsej Sloveniji tekmujejo učenci osnovnih šol za 26 različnih bralnih značk, ki so jih poimenovali po slovenskih pisateljih. Svoje tek-

movanje poizkušajo poimenovali po tistih avtorjih, ki izhajajo iz njihovega okolja: na primer na Primorskem učenci berejo in tekmujejo za Bevkovo bralno značko. Na naši šoli, ki se kot prva srednja šola v Sloveniji ponaša s tekmovanjem za bralno značko, smo le-to poimenovali po znanem povojnem (sodobnem) pisatelju, publicistu in uglednem družbenopolitičnem delavcu Benju Zupančiču, ki ga verjetno bolje poznate po dveh celovečernih filmih, narejenih po njegovih literarnih predlogah — po Veselici in Sedmini. Tako je bralna značka v svoji dvajsetletnici storila korak dalje — vstopila je v srednjo šolo in želimo, da bi svojo pot nadaljevala tudi v delovno organizacijo. Prepričani smo, da si bo počasi tudi tu pridobila svoje mesto.

Tekmovanje samo je sila preprosto. Na začetku leta smo določili knjige, ki jih mora vsak tekmovalec prebrati. Pri izbiri so sodelovali učenci sami, ki so naštevati naslove tistih knjig, ki so bile tako zanimive in privlačne, da so jih z veseljem priporočili za branje še drugim. Predlo-

gov je bilo toliko, da smo jih morali kar precej črtati, ostal pa je končno izbor desetih knjig, od katerih jih mora tekmovalec prebrati pet.

Izbor desetih knjig je ostal iz čisto tehničnih in materialnih razlogov, finančno je težko nabaviti toliko izvodov knjig, saj so drage. Tako pa smo z manjšimi stroški razširili izbor. Potem ko je tekmovalec prebral knjigo, dve ali več, pride na razgovor o knjigi. Takrat pove, kdo je avtor, o čem knjiga pripoveduje ali pa opiše kak zanimiv dogodek, označi glavnega junaka; skratka — vprašanja so raznovrstna z enim samim ciljem: prepričati se moramo, ali je dijak knjigo resnično prebral. Odgovarja sam ali pa v skupini dijakov, pogovorimo pa se največkrat kar v glavnih odmorih v naši šolski knjižnici. Vsak tekmovalec ima svoj tekmovalni kartonček, ki poleg imena, priimka in razreda vsebuje še datume in naslove prebranih knjig, o katerih se je pogovarjal. Vsem tekmovalcem, ki bodo do 25. maja 1981 prebrali in se pogovorili o petih knjigah bralne značke, bomo letos na svečani prireditvi podelili bronaste bralne značke Bena Zupančiča in hkrati s tem še jubilejno značko ob dvajsetletnici tekmovanja.

Vsi, ki bi želeli kakršnokoli informacijo o tekmovanju, ki bi radi sodelovali pri izboru knjige ali pa bi se želeli vključiti v samo tekmovanje, da bi tako bralna značka stopila še korak dlje, v delovno organizacijo, naj se brez strahu in sramu javijo na šoli, v naši šolski knjižnici in pogovorili se bomo.

Mentorica D. Fischinger

TEKMOVANJE TITO — REVOLUCIJA — MIR

Množična udeležba

Tovariš Tito je s pomočjo vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti izvedel revolucijo. Z revolucijo v NOB smo dobili novo družbeno ureditev — socializem, razvijamo samoupravljanje, postali smo svobodni, neuvrščeni.

Mir, to je majhna beseda, vendar velikega pomena. Je naše največje bogastvo, je neodvisnost.

V mesecu marcu smo na šoli organizirali tekmovanje na temo Tito — revolucija — mir.

Namen tega tekmovanja je, da bi mladi spoznali vlogo tovariša Tita, ZKJ in ZSM, saj bodo le tako znali pravilno ceniti vse, kar imamo. Gradivo za tekmovanje smo sprejeli od uredništva revije Mladina. Gradivo je obsegalo čas med letom 1941 in 1980, skratka našo revolucijo in povojno gradivo nove Jugoslavije. Tekmovanje je bilo razdeljeno v dva dela: pisni in ustni del. V pisnem delu tekmovanja so sodelovali po trije učenci iz vsakega oddelka razreda, vsega torej 69 tekmovalcev. Testi so vsebovali 128 vprašanj, učenci so jih pisali kar uro in trideset minut. Po končanem pisnem delu je žirija (koordinacijski odbor) pregledala vse teste, jih ocenila in s tem izbrala najboljše ekipe, ki so se uvrstile v finale — zaključni del tekmovanja. Točke, ki so jih izbrali tekmovalci pri pisanju testov, so bile različne. Največ točk je zbrala ekipa 2. f. razreda (453 točk). Iz najboljših učencev smo sestavili 6 ekip, ki so se pomerile v zaključnem delu tekmovanja:

1. ekipa — 2f
2. ekipa 2e-2d
3. ekipa 3b
4. ekipa 1d; 1g,
5. ekipa 1c; 1g, 1h
6. ekipa 3c.

Zaključni ustni del tekmovanja je bil v kinodvorani naše šole. Tu so se zbrali tekmovalci, učenci in tovariši učitelji. Najprej je tovariš Premelč, ravnatelj šole, pozdravil vse prisotne in jim na kratko orisal pomen tega tekmovanja. Začeli smo prvi krog tekmovanja. Vsaka ekipa je odgovarjala na tri vprašanja.

Med odmori po posameznih krogih vprašanj so nam učenci recitatorske skupine na šoli izvedli krajši recital o TITU. Ogledali smo si tudi film o tovarišu TITU in neuvrščenoosti. Po seštevkju rezultatov smo dobili zmagovalca na šoli. To je bila ekipa 2. f v sestavi Jože Andrašec, Tomislav Štepec in Jože Štupnik. Ta ekipa se je nato začela pripravljati za občinsko tekmovanje, ki je bilo 11. aprila ob 7. uri zjutraj v osnovni šoli Dravljice. Tu so se pomerile najboljše ekipe iz vseh srednjih šol, osnovnih šol, krajevnih organizacij združenega dela in vojašnic. Udeležba je bila množična.

Tekmovanje se je začelo s pisnim delom. Na podlagi rezultatov je žirija sestavila 2. ekipo, ki sta se nato pomerili še ustno.

Ekipa naše šole se je uvrstila prav v vrhu. S tem si je prislužila priznanje za trud, ki ga je vložila v tekmovanje in sodelovanje na njem.

Tekmovanje v ICL je zelo dobro uspelo, lahko pa bi še boljše, če bi sodelovali vsi učenci.

Na koncu naj se še zahvalim vsem tovarišem učiteljem, koordinacijskemu odboru, ki je bil zadolžen za izvedbo tekmovanja in tekmovalcem — učencem, ki so pripomogli k večjemu uspehu tekmovanja in s svojo prisotnostjo in delom potrdili njegov pomen. Saj smo na ta način izkazali svojo ljubezen do tovariša TITA in naš namen hoditi po poti, ki jo je začrtal ON!

Hvala!

predsednik OO ZSMS ICL
J. Andrašec 2. f

Obisk iz Danske

V petek, 10. aprila 1981, je našo delovno organizacijo obiskala skupina petnajstih danskih študentov ekonomije iz mesta ARHUSA. Danski študentje pripravljajo študijsko nalogo Družbenopolitični in ekonomski sistem ter samoupravljanje v Jugoslaviji. študentje so si v spremstvu predstavnikov delovne organizacije najprej ogledali proizvodne obrate, potem pa so se z njimi pogovarjali o samoupravnih in družbenoekonomski ureditvi naše delovne organizacije. Predvsem so se zanimali za delitev dohodka in vpliv delavcev na ekonomske tokove pri gospodarjenju v delovni organizaciji in tozdihi.

K. G.

Stric Matic je postal skladatelj

Svojevrsna dogodivščina je to, ker ponavadi ljudje, kakršen je naš stric Matic, ki ga že dolgo poznamo, ne postanejo skladatelji. Vemo, da živi tam za devetimi gorami v miru in sreči, z mnogimi, ki jim je usoda dala miren kotiček za konec tedna.

Bilo je nekega jesenskega dne, ko smo že vsi občutili energetske krize v deželi, ko smo oblegali okenca kurivoprodaj po vseh mestih in iskali prodajalce drv po samotnih kmetijah. Gozdni logar kot pravijo ljudje človeku, ki odreje posek in spravilo lesa, je iskal nekoga, ki bi sprejel posebno službo: skladičenje drv v Planini in merjenje le-teh predno jih odpeljejo na prodaj.

Nehote se je domisli našega strica Matica, ki je še čvrst in zdrav in pozna gozd in gozdarsko življenje.

Naptil se je do njegove bajte in potrkal. Matic je seveda odprl in dejal: »O, gozdarski mož! Pozdravljen! Kaj pa je tebe prineslo?« »Pozdravljen, Matic!« je odvrnil logar. »Nič takega, da bi te prestrašil. Delo imam zate na Planini in to ne posebno težko, veš. Na Planini smo odprli posebno zbiralnico ali bolj strokovno povedano bazo za zbiranje drv. Tam jih nekaj delavcev pripravlja, seka, žaga in spravlja na kupe. To je že urejeno in lepo poteka. Ustavilo pa se je, ker nimamo skladatelja in merilca. Ti se dobro razumeš na to stvar in veš, da je to zahtevno delo, ki potrebuje poštenega človeka, da bo skladal tako, da bo

potrošnik zadovoljen in da podjetje ne bo na škodi — saj veš, kaj mislim: da bo volk sit in koza cela. Lepo plačo bi ti dali in v slabem vremenu bi imel tudi deževne ure in še drvo ti bomo primaknili, kolikor jih boš rabil za zimo. Pa še to naj povem, da ti bodo mnogi blizu in daleč zavidali, ker ne boš imel samo dobre plače in drvo, ampak tudi časten naslov delovnega mesta. Veš, skladatelj boš!

Tega naslova še ni med gozdnimi delavci, razen pri tistih, ki nosijo frake in pišejo note tam v operi in v gledališčih. Verjemi, da ti ne svetujem slabo. Se meni bi se podalo tako dalo, vendar sem navajen širokega sveta po Planini in nisem primeren za delo na enem mestu!

Maticu se je zdelo ponudba imenitna. Na hitro je preletel s pogledom celo planino in zdelo se mu je, da se mu ponuja denarna sreča in ugled med vaščani. »Velja!« je pritrdil logarju. »Rad sprejemam tako službo in z veseljem jo bom opravljal.« Povabil je logarja v sobo, iz stenske omare potegnil zelenko domačega žganja in sta nazdravila. Poklical je tudi ženo Cilko in ji razložil, kaj pomeni logarjev obisk in kako dobra služba se mu ponuja. Cilka ni nič godrnjala, kot je njena navada, preletelo jo je nekakšno zadovoljstvo in ponos.

Drugi dan je logar v svoji pisarni napisal posebno obvestilo za vse vaščane, da postaja stric Matic skladatelj na Planini. Vaščani so brali. Nekateri so razumeli prav, drugi narobe.

Po vasi je završalo. »Poglejte si no, kdo bi mislil! Na stara leta postaja stric Matic skladatelj in umetnik! Kmalu bo imel imeniten koncert!« V nedeljo so ga obiskali na Pristavi.

Silili so vanj z mnogimi vprašanji, kaj piše, kaj komponira, kaj sklada in seveda — kdaj bo koncert.

Matic jih je gledal in se smehljaje opravičeval.

»Dragi vaščani, saj se ne gre za nobeno skladičenje in komponiranje. Koncert bi za našo vas bore malo pomenil. V našem primeru je zadeva mnogo bolj resna. V tem času, ko nas pesti energetska kriza, sem postal skladatelj drv na planini! Ne sme vas motiti beseda skladatelj — te si nisem izmislil jaz, ampak naš logar, ker je bil mnenja, da moram pri tako važnem delu v času energetskega pomanjkanja imeti tudi važno ime.«

No vidite, dragi sodelavci, kako je naš stric Matic napredoval v skladateljstvu. In mogoče bo v naših dneh to res postala potreba.

J. Oprešnik

ČESTITKA

30. aprila je praznovala 50. rojstni dan Tončka LOŽAR iz tiskarne TOZD ZSE. Vsi sodelavci ji želimo, da bi bila še dolgo zdrava in zadovoljna, da bi se še naprej tako dobro razumeli in da ji naslednjih 50 let ne bi tako hitelo, kot ji hitro letijo obrazci iz rotaprinta.

Sodelavci

Marici Pirihovi

Ob tvoji 50-letnici, namesto običajnih želja ugotavljamo, da nas je še mnogo, ki gremo za teboj. In ko bodo ta leta pritekla do enega izmed nas, želimo biti tako polni življenja in smeha, kot si zdaj ti.

Sodelavci

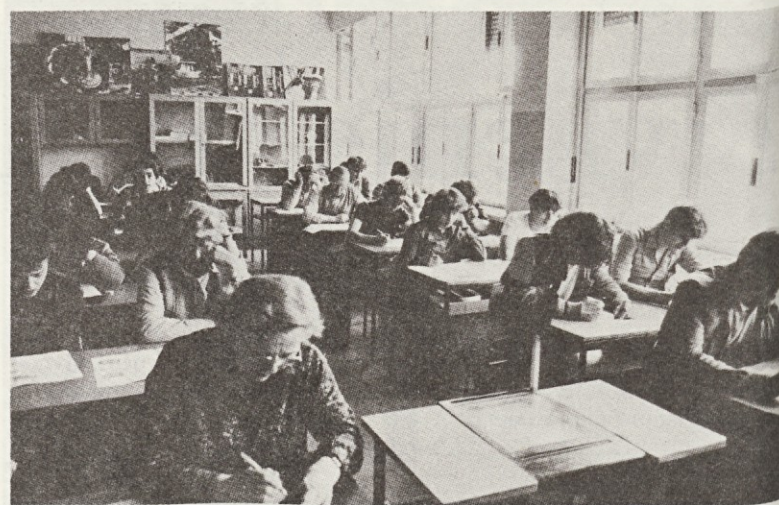
splošne operative

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem sindikalni organizaciji TOZD MONTAŽA za finančno pomoč v času bolezni.

Posebna zahvala vsem prijateljem in sodelavcem za pozornost in darilo ob mojem slovesu.

Iva Dornik

Tečajniki v eni od predavalnic, kjer po štirinajstih dneh predavanja oziroma 42 urah opravljajo izpit iz cestno prometnih predpisov (Foto: M. M.)

80 bodočih šoferjev

Pred kratkim je bila v Litostroju izobešana množica plakatov, ki je opozarjala na možnost organiziranja in cenejšega opravljanja šoferskih izpitov. Avto moto društvo Zvezda je namreč ponudilo možnost mladinski organizaciji, da organizira tečaje iz cestno prometnih predpisov pri nas, obenem pa tudi opravljanje izpitov.

Odziv je bil precej velik. Za opravljanje šoferskih izpitov se je prijavilo 82 tečajnikov — in to ne samo iz vrst mladincev. Vodja akcije Dragan Pavič, ki ga je zadalil koordinacijski svet ZSMS Litostroj, je povedal o tem naslednje: »Največja ugodnost je, da lahko skoraj vse opravimo v tovarni. Najprej so to predavanja in izpiti iz cestno prometnih predpisov, predavanja in izpiti iz tečaja prve pomoči, dogovorili pa smo se tudi za zdravniške preglede. Te bo opravljal dr. Ferjanova v naši ambulanti. Avto moto društvo Zvezda pa nam je obljubilo, da bodo organizirali tudi vožnje tako, kot bo našim delavcem najugodnejše. Lahko se bomo dogovorili, da bodo inštruktorji pripekljali kar pred tovarno — pač odvisno od dogovora s tečajniki. Glede na vse te ugodnosti ni tako nenavadno, da je bil odziv tolikšen. Finančna plat izpita pa je naslednja: polna cena opravljanja tečaja in izpita iz cestno prometnih predpisov je 850 din, za nas pa s popustom 595 din, predavanja iz prve pomoči so 200 din — toliko je tudi sam izpit, zdravniški pregled pa je sedaj 416,5 dinarjev. Precej drage pa so vožnje. Ena ura na Zastavi 750 je 280 dinarjev, na zastavi 101 pa 300 dinarjev.

Tako stane v povprečju cel izpit stari milijon.«

Kljub temu pa je možnost opravljanja izpitov v tovarni povezana množico ugodnosti, zato tudi lahko pričakujemo, da ta akcija ne bo zadnja.

M. M.

ZDRAVO VOJAKI

Od zadnjega javljanja v časopisu »Litostroj« pod naslovom ZDRAVO VOJAKI, smo prejeli nekaj pism in razglednic, ki so nam jih poslali vojaki iz raznih krajev Jugoslavije. Iz besedila je razvidno, da jih predvsem zanima, zakaj pravočasno ne prejmejo časopisa, kaj je novega v posameznih tozdi, obenem pa pozdravljajo svoje prijatelje. Problematiko glede dostave časopisa skušamo rešiti takoj, seveda pa ne moremo o tem obvestiti vsakega posameznika.

V mesecu juniju oziroma juliju bo naša delovna organizacija po sklepu upravnega odbora DO Litostroj poslala denarno nagrado vojakom, ki so odšli v JLA v času od maja 1980 do januarja 1981. Ostalim delavcem, ki so v JLA, bomo nagrado poslali pozneje.

Pozdrave so poslali: Stjepan Kuzel in Janez Papež iz Banja Luke, Radivoj Miodragić in Fehim Mujčić iz Sarajeva, Zdravko Stojko iz Svetega Nauma, Mustafa Šabić iz Niša, Janez Zajc iz Banja Luke, Miro Vuković iz Ajdovščine, Dragan Hergotić iz Surdulice, Peter Saje iz Zagreba, Božidar Trbić iz Maribora in Simon Grmac iz Čuprije.

Iz omenjenih pozdravov vojakov pa objavljamo pesem, ki nam jo je poslal vojak Stjepan Kuzel iz Banja Luke.

»REGRUT«
Ribam danju, ribam noću,
biram krpu koju hoću.

Oj devojka, plači, plači,
stegli so me oprtači.

Mesto tvoje ruke dvije,
mene grle fišeklije,
mesto tvoga plavog oka,
atomska me baca z boka.

Mesto tvojih toplih riječi,
ašovčić mi rame liječi.

Kraj kasarne voda teče,
a ja ribam svako več.

Ribam WC, ribam hodnik,
kaznio me stari vodnik.

Morda bo ta prispevek spodbudil tudi ostale vojake, da prispevajo kakšen članek za popestritev naše rubrike.

Tudi mi pošiljamo vojakom prav lepe pozdrave in čestitke ob dnevu ustanovitve OF ter 1. maju, prazniku dela, želimo pa jim tudi veliko uspehov v njihovih enotah.

V. Štruklec

Odšla sta v pokoj

Konec marca 1981 je odšel v zaslužni pokoj naš sodelavec Franc ŽABKAR, ki se je zaposlil v Litostroju že 2. 10. 1947. leta in je tako eden izmed prvih Litostrojčanov. Dolgih 34 let je delal in živel med nami!

Bil je vodja skladišča orodja in orodjar v modeni mizarni — kot človek zelo skromen in mirne narave, kot delavec zelo marljiv in vesten.

Iztekla so se mu leta dela in naporov, zato mu zdaj želimo prav vsi še veliko zdravih in srečnih let v krogu družine!

Sodelavci modelne mizarne

1. aprila 1981 je predčasno odšla v pokoj naša sodelavka Iva DORNIK. V Litostroju se je zaposlila leta 1950. Do leta 1956 je opravljala administrativna dela v livarni, prometnem oddelku, kardeksu, nato pa je v zunanji montaži vseh petindvajset let delala kot referent za obračun potnih nalogov.

Odgovorno nalogo je opravljala s polno mero vestnosti, vztrajnosti in poštrevnosti. Zdravje ji ni dovolilo napolniti delovna leta.

Želimo ji, da bi razbremenitev od dela pomagala izboljšati njeno zdravje in da bi se še dolgo videvali izven delovne organizacije.

Sodelavci

5. Polaroidni filmi.

Filmi so pakirani tako, da jih je 10 v eni zaprti kaseti ali pa je film dolžine za 6 posnetkov zvit v posebni kaseti za vlaganje v fotokamero srednjega formata. Tovarna Kodak izdeluje filme v velikosti 6,7 × 9 cm, tovarna Polaroid Land pa izdeluje naslednje filme:

Črno-beli:

Typ 57 (plan film) 10,5 × 13 cm; 36 DIN

Typ 47 (zviti film) 8,3 × 10,8 cm; 36 DIN

Typ 55 Pozitiv/negativ 10,5 × 13 cm; 18 DIN

Typ 52 Polapan 10,5 × 13 cm; 27 DIN

Typ 42 Polapan 8,3 × 10,8 cm; 24 DIN

Tuy 611 8,3 × 10,8 cm; 24 DIN

Typ 811 21,5 × 27,8 cm; 24 DIN

Barvni pozitiv:

Polacolor Typ 808; 21,5 × 37,5 cm; 20 DIN

Polacolor Typ 58; 10,5 × 13 cm; 20 DIN

Polacolor Typ 108; 8,3 × 10,8 cm; 20 DIN

Polacolor Typ 668; 8,3 × 10,8 cm; 20 DIN

Polocolor Typ 88; 8,3 × 8,6 cm; 20 DIN

SX-70 8,7 × 10,5 cm; 20 DIN

8. POSEBNI ČRNO-BELI FILMI

infrardeči črno-beli filmi

Ti filmi so senzibilizirani tako, da so občutljivi na celotni spekter svetlobe in še na nevidni del infrardečega spektra od 700 do 1200 nm. Film uporabljamo za posnetke pokrajin, v medicinski in znanstveni fotografiji, kriminalistiki, snemanju dokumentov, kontroli materiala in mikrofotografiji. Na značilnem pokrajinskem posnetku, ki ga dobimo pri snemanju na infrardeči film, so drevesa snežno bela, nebo je zelo temno. Film je občutljiv tudi na toploto in je zato uporaben le kratek čas. Hranimo ga v hladnem prostoru. Pri nastavitvi predmetne razdalje na fotokameri moramo paziti, da nastavimo na oznako, ki ustreza za IR film (infrardeči).

Grafični filmi

Poznani so tudi pod imenom litografski filmi in se uporabljajo pri izdelavi klišejev v tiskarstvu. Film je zelo nizko občutljiv in zelo kontrasten, posebno še, če ga razvijamo v specialnem razvijalcu, ki vsebuje formoldehid. V fotografiji se uporablja za izdelavo fotografik. Posebna vrsta grafičnih filmov pa ima že vgrajen raster in da sliko, sestavljeno iz točk, katerih velikost je odvisna od povečave.

FOTO-FILMSKO DRUŠTVO LITOSTROJ

P. Poženel

28

Film 220 je popolnoma enak filmu 120, le da je daljši, saj z njim lahko naredimo 22 posnetkov velikosti 6 × 6 cm (s filmom 120 naredimo le 12 posnetkov 6 × 6 cm). Zaščitni papir se nahaja le na začetku in na koncu filma in ne po celi dolžini kot pri filmu 120.

Film 620 je širok 60 mm in zanj velja vse isto kot za filma 120 in 220. Razlika je le v tem, da je vreteno, na katerem je film navit, nekoliko manjšega premera. Dimenzija filma je prirejena za ameriške fotokamere.

Film 127 je širok 50 mm, osnovni format negativne slike je 40 × 40 mm. Film nima perforacije. Uporablja se v novjših fotokamerah srednjega formata.

3. Leica film 135

je film, ki je najbolj poznan vsakemu fotoamaterju. Širina filma je 35 mm, format negativne slike je 24 × 36 mm. Perforacijo ima na obeh straneh. Film je najbolj razširjen in ga lahko kupimo v zaprti svetlobni kaseti za 12, 24 ali 36 posnetkov. Lahko ga kupimo tudi zvitega v kolut

dolžine 30 ali 60 m. Tak film sami razrežemo v temi na poljubne dolžine ter ga vstavimo v svetlobne kasete, kot je opisano v poglavju »Vlaganje filma v fotokamero«.

4. Kasetni filmi

Film 126 je širok 35 mm, format negativne slike je 28 × 28 mm. Perforacijo ima samo na eni strani. Kupljen film je v zaprti plastični kaseti za enkratno uporabo, in sicer za 12 ali 20 posnetkov. Uporablja se v kasetnih fotokamerah 126.

Film 110 je širok 16 mm, format negativne slike je 13 × 17 mm. Perforacijo ima na eni strani. Kupljen film je v zaprti plastični kaseti za enkratno uporabo, in to za 12 ali 20 posnetkov. Kaseto lahko vložimo v fotokamero pri dnevnih svetlobi. Uporablja se v miniturnih fotokamerah 110.

SUPER MINI film je širok 9,5 milimetra, format negativne slike je 8 × 11 mm. Film se uporablja v subminiturnih fotokamerah na primer minox B. Film se nahaja v zaprti kaseti.

Kri rešuje življenja

Ob zaključku četrtertletja delamo na vseh področjih obračune uspešnosti in tokrat si to drznemo storiti tudi na področju krvodajalstva. Na tem področju rezultatov ne moremo prikazati s številkami, ampak se ti izražajo v humanosti in morali ljudi, ki so pripravljeni darovati kri.

Kot tolikokrat do sedaj smo delavci Litostroja tudi v letošnjem letu pokazali, da smo pripravljeni pomagati sočloveku v stiski, ne da bi za to zahtevali kakršnokoli posebno denarno nadomestilo ali kaj drugega. Letos se je v naši DO odzvalo takim akcijam že 189 delavcev — sem štejem tudi akcijo, ki je potekala 23. 12. 1980 in se je že odvijala po novem

sistemu. Odziv na te akcije je bil dober kljub temu, da smo imeli pri organiziranju vrsto subjektivnih in objektivnih težav.

Glede na izkušnje iz preteklosti smo se odločili, da bodo akcije potekale po posameznih TOZD in DS, s čimer smo se izognili gneči in slabi volji krvodajalcev. Pri tem pa smo ponovno naleteli na težave. Z

dela je izostalo tudi 10 % delavcev iz temeljne organizacije in to je oviralo normalni delovni proces. Zato bomo morali ponovno premisliti, ali bomo še naprej organizirali akcije po TOZD in DS, ali pa se bomo ponovno odločili, da bo akcija potekala za celo delovno organizacijo, v istem času, se pravi v soboto. Odločiti se moramo, kaj je važnejše: nemoten delovni proces ali počutje delavcev med krvodajalsko akcijo.

Poleg teh dveh možnosti pa obstaja še ena, pri kateri bi te težave odpadle. Za celo delovno organizacijo bi v enem letu organizirali 10 krvodajalskih akcij in vsake izmed teh akcij bi se udeležilo največ 5 delavcev iz posamezne temeljne organizacije. Če bi se odločili za to možnost, bi morali te akcije natančneje načrtovati, da bi dosegli vse zadane cilje in zadostno število krvodajalcev.

Ob tej priložnosti je potrebno posebej pohvaliti krvodajalce TOZD Obdelava, ki so se vabilu odzvali v izredno visokem številu. Tudi vsem ostalim krvodajalcem se zahvaljujemo v imenu vseh neznanih uporabnikov krvi.

Prav tako je potrebno pohvaliti vse predsednike komisij za socialna vprašanja in družbeni standard, ki so požrtvovalno sodelovali in vse druge, ki so se trudili, da je bil uspeh tolikšen.

M. Žužek

Franc Dragan na obisku

V marcu nas je obiskal tovariš F. Dragan iz gospodarske zbornice Slovenije, podpredsednik koordinacijskega odbora za ekonomske odnose s tujino. Seznanili smo ga predvsem s proizvodnim programom in našo opremljenostjo. Z zanimanjem si je ogledal posamezne obrate, posebno pa ga je zanimal naš izvoz na zahodna in vzhodna tržišča ter naši nadaljnji cilji na tem področju gospodarjenja. Ob zaključku obiska je poudaril, da je zelo presenečen nad zahtevnostjo izdelave našega proizvodnega programa in zadovoljen z našimi prizadevanji za vse večji izvoz. Ob slovesu je dejal, da bo še obiskal našo delovno organizacijo, ko bodo potekali neposredni razgovori o nadaljnjem povečevanju izvoza na posamezna področja s tujino.

M. S.

Sorica '81

(Nadaljevanje z 12. strani)

Kolajne, pokali in spremna beseda ob koncu (Posnetki s tekmovanja: V. Udovič in K. Gornik)

Moški

— III. skupina:

Branko Sršen (OB — 100 točk)
Srečko Grošelj (IRRP — 89 točk)
Oto Bolha (IVET — 78 točk)

II. skupina:

Janez Kalan (PUM — 100 točk)
Lojze Rupnik (OB — 89 točk)
Marjan Klemen (IRRP — 78 točk)

I. skupina:

Srečko Pirman (OB — 100 točk)
Lado Sazonov (OB — 95,7 točk)

Brane Škoflek (PTS — 91,4 točk)

Skoki:

Moški — II. skupina:
Marjan Klemen (IRRP — 100 točk)
Peter Prezelj (PPO — 70,3 točk)
Lojze Rupnik (OB 70,3 točk)

I. skupina:

Srečko Pirman (OB — 100 točk)
Marjan Vidic (OB — 95,5 točk)
Slavko Zadel (ICL — 88,75 točk)

K. G.

planota, katere le manjši del pripada Nepal. Vegetacija je v višinah zelo skromna, kar pa vendarle zadostuje za življenje ljudi.

Površina Nepala je 145.305 km², v njem živi okoli 14 milijonov ljudi. Najgostejše je naseljena dolina Katmanduja, kjer so tri med seboj povezane mesta — Katmandu, Patan in Bhadgaon, imenovan tudi Bhaktapur. Sedaj živi v tej dolini že več kot pol milijona ljudi. Katmandu leži v središču države, v verigi hribovja, ki sega do tri tisoč metrov visoko. Dolina Katmanduja leži na 1350 m nadmorske višine, zaradi česar ima zelo ugodno klimo tudi v času, ko je v Teraih neznosno vroče. Ker sega zgodovina Katmanduja že pred naše štetje, ima Nepal uradno drugačno štetje in le zaradi turizma uporabljajo tudi naše štetje. 15. aprila 1981 so stopili v novo leto 2038, datum pa bo točno določen z ozirom na prvo

polno luno v aprilu. To štetje je povzeto po hindujski religiji.

Nepal je bil dolga stoletja, podobno kot Kitajska, zaprt za vse tujce, zato mu je to dalo svoj pečat. Okno v svet je še vedno Katmandu, ki ima edini letalske zveze s svetom.

Zmotno bi bilo misliti, da je Katmandu obdan z belimi hribi ali da je morda v senci mogočnega Everest, kot na primer naša Vrata izpod Triglava. Iz Katmanduja je delno vidna le bela veriga vrhov Himalaje, in še to le v sušnem obdobju, ko ni oblakov. Z bližnjih vrhov pa je pogled prav veličasten. Zaradi nizkih temperatur ima Katmandu nekaj, kar je za Ljubljano tako značilno: meglo! Meglo pa toplo sonce hitro prežene in ker ni industrije, je vseeno čistejša kot ljubljanska. V času monsuma v himalajskem področju zamre vsaka dejavnost, ker je ves čas nizka oblačnost.

Odvzem krvi sploh ni tako strašen, kot prenekateri mislijo. Ob prijaznem bolniškem osebju pa še hitreje mine (Foto: M. M.)

Silvan Štokelj

Dežela religij

(Nadaljevanje)

Nepal je dežela najvišjih vrhov sveta, med njimi mogočne Himalaje, kjer se steka vsa elita svetovnih plezalcev, med katere prav gotovo spadajo tudi Jugoslovani. Nepal je tudi dežela templjev, predvsem religije hindu in budistov. Nepal je najbrž edina dežela na svetu, kjer poleg omenjenih dveh religij obstaja še cela vrsta drugih, pa vendar ne poznamo zaradi tega trenj med ljudmi, čeprav je v vladi zastopana le hindujska religija. Nepal je tudi dežela, kjer je brez dvoma največ praznikov. Večje praznike imenujejo festivale, nekateri trajajo kar po devet dni. To so za nas neplodni dnevi, so pa zanimivi zaradi pisanih noš in včasih tudi zaradi kar čudnih navad.

Nepal je postal turistično zanimiv za tiste turiste, ki so videli že veliko sveta, tu pa bodo gotovo našli še kaj svojstvenega. Čeprav je Nepal še zelo zaostala dežela, pa turisti, ki so prepotovali Indijo ter prispeli v Nepal, trdijo, da je Nepal prava osvežitev. Turizem je pospešil hitro izgradnjo modernih in manj modernih hotelov, prav posebej v zadnjih petih letih. Največ hotelov je seveda prav v Katmanduju, od koder se je mogoče poleg samo še ene poti podati po cesti v notranjost. Turisti prihajajo v Nepal z letali iz New Delhija, Kalkute ali pa iz Tajske, iz Bangkoka. Ne glede na to, da so vrhovi Himalaje rezervirani za razne odprave leta naprej, je turizem zaživel tudi drugače, prav jeseni, ko je tu najlepše — to je obdobje po monsunu, od oktobra do marca, ko se beli vrhovi Himalaje veličastno svetijo v prelepem soncu brez oblakov na nebu.

Nepal je kraljevina in neuvrščena država. Leži v zelo zanimivem predelu Azije. Meji le na dve deželi in to na Kitajsko na severu, oziroma njeno pokrajino Tibet, in na Indijo, ki jo obkroža z vzhodne, zahodne in južne strani. Nepal je od vzhoda

proti zahodu dolg 965 km, širok pa le od 145 km do 241 km. Leži vzporedno s Himalajo in se po širini deli na tri dele, ki so si med seboj dokaj različni. Prvi del meji na indijsko nepregledno ravnino in se imenuje Terai, poteka do prve verige hribovja. Tu je veliko naselij, saj so bili v teh predelih ljudje naseljeni že pred našim štetjem.

V nižinskem predelu uspeva dvakrat letno riž. Zadnje čase pa sejejo v zimskem času tudi druga žita, predvsem pšenico, ki dozori v razmeroma zelo kratkem obdobju. Zimske temperature v nižinskem predelu so še vedno do 30°C in nočne okoli 12°C. V Terai je glavni pridelek riž, sladkorni trs, tobak in nekaj drugih žitaric. Drugi del je hribovit, v tem predelu glavnem gojijo riž v značilnih terasah, vse do 3000 metrov visokih planinskih vrhov.

V Nepal, posebno v Katmanduju je bilo uživanje mamil do leta 1973 legalno. To obdobje hipijev pa je še sedaj deloma prisotno na takrat poimenovani ulici Freaks Street. V dobi hipijev je Nepal tudi dobil ime »Hippi paradise« (raj hipijev), novi zakoni pa so prepovedali uživanje mamil. Nepal spada med najmanj razvite dežele sveta. Dohodek na prebivalca. (iz leta 1973) znaša komaj 80 \$ na prebivalca.

Poleg hotelov gradijo tudi veliko novih cest. Posebno važne so v Teraih, kjer grade vzdolž Nepala cesto s tujo pomočjo oziroma kot darilo ZDA, Indije, Kanade in vrste drugih držav. Vsaka država svoj konec ceste označi z napisom. Razlike v Nepal so velike, prav gotovo prevelike. V Katmanduju lahko vidite najsodobnejše japonske ali evropske avtomobile, samo malo ven iz mesta pa obdelovanje zemlje po srednjeveškem načinu ali še starejše. Seveda prav te razlike dajejo pečat nerazvitim, kaže pa, da so največji vzrok kaste. Kast je tu

uradno 72, toda le tri so na vrhu — politiki, pomembnejši trgovci in še morda neke vrste obrtniki. Kratice, ki jih pripišejo svojemu imenu, določajo položaj v družbi in tega nikakor ne izpuste.

V Nepal proslavljajo nešteto praznikov — največ jih je takoj po monsumu — od oktobra do srede junija. Največji verski festivali so torej v oktobru, ko hindujci in budisti darujejo svojim bogovom živali — posebni dnevi so za ovce, koze, morda kokoši, dnevi za bufale in tako naprej. Ker je krava sveta žival, je nihče ne sme niti ubiti niti preganjati in seveda tudi ne darovati bogovom, saj je krava neke vrste božanstvo.

Ogled templja v času darovanja živali pa ni samo meni, temveč tudi drugim vzel tek za precej dni, saj je bilo svetišče dobesedno prelito s krvjo. Nenavadno je bilo za nas tudi to, da so trajali prazniki — festivali kar po devet dni in v tistem času je bilo potrebno veliko dobre volje, saj se ni dalo ničesar narediti. V času festivalov tudi avtomobile okrasijo s značilnim cvetjem in jih obarvajo s krvjo. Ljudje pa skoraj vsi nosijo na čelu zmes krvi ali barve, seveda rdeče, in pomešane z rižem, kar imenujejo TIKA in je neke vrste »blagoslov«, ki ga v tistem času daje tudi njihov kralj. S tiko na čelu hodijo po ulicah, opravljajo svoja dela itd. Poročene ženske pa imajo še posebej prečko po sredini glave obarvano z isto zmesjo, kar dokazuje njihovo dostojanstvo.

Navade ljudi pa se kot povsod po svetu tudi razlikujejo. Navade vzhodnega — bolj razvitega dela Nepala so popolnoma drugačne od navad zahodnega, najmanj razvitega dela dežele, kjer gradimo novo hidroelektrarno Silghadi Doti.

Med zelenim hribovjem tečejo številne reke in večji del voda se steka v indijsko reko Ganges.

Tretji del je Himalaja, ki deli Nepal od Tibeta z verigo najvišjih vrhov sveta. Na čelu je seveda 8848 m visok Mont Everest in še vrsta nad osem tisočakov visokih hribov, ki so pod stalno snežno odejo. Za Himalajo je od 4000 do 5000 visoka tibetanska

VESTI IZ PROIZVODNE

TOZD Montaža

TURBINE

— Za HE Peruča smo izdelali in odpremili naročeni krmilni regulator AT-5.

— Naročeni rezervni deli črpalk in kroglastega zasuna za HE Rama so končani in odpremljeni naročniku.

— Za HE Grabovica smo na teren odpremili prekritja prostora za hlajenje in predvbetonirane dele hlajenja.

Trenutno pripravljamo za odpremo opremo hladilne naprave.

Za struženje zunanjega premera lopat je pripravljen gonilnik za prvi agregat. Struženju bo sledila demontaža lopat, brušenje lopat in ponovna montaža gonilnika s funkcijskim preizkusom.

Vse še neobdelane nosilce termina vodilnika pospešeno mehansko obdelujemo. Za pripadajočo regulacijo so posamezni sklopi že montirani. Temu bo sledila montaža sklopov na tlačno napravo. Za dokončno montažo so še vedno problematični manjkajoči deli, naročeni iz uvoza.

— Za HE Golubič sta naročeni dve Francisovi turbini s pripadajočo opremo. Od nosilcev termina sta spirali v fazi rezkanja stičnih površin pred sestavo za struženje. Gonilnikoma trenutno brusimo hidravlične oblike. Pospešeno obdelujemo še vodilne lopate, vodilnikov obroč, turbinski pokrov in regulacijski obroč.

Zaradi nujnosti pospešeno obdelujemo tudi vse pozicije za regulacijo in ostale dele turbine.

Pripadajoči loputi pa se v montaži že pripravljata za funkcijski preizkus. Oprema hlajenja in drenaža je delno že opravljena.

— Za HE Solkan sta za prvi in drugi agregat spodnja dela sesalnih

cevi že pripravljena za obdelavo, spodnji del za prvi agregat pa je na peskanju, za drugi agregat pa zvarjenec še izdelujemo.

— Trenutno pa za TOZD TVN montiramo teleskopska vodila.

DIELSKI MOTORJI

Zaradi pomanjkanja dela montaže dieselskih motorjev dela za druge tozde. Trenutno so v zaključni fazi štirje elevatorji za Crveno zvezdo. Za TOZD PPO pa poizkusno montiramo dvigalo 40 Mp s pripadajočimi mački in dvigalo 63 Mp.

ČRPALKE

— Za Vodovod Zagreb smo izdelali in odpremili 7 črpalk tipa VO 17/18-III.

— Za naročnika Vodovod Dubrovnik sta za odpremo pripravljeni 2 črpalki VO 17/10-IX in 1 črpalka VO 17/10-X za Julon Ljubljana.

— V fazi površinske zaščite pred odpremo je 1 črpalka OBD 45/36 K za IMP — Vodovod Ljubljana.

— Za Ferimport Ljubljana sta v montaži trenutno 2 črpalki tipa VO 17/14-I.

— Za Hidromontažo Maribor smo odpremi predali 4 črpalke VO 17/14-I, za IMP Maribor 2 črpalki 3CN7 in za TOZD Prodaja 10 črpalk 5CN7.

— Za izvozno naročilo TE Palembang Indonezija smo izdelali in odpremili rezervne dele za črpalko 2VO 25-IV.

ŽERJAVI IN REDUKTORJI

— V stanju demontaže, površinske zaščite in priprave za odpremo imamo dvigalo EMD 3,5 Mp × 9,5 m, EPD 25 Mp × 4,5 m in EPD 85 Mp × 12,5 m za San Salvador.

— Pričeli smo poizkusno montažo petega polarnega dvigala 400 Mp za ZSSR. Za istega naročnika smo

pričeli tudi montažo reduktorja za glavni dvig dvigala 400 Mp.

Za naročnika Obrovac smo za dvigalo EMD 225 Mp pričeli sestavo tekalnih koles.

— Za TOZD PPO poizkusno montiramo dva dvigala 40 Mp.

CEMENTARNE

— V montaži se za Crveno zastavo montira transportna naprava za pepel.

— Za Veliki Krivelj pripravljamo odpremo prvega mlina. Pričetek poizkusne montaže za drugi mlin je predviden v prvi polovici maja 1981.

TOZD Montaža je imela v marcu 1981 po gospodarskem načrtu predvideno količinsko realizacijo 490,0 ton.

Uspelo nam je doseči 242,2 t oziroma 49,4 odstotka.

Od predvidene kumulativne količinske realizacije 954,0 ton nam je uspelo doseči 774,9 ton oziroma 81,2 odstotka.

B. Seme

TOZD Livarne

Po končanem I. četrletju letošnjega leta smo prgledali rezultate količinske proizvodnje naše temeljne organizacije. Obravnavali smo vse uspehe pa tudi posamezne pomanjkljivosti, ki so bili prisotne, s ciljem, da jih odpravimo. Proizvodnja ulitkov v tem obdobju je bila količinsko nekoliko nad dinamičnim planom, zato lahko trdimo, da bodo tudi finančno stanje ugodno.

Proizvodnja ulitkov in modelov teče zadovoljivo, vsekakor je poudarek na hitrejši izdelavi ulitkov za naročila, ki so predvidena za finalizacijo v I. polletju 1981. Manjka samo nekaj nadomestil izmetnih ulitkov in naknadna popravila, to skušamo čimprej končati. Na področju izdelave ulitkov za dieselske motorje še vedno nimamo rezultatov prototipnih ulitkov za glave cilindra novega motorja tipa DM 6S 28. Potrebno je, da se obdelava in tlačni preizkus v TOZD OBD čimprej izvrši. Izdelava ostalih ulitkov za to vrsto proizvodnje dobro poteka in razen glav izpolnjujemo tudi rokavne obveznosti.

Gradbena dela nove livarne težkih jeklenih ulitkov zelo napredujejo. Večina nosilcev že stoji, zato je trenutno zelo pomembno, da se vzporedno z gradbenimi deli izdeluje tudi notranja oprema.

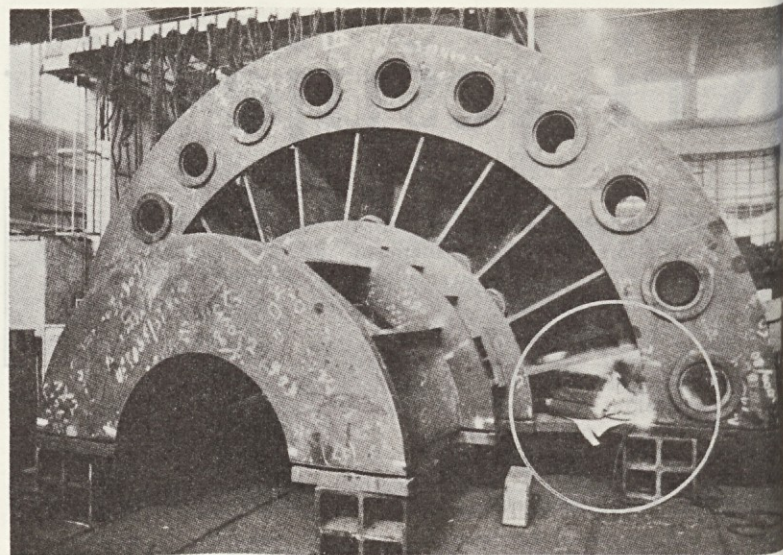
Kritična je izdelava 3 žerjavov, ki morajo biti končani do otvoritve objekta, to je do 28. novembra 1981. Trenutno je izdelana dokumentacija v projektivi, TOZD NABAVA pa mora pravočasno preskrbeti ves potreben material v predvidenem roku. Tudi ostali tozdi, ki so soudeleženi pri izdelavi žerjavov, se morajo potruditi, da bi pravočasno in nemoteno stekla izdelava zvarjencev, obdelava in končno tudi montaža.

A. Gruden

TOZD OB

Gledano s količinskega vidika izvrševanja norma ur v mesecu februarju so rezultati gospodarjenja v naši temeljni organizaciji dobri. Plan normativnih ur, ki smo si ga zastavili v začetku leta, uspešno izpolnjujemo. V februarju smo izvršili 114.000 NU, kar je celo 20 odstotkov več od plana. Kumulativno pa smo v januarju in februarju izvršili 221.000 NU, kar predstavlja 18 odstotkov letnega plana in 5 odstotkov več kot v enakem obdobju lani.

Ti podatki govorijo o visoki učinkovitosti na začetku leta, saj se zavedamo, da je plan možno doseči le ob skrajni angažiranosti vseh sodelujočih v proizvodnem procesu v teku celega leta.

Zgornji turbinski pokrov za HE Grabovico na Neretvi. Za izdelavo tako zahtevnega zvarjenca so varilci prisiljeni svoje delo opravljati tudi v takem položaju (Foto: K. G.)

Omenil bi, da posebno pozornost posvečamo naročilom tako imenovane dogovorjene realizacije, ki so delno materialno pokrite. Med najpomembnejšimi so vsekakor naslednje:

HE GRABOVICA P-36. 100 in 36.130

HE ČAKOVEC in sicer: — zunanji

vodilnikov obroč
— vodilne lopate
— ojnice
— tuljke
— regulirni obroč

HE GOLUBIČ — 1. turbina
ZP OBRENOVAC P-54.110

Rez. deli ZSSR P-96.119

NAFTAGAS P-54.460

CRVENA ZASTAVA P-44.477

OBROVAC P-11.670

Dieselski motorji P-14.154 in 14.157

Pri direktni proizvodni problematiki bi omenil še to, da je na splošno gledano materialno pokritje dobro. Toda takoj je potrebno poudariti, da ni povsem tako, gledano s stališča kompletiranosti posameznih.

Na področju izobraževanja smo naredili korak naprej. V letošnjem letu si je 36 ne kvalificiranih delavcev, ki sicer opravljajo dela, za katera je potrebna strokovna usposobljenost, preko tečajev pridobilo naziv PK, kar bistveno izboljšuje kadrovske sestave tozda OB. Lahko ugotovimo, da trenutno o tozdu OB ni strojnega ali ročnega obdelovalca mlajšega od 39 let, ki ne bi imel vsaj polkvalifikacije. Glede izobraževanja ob delu pa je treba povedati, da je pogojeno predvsem s težnjo, da se pridobi ustrezne strokovne usposobljenosti za delovne naloge, ki jih bodo študenti že opravljajo (izobraževanje iz dela).

Še besedo — dve o gibanju režijskih stroškov. Za februar znašajo 29.747.937 din, kar je 78 odstotkov mesečnega plana. Kumulativno pa je v obdobju januar-februar 1981 znašalo 53.320.160 din, ali 70 odstotkov kumulativnega plana.

P. Hajdinjak

TOZD PPO

Prvo četrletje je TOZD Proizvodnja preoblikovalne opreme zaključila manj uspešno. Dosežena kumulativna proizvodna realizacija je 439 ton, to je 49 odstotkov četrletnega gospodarskega načrta, ki znaša 900 ton. Kumulativna blagovna realizacija za isto obdobje pa je 529 ton oziroma 59 odstotkov. Glede na gospodarski načrt za leto 1981, ki predvideva 4000 ton proizvodne realizacije, smo dosegli v prvem četrletju samo 11 odstotkov proizvodne in 13 odstotkov blagovne realizacije. V primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta je proizvodna realizacija večja za 3 odstotke, blagovna realizacija pa za 3 odstotke manjša.

Po gospodarskem načrtu — 340 ton proizvodne realizacije — smo v marcu 1981 dosegli samo 182 ton oziroma 54 odstotkov, blagovne proizvodnje pa smo odpravili 79 ton oziroma 23 odstotkov.

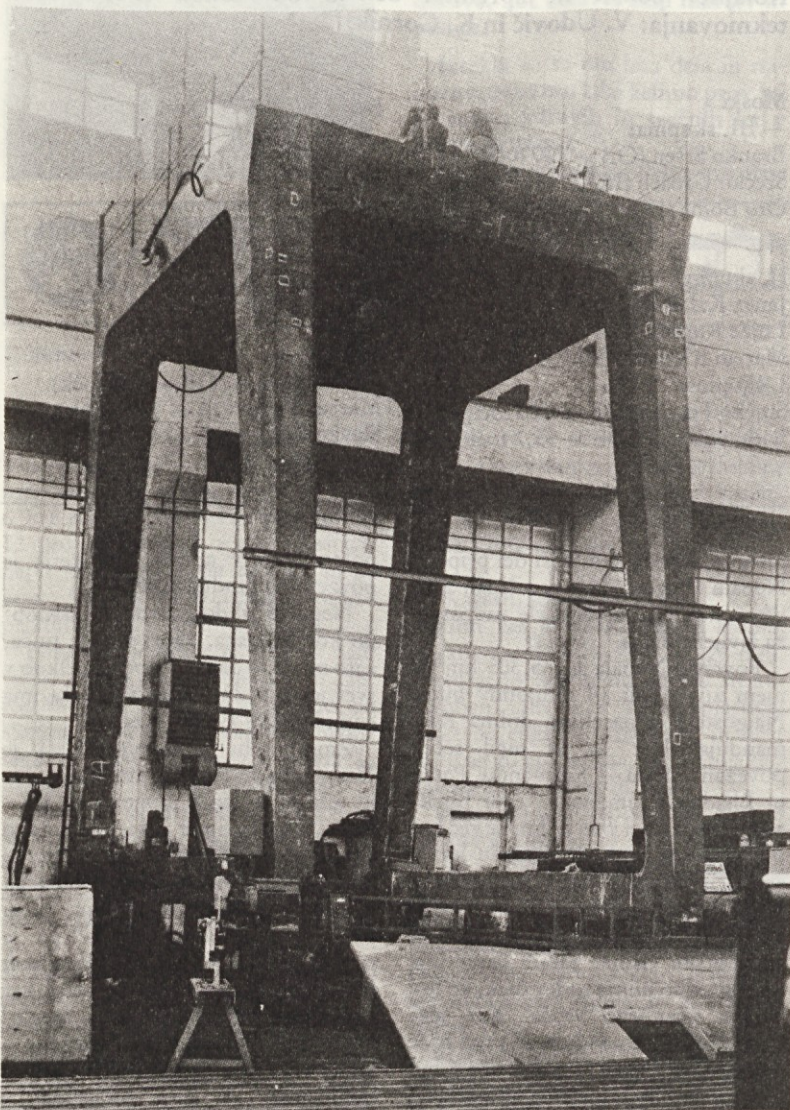
Iz dogovorjene proizvodne realizacije za marec 1981 so nam izpadla naročila za LTH Škofja Loka — hidravlični krivilni stroj HRS-5-50-... (P-62.358), za Iskrro Kranj — stroj za tlačno litje DMKh-160-M (P-62.542) in za Sever Subotica — stroj za tlačno litje DMKh-160-M (P-62.572).

Pri pregledu izpolnjevanja količinskega in finančnega načrta na 25. redni seji delavskega sveta v prvem četrletju v proizvodnji preoblikovalne opreme prav gotovo ne moremo biti zadovoljni. Dosedanje izpolnjevanje gospodarskega načrta in analiza proizvodnih zmognosti v prvem polletju kažejo, da ne bomo presegli lanskoletnih rezultatov... Glavna vzroka za takšno stanje sta premajhne obdelovalniške zmognosti in materialno pokritje naročil. Dejstvo je, da so bile določene obdelovalniške potrebe (P-93.118, P-61.401 in P-61.402) prenesene iz lanskoletnih obveznosti v letošnje in da v novih prostorih obdelovalniški strojni park ni zaživel zaradi zamude pri dobavi obdelovalnih strojev in kasnitve pri izdelavi transportnih sredstev, ki jih izdelujemo v TZ Litostroju. Prav tako nam TOZD Proizvodnja obdelovalcev ne nadomestuje obdelovalniških zmognosti, ki v največji meri vplivajo na slabšo proizvodno realizacijo.

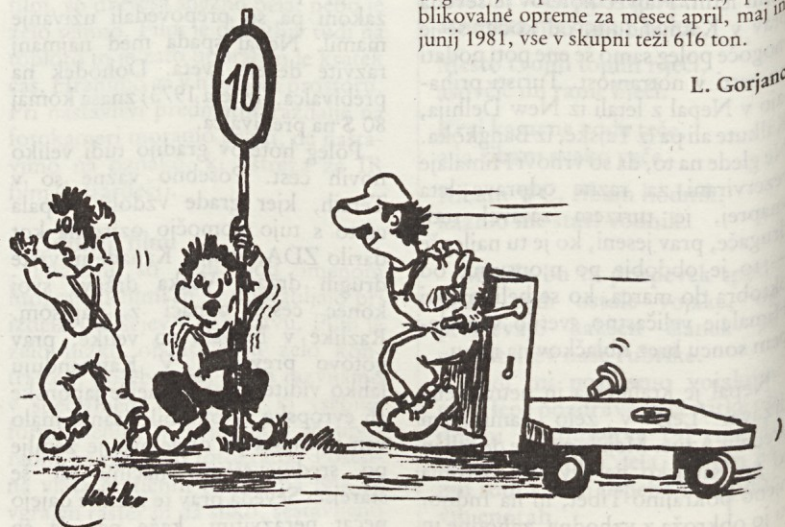
Materialno pokrivanje komisij — naročil s polizdelki (predvsem odkovki) je izredno slabo, predvsem pa z velikim časovnim razdobjem, tudi do 9 mesecev. Bistveno na proizvodno realizacijo vplivajo kasnitve pri nabavi materiala iz uvoza, ki povzročajo začasne prekinitev dela na posameznih preoblikovalnih strojih.

V montažnih prostorih TOZD Proizvodnja preoblikovalne opreme pospešeno pripravljamo 44 raznih tipov preoblikovalnih strojev za montiranje in odpravo po dogovorjeni proizvodni realizaciji preoblikovalne opreme za mesec april, maj in junij 1981, vse v skupni teži 616 ton.

L. Gorjanc

Električno portalno dvigalo 25 Mp × 4,5 m za San Salvador (Foto: J. Jereb)

Fantje s poti, pri nas ne smemo voziti manj kot 10 km na uro